

TAMAMEN

13.SAYI
ARALIK 2025

TALİHSİZLİK

EZEL AKAY, LAURA TOFARIDES, MURAD KÜÇÜK

ÖNER ADIYAMAN, UMUT ÖREN, ALEYNA KÖSELER, BERRAK SOLMAZ, ÖYKÜ KARADERİLİ, GÜLİSTAN SİLİNSİN, ÖNDER ÖZGENÇ

ABDULLAH MEMİŞ, AHMET AKÇAKAYA, ATAKAN ÜNAL, BİBLİOFİLA, DELİKLİ İLİŞKİLER, BUSE SEVİNDİK, CENK KAPTAN, CENK ÜSTÜN, ECE BAKIR, EFE BERKE SAPTAR, ERDAL YANBULOĞLU, ERKAN HALİS, EVGHENİ BATU, EZGİ KARAKÖSE, GÜLAY, İNAN AMBARKÜTÜK, KAAN DEMİRÇELİK, MELEK ZEHRA BALCI, NAZ ÖZKAN, NURİ BERKAN CANİBEY, OZANCAN BOZKURT, ÖMER ERCİYES, SELİN HAMAMCIYAN, SEZEN POLAT, SERHAN ACAR, SEVİNÇ YAŞAR, SONER EŞBERK, TAMAY AMAÇ

çöpçü çocuk

OZANCAN BOZKURT

içindekiler

- 1 İlk Yazı / **BERRAK SOLMAZ**
- 2 Lükse Bak Kimse Yemeğe Dokunmamış X / **UMUT ÖREN**
- 4 Anti-Kahramanlar ve Çizgi Roman / **ATAKAN ÜNAL**
- 6 İrfan Alış Anısına / **CENK KAPTAN**
- 8 Şiir - Çizgi / **GÜLISTAN SİLİNSİN - KAAN DEMİRÇELİK**
- 10 Hoşça Gel Yeni Yıl / **SEVİNÇ YAŞAR**
- 12 Talihin Coğrafyası / **SONER EŞBERK**
- 14 Mesafeler / **SERHAN ACAR**
- 16 Talihin Kapısını İnşa Etmek / **BİBLİOFİLA**
- 18 Umudunu Kaybedenler İçin Bir Mucize Manifestosu / **ABDULLAH MEMİŞ**
- 20 Talih Usta / **ERKAN HALİS**
- 22 Röportaj / **LAURA TOFARIDES**
- 26 Sencer Şatafat / **CENK ÜSTÜN**
- 28 Tüylerin Düşüşü / **MELEK ZEHRA BALCI**
- 30 Son Dinazor / **NURİ B. CANİBEY**
- 31 Nuns / **ECE BAKIR**
- 32 Röportaj / **MURAD KÜÇÜK**
- 36 Sihirli Anahtar (2. Bölüm) / **İNAN AMBARKÜTÜK**
- 40 Fotoğraf / **EZGİ KARAKÖSE**
- 42 Açık Kapı (2. Bölüm) / **ERDAL YANBULOĞLU**
- 46 Çizgi / **ÖNDER ÖZGENÇ**
- 48 Şarkıların Hikayesi (Abdal Sarışın) / **AHMET AKÇAKAYA**
- 49 Şarkıların Hikayesi (Mahbub) / **TAMAY AMAÇ**
- 50 Şarkıların Hikayesi (Har) / **ÖMER ERCİYES**
- 51 Dört Yapraklı Yonca 1 ve 3 / **ÖNER ADIYAMAN**
- 52 Talih'sizsiniz / **NAZ ÖZKAN**
- 55 Dört Yapraklı Yonca 2 / **ÖNER ADIYAMAN**
- 56 Senaryosuna Güvendim / **EFE BERKE SAPTAR**
- 59 Çizgi / **DELİKLİ İLİŞKİLER**
- 60 Tiyatro / **HEYKELE FISILDAYAN KADIN**
- 62 Rıfat Abi Bizi Çayla / **TALİHSİZLİK BAND**
- 64 Röportaj / **EZEL AKAY**

Genel Yayın Yönetmeni: **UMUT ÖREN**

Editör: **ALEYNA KÖSELER, BERRAK SOLMAZ, ÖYKÜ KARADERİLİ**

Dergi tasarımı, illüstrasyonlar: **ÖNER ADIYAMAN**

Ön Kapak: **ÖNDER ÖZGENÇ**

Ön Kapak İçi: **OZANCAN BOZKURT**

Arka kapak: **KAAN DEMİRÇELİK / ÖNER ADIYAMAN**

Sene sonunda önümüzdeki senenin hedeflerini yapmak, belki çam ağacı süslemek, hediyeleşmek, şans getirir umuduyla kırmızı şeyler giymek, 31 Aralık'ta gecenin bir yarısına kadar sevilen insanların olduğu masada yemek yemek, asla ilgi çekmemiş olan programın yeni yıl bölümünü izleyip oyun oynamak, geri sayımda gözler kapalı hâlde en iyi dilekleri dilemek... Birbirimizden habersiz olsak da bir umut diyerek yaptığımız, bizi ortak noktada buluşturan bir an. Yeni bir sayfa hissi; "bu yıl talih benden yana olacak" diye düşünenlerin yaşadığı o tanıdık duygu. Ama önümüzdeki seneyi planlamaya başlamadan önce bu sene yaşadıklarımıza göz atalım.

Bazılarımız yeni yıla güzel bir gelişmeyle girdi. İşile ilgili beklediği tatlı haberi alanlar, gerçekten sevdiği ve sevildiği bir ilişkiye sahip olanlar, taşındığı ya da imkanlar el verirse alabildiği evi benimseyenler, toplu taşımada perişan olmak yerine birikimiyle araba alabilenler... Hatta yeni yılın ilk dakikalarından itibaren aramıza bebekler de katıldı, bulundukları yere mutluluk getirdiler.

Bir kısmımız bu kadar şanslı değildi. Hayat şartları gerileyenler ve buna uyum sağlamak zorunda kalanlar, akademik kariyerlerinde bekledikleri yükselmeyi göremeyenler, haksızlığa uğrayanlarımız vardı. Üstelik ne yazık ki sağlık sorunları da gündeme geldi; hem kendimizden bir parça hem de kıymet verdiğimiz insanlarla vedalaşmak zorunda kaldık.

Geriye çekilip "iyi bir sene geçirenler" ve "kötü bir sene geçirenler" diye ayrılmak kolay olabilir ama gerçek pek öyle işlemiyor. İyinin yanında kötü, kötünün yanında iyi eşlik etti. Sinüs grafiğini bilirsiniz; bazen dibe vurduk, bazen yükseldik. Bu iniş çıkışların içinde de, zaman zaman talihsiz görünen anların arasından küçük bir talih kendini gösterdi. Tam da "Talihsizliğin içindeki Talih" dediğimiz o anlar gibi.

Yeni yıla yaklaşırken bu ayki sayımızın temasını da bu yüzden "talih" olarak belirledik. Hayatın kendisiyle birlikte getirdiği bazı talihsizliklere daha keyifli bir yerden bakmayı, talihin gerçekten var olup olmadığını kendi açımızdan anlatmayı istedik. Bu tema etrafında farklı yaklaşımlar sunabildiğimizi düşünüyoruz. Bu ay yaptığımız şarkı çok keyifli oldu; Rıfat Abi Bizi Çayla şimdiden dilimize dolandı. Sevebileceğinizi düşündüğümüz şarkıların hikâyeleri ve çizimlerimizle enerjiyi yüksek tutmaya çalıştık. Ayrıca bu sayıda tam üç tane röportajımız var! Laura ile stopmotion'ı, Murad Küçük ile klip yönetmenliğini konuştuk ve diğer röportajımız ise Ezel Akay'la oldu.

Hazırlanma aşamasında bize talihsizliği bir süre unutturan bu sayının, yeni yılda sizlere güzel bir eşlikçi olmasını dileriz.

Mutlu yıllar ve iyi okumalar.

BERRAK SOLMAZ

lükse bak kimse yemeğe dokunmamış

UMUT ÖREN

10. Bölüm

Zamanda Atlamalar: Başka Bir Düğün

Bir düğündeyiz: Tarık abi, Uğur abi, ben ve Senem. Kimin düğünüydü, niye gitmiştik; en ufak fikrim yok. Hikâyemizle de bir ilgisi yok zaten. Tek hatırladığım; halayı ve pastayı beklediğimiz, bir de Senem'e oyunculuk ajansından gelen mesaj. "Umut, (filmin adını hatırlamıyorum ama Özcan Deniz'in bir filmi), gidelim mi?" dedi. Ama bana mesaj gelmedi. Çağırılmadım. "Olsun, gidelim," dedi. "Olur." dedim. Pastayı göremeden düğünden çıktık ve yola koyulduk.

Uzun bir yolculuğun ardından bir gece kulübüne vardık. Etraf kalabalık; ışıklar yanıp sönüyor, yerde kıvrılan kablolar insanların bağırsıklarıyla birbirine karışıyordu. Gürültü, kaos, koşuşturmaca... Ama tüm bu karmaşanın içinde şaşırtıcı bir ahenk vardı. Bir adam sesini yükseltti: "Toplanın çocuklar! Birkaç tane garson seçmemiz gerekiyor." "Beni seçmezler inşallah," diye geçirdim içimden. "Sen!" dedi adam, parmağıyla beni işaret ederek. "Ulen, hemen mi ya! Bari dua bitseydi..." Beni ve birkaç kişiyi seçtiler. Üzerimize siyah tişörtler verdiler, bizi mekânın üst katına yolladılar. Kulüp iki katlıydı. Alt katta bir bar vardı. Özcan Deniz bir tabureye oturmuş, arkasını bara yaslamış, mekânı izliyordu. Arada yukarıya bakıyordu. Yanında iki kişi daha vardı; kendi aralarında konuşuyorlardı.

Bir saattir aynı sahne çekiliyordu. Ne bir replik vardı ne bir hareket. Ben üst katta insanlarla sohbet ettim. Sonra kendime bir sandalye buldum. Tam Özcan Deniz'in karşısına, yukarıda oturdum. Zaman ağır ilerliyordu. İçimden söylenmeye başladım: "Bugün bitmeyecek bu ya! Keşke düğünde kalsaydım. En azından pasta yerdim." Tam o sırada Özcan Deniz'in sesi yükseldi: "Hazırrr!" Yerinden fırladı, sahneye geçti. Ben de: "Haydaa, yine mi," dedim. Bacak bacak üstüne attım, sahneyi izlemeye başladım. İki-üç dakika sonra yukarı baktı. Göz göze geldik. Bakışlarını sertleştirdi. İçimden: "Ulen, ne oluyor ya! Bu adam bana niye böyle sert sert bakıyor? Bacak bacak üstüne attım diye mi acaba?" Bizde geri vites olmaz. O sert bakıyorsa ben de sert bakarım. Kaşlarını çatıyordu, ben daha da çok çattım. Ama yine de temkinli davranıp bacağımyı yavaşça indirdim. Ne olur ne olmaz. Sonuçta adamın mekânı.

Bakışma uzun süre devam etti. Derken Özcan Deniz birden bağırdı ve dışarı koştu. Herkes bir anda yukarı baktı: "Bu adam neye bu kadar kızdı?" diye fısıldaşılar. Yukarıda yalnızca ben gözüküyordum. "Arkadaş, ne oluyor ya! Kaçsam mı acaba?" Senem ortalarda yoktu. Tek başıma kalmıştım. Özcan Deniz'in öfkesi bana yönelmiş

gibiydi. Gece saat üçtü, nerede olduğumu bilmiyordum. “Ben buradan nasıl çıkacağım?” diye düşündüm. Bir anda mekânın bütün ışıkları açıldı. Koşuşturmaca başladı. Özcan Deniz bağırıyordu. Ya da belki başkasıydı, emin olamadım. Yukarıya insanlar gelmeye başladı. İçimden: “Galiba beni dövcekler... Bacak bacak üstüne attı diye insan dövülür mü ya!” Tişörtü çıkartıp gömleğimi giymeyi düşündüm ama gömlek karavanda kalmıştı. İnsanlar akın akın geliyordu. Yanıma bir ışıkçı geldi. Sanki hiçbir şey olmamış gibi: “Şunu tutar mısın kardeşim,” dedi. Elime kabloyu tutuşturdu. “Elektrik falan vermeseler bari,” diye düşündüm.

Yukarıya insanlar çıkmaya devam etti. Ben ışıkçı abiyi sorularıyla darlamaya başladım. Derken çok güzel bir kadın geldi. Az önce oturduğum sandalyeye oturdu.

Benim baktığım açıdan aşağıya doğru baktı. İşte o an anladım: Özcan Deniz bana bakmıyormuş ki! Sahne gereği güzel kıza bakıyormuş. Façayı bozmayalım derken hikâyenin prensesi ben olmuşum, iyi mi?

Işıkçı abiyle konuşmaya devam ettim. Saçma sapan sorular sordum. “Bu ışıklar kaç volt ya?” dedim. Adam en sonunda dayanamayıp bir arkadaşını çağırdı ve yanımdan uzaklaştı. Sahne bitti. Karavana gidip gömleğimi aldım. Senem’i bulup başıma gelenleri anlattım. Hiçbir şey yaşamamışken bile çok şey yaşamıştım. Sabaha karşı Gültepe’ye döndük. Çorbacıda bir çorba içtik. Evlerimize dağıldık. O günle ilgili hâlâ aklımda tek bir soru var: Düğündeki pasta neliydi acaba?

ATAKAN ÜNAL ile ÇİZGİ ROMAN YAZILARI

Instagram:@tentakull Youtube:www.youtube.com/@Tentakull

anti kahramanlar ve çizgi roman

Kurgu hikâyelerde, özellikle de çizgi romanlarda, beni sorgulamaya sürükleyen karakterleri okumayı daha çok severim. Çünkü taraf tutmayan ve kendi doğrularını savunan karakterler, toplumsal normların karşısında adeta bir duvar gibi dikilir ve “Ya benim savunduklarım doğruysa?” diye bağırır. Empati, benim içimdeki çizgi roman okuma ateşini körükleyen en önemli etkenlerden birisi. Eğer empati sorguyla birleşiyor ve beni içinden çıkmakta çok zorlanacağım bir labirente ışınıyorsa, işte orada iyi bir hikâye vardır. Bu karakterleri gördüğünüz anda bir şeyleri kabul etmediğini anlarsınız. Sizden önce “Peki ya öbür yoldan gitseydik nasıl olurdu?” sorusunu çoktan sormuş olurlar. Onları ne iyi adamlar ne de kötü adamlar kategorisine sokabilirsiniz. Ara bir spektrum olan bu karakterler, çizgi roman panellerinde oldukları sürece iyi ve kötü arasında sıkışır ve bir taraf yerine ideolojilerini savunurlar. Anti kahramanları kendi içinde farklı kategorilere sokan bazı kaynaklar var.

Benim aralarında en sevdiğim tanım pragmatik anti kahraman tanımı. Faydacılık ilkesiyle hedeflerine ulaşmak için moral kodlarını bir kenara bırakıp “zafer uğruna her şey mübahtır” söylemiyle yola çıkan bu karakterler, bu yolculuklarında yeri geldiğinde adalete karşı gelip suç işlemeyi bile kendilerine hak görürler.

Marvel denildiği zaman ilk akla gelen anti kahramanlardan birisi olan Punisher, namıdiğer Frank Castle, karakteri pragmatik tanımına canılığı de ekleyen ve sınır tanımayan bir kanunsuz. Adalet sisteminin doğru çalışmadığına kanaat getiren Castle, bulduğu kötü adamları doğrudan hapishaneye değil de ruhlar âlemine göndermeyi görev edinen birisi. Yöntemleri suç oranını düşürüp sokaklara güven de sağlasa, toplum tarafından kabul edilmeyen bir kişilik. Ünlü fizikçi Paracelsus’un çok sevdiğim bir söylemi var: “Her şey zehirdir ve hiçbir şey zehirsiz değildir; bir şeyi zehir yapmayan yalnızca dozudur.” Anti kahramanlar yöntemlerini kullanırken bu yöntemlerin dozajını kim belirliyor? Frank Castle suçluları cezalandırırken aksiyonlarını belirli sınırlar çerçevesinde sınırlıyor mu? Bu soruların net

İllüstrasyon: Sezen Polat

cevapları yok ve anti kahramanları sorgulanabilir kılan kısım da bu sorular.

“Köşeli olmak” son dönemlerde en sevdiğim deyim. Kendimi tanımlayabileceğim, sınırlarımı ortaya koyan bir söylem. Anti kahramanlar da köşeli olmak için çatışmaktan korkmayan karakterler. “Hayır” diyebilmeyi, yeri geldiğinde insanların kendi huzursuzlukları yüzünden karşı tarafı suçlayıcı tepkilerine göğüs gerebilmeyi bilmektedirler. Başkasına değil kendisine yaranmak ister bu karakterler. Kimse vermesin diye zor kararları onlar verirler.

Spawn karakterinin ilk sayısı çıktığı tarihte bağımsız bir çizgi romanın en çok satan ilk sayısı oldu. Aynı dönemde yarıştığı kahramanlardan birisi Spider-Man'di. Spawn'dan sonra Spider-Man serileri üçüncü sıralara kadar düştü. O dönemde Batman Returns filmi vizyonda olmasına ve Batman çizgi romanlarına inanılmaz bir ilgi olmasına rağmen; sevdiği kadını bir kez daha görebilmek için Cehennem Lordu Malebolgia ile anlaşma yapan Al Simmons, insanların daha çok ilgisini çekiyordu. İyilik timsali Superman'in dört farklı serisinin hepsini geride bırakan Spawn, anti kahraman olarak tarihe adını altın harflerle yazdırdı. Spawn'ın insanlığı kurtarmak, masumları güvende tutmak gibi gayeleri yoktu. İntikam amacı, öfkesiyle bürünen ve acımasız yöntemler kullanmaktan çekinmeyen Spawn, insanlara çok daha kompleks ve gerçek geliyordu. İyi ve kötü dağları arasında bir ip cambazı gibi gidip geliyor, kendi içindeki canavarlarla yüzleşiyordu. Spawn gerçekte ve bizdendi.

Bence insanoğlu duygularını ve kendini fark etme heyecanını çok uzun süredir kaybetti. Bu durum bir efsaneye dönüşürken, böylesine bir toplumda kendini bulmak ve duygularını kabul etmek samanlıkta iğne aramak gibi. Anti kahramanlar da ansızın ortaya çıkıp size köşelerinizi hatırlatan çok değerli karakterler. Kendi hayatımızın anti kahramanları olma yolunda emin adımlarla...

İrfan Alış Anısına

CENK KAPTAN

2019'un başları.. Yeldeğirmeni.. İrfan Alış ile tanıştığımızdan bu yana sadece birkaç ay geçmiş. Ama o çoktan İrfan Abi olmuş. Kırmızı pelerinine bakıp bakıp içleniyorum. Çünkü hep kendimi bir süper kahraman gibi hissetmişimdir. X kuşağı olmanın defektlerinden biri olsa gerek.

Meğer Don Kafa, İrfan Alış isimli buzdağının sadece görünen yüzüymüş.

2018 Aralık, bok gibi soğuk bir kış.. Bir süredir Mixart ismini verdiğim projeyi hayata geçirmeye çalışıyorum. Hiçbir müzikal yeteneği olmayanlar bile kolayca müzik yapabilsin istiyorum, aynı benim gibi, özgüvensiz müzisyenler için.. Fikir de iyiydi, uygulama da.. Ama birileri bu fikre sahip çıkmalıydı, başka türlü olamazdı. Fikrimi Peyk'in o zamanki menajeri Erhan Taş'a anlattığımda, ilk tepkisi "İrfan Abi bayılır böyle işlere, kesin kabul eder, ben randevuyu ayarlarım." olmuştu.

Özal çocuğuyuz biz, anarşiden uzak, apolitik yetiştirildik.

Sonra 2013 yazı geldi aklıma.. Haziran sonları, Gezi Direnişi hala çok taze. Bangır bangır her yerde "Don Kafa" çalıyor. Marş gibi. İlk politize oluşlarım, 33 yaşında, Don Kafa'yla.. Peyk diye bir grup varmış ve underground'un dibiymiş. Onlar da bu parçayı yaparken böyle olsun istemişler, marş gibi..

Orjinal klibi denk gelmemişti. Birileri, Gezi Parkı direnişinin görüntüleriyle korsan Don Kafa klibi yapmış. Yani underground'un da underground'u bir durum. "Vay be" demiştim içimden, "Gençlere bak! Fişek gibi parça yapmışlar!" Peyk'in daha ne olduğunu bilmeden..

Ama ben yine de tedirgindim. Koca Peyk ve İrfan Alış.. ve ben "Don Kafa'yı" istiyordum. Peyk'in efsane marşını. Hem de ne olacağı bile belli olmayan bir girişim için..

Çok soğuktu. Firuzağa'ya yakın bir pastanede buluştuk. Acayip yakışıklıydı. İçimden "Adam resmen Jim Morrison'ın Türkiye şubesi!" diye geçirdiğimi ve abice tavırlarıyla beni ısıttığını hatırlıyorum. Sonra anlattım ona tüm hikayeyi:

"Ben müziği demokratikleştirmek istiyorum; düşünsene, herkes Don Kafa'yı istediği gibi miksleyebilecek!"

"Ama bunun için herhangi bir bütçem yok. Bu henüz bir startup. Senden destek istiyorum."

Gülümsedi. Çok net bir şekilde kabul etti. “Sadece..” dedi “Eğer bir gün Mixart, yatırım alırsa, biz bu işin içinde olmayız, Peyk’in sponsorlarla arası pek iyi değildir.”

Tam İrfan Abi’ye göre bir ters köşe! Ne demek istediğini anlamadım ve “Tamam.” dedim, el sıkıştık. Neyi kastettiğini birkaç yıl sonra anladım. Lazım ben. Bazı şeyleri anlamam hep zaman alır.

Yeldeğirmeni’ndeki stüdyomda Don Kafa’yı Mixart’a koydum. Büyük bir heyecanla onu aradım. “Abi Gümüldür’den döndün mü?”

..ve yaptık. Yan yana. Nasıl eğlendik, çocuklar gibi.. Telefonla çektiği herkes eşi, dostu, akrabası, komşusu.. Onlarca Süpermen.. İrfanito’nun hayatı, parmaklarımın ucundaydı. Ben kurgularken, teker teker hepsini anlattı, tanıttı, büyük bir keyifle.. İçimden geçiriyordum “Keşke ben de onun Süpermen’lerinden biri olabilsem.” diye..

Kurgunun artık sonlarına gelmeye başlamıştık. İrfan Abi’nin kafasında bir final vardı ama çok da emin olamıyordu. Bir anda en cingöz ifadesiyle “Buldum!” diye bağırды ve bana dönerek “Sen de giy süpermen kıyafetini, son klbin finaline seni koyalım!”

<https://cenkkaptan.com/>

Stüdyoya gelsene sana bir sürprizim var.”

Geldi. Bilgisayarın başına oturdu ve Don Kafa’nın Mixart versiyonunu ilk defa denedi. Yaptığı mikse benzersiz ıslığı ile eşlik etti. Ne kadar güçlü ve derin bir ıslık.. Sonra her zamanki çocuk heyecanı ve ömre bedel gülümsemesiyle “Oğlum bu versiyon bizim yaptığımızdan çok daha iyi haa.” dedi. “E abi, bunu da sen yaptın.” dedim. Gülüştük.

Taze mikslenmiş Don Kafa keyfi sonrası demli çaylarımızı yudumlarken:

“Cenk bizim bir şarkımız var, ismi ‘Adın Batsın Süpermen’. Ben herkese süpermen kıyafeti giydirip cep telefonuyla bazı görüntüler çektim. Bunlardan bir klip yapmak ...” derken sözünü kestim:

“Ben yaparım!”

Heyecandan havalara zıpladım ben de “..ve bir Inception efekti yapalım!” diye haykırdım. Hemen fikrimi anlattım. İrfan Abi’nin çok eski dostu Hakan “The Kızıl” İkinci de oradaydı. Fikir onun da çok hoşuna gitti ve üçümüz beraber hızlı bir prodüksiyon, şak, şak, şak, cep telefonuyla kayıt, hemen kurguya ekle ve finito..

İrfan Abi’m zaten süper kahramandı. Beni de Süpermen yaptı. Kırmızı pelerini de hediye etti ve gitti.

Abi işte..

Gülistan Silinsin

Unuttuğum şeyler
hep en güzel yerlerde kaldı
Bir otobüs durağında bırakılmış defter
Bir yaz sabahı uyanamadığımdan
Çıkamadığım bir piknik

Adımı söylerken dudağı titreyen biri vardı.
Sahi yıkıldı mı buluştuğumuz odalar?
Şimdi sadece harflerimiz var
Bazı formlarda ve eski bir pasaportta

Çeyrek kalmış sesinle,
Sıcak yazlar çağırdı beni
Dönüp gitmek ise cesaret işi
Islıklar hâlâ aynı soruyu soruyor
Neyi kaybettin?
Aynı cevapla susuyorum
Bilmiyorum
Belki bir ozanın kaybolmuş çocukluğunu

Belki de
hikayelerin
En derin iç geçirmesini

Kırılan camdan içeri giren rüzgârın
Neyin habercisi olduğunu hiç bilmedim
Ama hep ağladım ardından
Belki bir
Peter Pan'ın
Kayıp ülkesiydi taşıdığı
Belki de bir hayaletin yutkunuşuydu

Yaşarken seyrettiğim gökyüzü
Şimdi tavan lambalarının arasında boğulmuş
Mavi değil artık;
Beyaz, titrek
ve ekonomik

Bir zamanlar küçükken
Sen hikayeler anlatırken
Dünya bana sorular sorardı
Şimdi hep o konuşuyor,
Ben sessiz kalmayı öğrendim

**Kaan
Demirçelik**

çizci

hoşça gel yeni yıl

SEVİNÇ YAŞAR

"Ah zaman..." dersin!

Ve geçmişî mazinin ocağında kaynatıp

Acı bir kahve tadında yudum yudum içersin.

İlk yudumda kahvenin tadını ve aromasını içersin.

İkinci yudumda alırsın sevdiceğini karşına, özlemlerini içersin.

Sonra dostlarının muhabbeti gelir aklına, tebessümü içersin; dalıp gidersin uzaklara. Anıları, geçmişî içersin.

Kahvenin telvesine ulaşınca değmeyenlerin anısına yüreğinde biriktirdiğin kırgınlıkları içersin. En sonunda kapatırsın fincanını umutlara, hayallerini içersin.

Aslında kahve değildir içtiğin!

Yaşadıklarının ve yaşayacaklarının küçücük bir bölümünden oluşan hayatının çok kısa filmini birkaç yudumda içersin...

Ömür dediğin dört mevsim cancağızım!

Bir bakarsın rengârenk çiçekler açmış bahçende, bir bakarsın kuru bir gövde kalmış sadece. "Kalp" dediğin koca bir orman, ufacık bir kıvılcımla yanıp yok olan!

Sert rüzgârları vardır duyguların. Kocaman gövdeneye rağmen savrulur yaprakların, kırılır belki de dalların. Zemheri kışı vardır bir de ayrılıkların. Öncesinde iligine, kemiğine kadar donarsın da sonrasında çekersin beyaz yorganı üzerine. Derin uykulara dalarsın!

Böylece geçip gider 'ömür' dediğin...

Yaşadığın her yıl, her mevsim ilkbahar olmaz. İstedtiğin her çiçek açmaz, her ağaç meyve vermez belki ama sayesi de çok güzel değil mi?

Sözüm çivisi çıkmış dünyanın aklına mukayyet olmaya çalışan insanlarına, yaprak döken ağaçlarına, göğe minik bir tebessüm bırakan pamuk bulutlarına, nice hikâyelere şahit olan evlerine, sokaklarına, coşkuyla sabahı selamlayan kuşlarına, telaşlı emekçilerine, umuda açılan kapılara, dönüp duran dolaplara, kırılıp dökülen yanlarına inat her şeye rağmen duvarlara güneşli resimler çizen yaramaz çocuklarına...

İlkbahar-yaz-sonbahar-kış içinizdeki

bahçenin çiçekleri, koparanlara inat her mevsim kırıldıkları yerden daha güçlü, daha renkli açması dileğiyle...

O zaman herkese ve her şeye edebiyle hoşça gelsin yeni yıl!

(İçten pazarlıklı davranışlarıyla insanı yoran, aşağıya çeken, tadını kaçıran tosbağalar hariç.)

gülistan silinsin'in
ÖZEL RÖPORTAJI

EZEL AKAY

ile söyleşi
SAYFA 64'te

talihin coğrafyası

SONER EŞBERK

Kimi dört yapraklı yoncaya sarılıyor, kimi el sallayan porselen kediye. Kimisi tavşanın ayağını uğur sayıyor. Kimisi fil hortumunu yukarı kaldırıncı “şans geliyor” diyor. Kimi de kırmızı rengi uğurlu sayıyor. Bu liste uzar gider. Her ülkenin genelinde uğurlu sayılan nesneler vardır, tabii ki bizde de...

Japonya’da mesela “Maneki-neko” var, şu el sallayan kedi. Dükkânın önüne koyuyorlar Japonlar, müşteri çektiğine inanıyorlar. Gerçekten çok sevimli, çok minnoş bir şey. Bizde bu minnoşu koy bakalım dükkânın önüne, sonra seyreyle cümbüşü. İlk başta zabıta beyler karışır lar mevzuya. Kaldırım işgalinden cezayı yer dükkân sahibi. Hadi diyelim zabıtanın bir şekilde kurtuldun. Birisi çıkıp “Ya çok tatlıymış,” deyip çalabilir. Sonuçta dükkân önünden çiçek çalındığını da gördük. Minnoş kedinin yok olma ihtimali daha yüksek.

Çin’de “kırmızı renk” şansı çağırır mış. Bizde kırmızı deyince akla genelde indirim afişi gelir. Her ne kadar doğrudan şans olmasa da şöyle balon olmayanından hakiki bir indirim bu devirde en güzel şans aslında. Zira beş yüz liralık ayakkabıyı bin beş yüz lira gösterip “İndirim yaptık, buyurun. Sadece bin lira.” demek başka bir kapsamda değerlendirilmeli bence.

İrlanda’da dört yapraklı yonca bulmak uğur getiriyormuş. Bizde ise çim bulmak, ne bileyim oturup dinlenecek yeşillik barındıran bir park

bulmak -bakın, ağaçtan bahsedemiyorum bile! Azıcık yeşillik yeter- imkânsız gibi. Bizde daha çok bina, daha çok beton var. Aslında bu kadar doğasız bir yerde dört yapraklı yonca bulursak bir İrlandalıdan on kat daha şanslı sayılmalıyız. İtalya’da “cornicello” dedikleri boynuz kolyeler var. Nazar değmesin diye takıyorlar. Bizdeki nazar boncuğu mantığı. Ama şöyle bir farklılık var: Onlarda sadece boyunlarda taşınır fakat bizde her yerde ama her yerde var. Örneğin kapıda, arabanın arka camında kocamanından, tepsiplerde, ağaç dallarında. Biraz fazla fazla var bizde.

Hindistan’da fil, özellikle Ganeşa figürü şans getirir. Ganeşa zaten iyi şansın tanrısıdır. Çok kollu, fil kafalı, insan vücutlu bir tanrı. Bizim buralarda fil bulmak zor. İyi ki de yoklar. Bazı nezih restoranlarımızın mühürlenme sebebi olabilecek bir hayvan.

Amerika’da tavşan ayağı, at nalı falan derken olay iyice karışmış. Bizde tavşanlar sevilir ama. Öyle ayakları falan kesilmez. En fazla niyet çektilir onlara. O da güzel ve eski bir kültür. Atlar için aynı şeyi söylemeyeceğim. Fillerden yola çıkarak hayali bir mühürleme olayını anlattık ama sanki atlar... Neyse çok da şey etmeyelim. At nalını da alır hurda niyetine satarız en fazla.

Ve gelelim bize, sevgili Türkiyem’e. Bizim en samimi, en doğal, en halktan şans sembolümüz nedir sizce? Ne nazar boncuğu ne yonca ne fil ne porselen kedi... Bizim şansımız gökyüzünden gelir. Bir kuşun, gayet isabetli bir şekilde, tam da üstümüze “hediyesini” bırakması. Evet, dünyanın başka bir yerinde başkasının başına gelebilecek bir talihsizlik, bizde talihin ta kendisi. Çünkü biz bu kadar pozitif bir milletiz: “Kuş boku şans getirir” der, üstümüz başımız rezilken bile gülümseriz. Sonuçta, başka ülkeler porselen kedilere para dökerken, biz gökten gelen beleş şans kucaklarız. Ne diyelim, en samimisi, en sıcak bizimkisi.

mesafeler

SERHAN ACAR

Yeryüzünden göğe doğru en yükseklerle çıkabilen canlı, 11.300 metre ile Rüppell akbabasıymış.

Bir insan ise yeryüzünden en fazla 19.000 metre yükseklikte yalnızca çok kısa bir süre nefes alabilirmiş.

Yukarı doğru, İstanbul-Kocaeli mesafesi kadar, yaklaşık 100 kilometre gitsen, dünyanın sınırı kabul edilen Kármán hattını aşıp uzaya çıkıyorsun.

Sonrası sonsuz boşluk... Uzay.

Bir sonraki durak?

Uzayda, bizimkinden sonra yaşam ihtimali olduğu düşünülen en yakın gezegen Proxima Centauri b'ymiş.

Kendisi bize 4,2 ışık yılı uzaklıkta. Dört nokta iki ışık yılı ne demek?

Açıkçası, hiçbir fikrim yok. Zihnim mesafeyi anca metreyle, kilometreyle ölçebiliyor; oysa evren mesafeyi ışığın hızında yazıyor.

Yani yaşam dediğimiz şeyi, ayaklarımızı bastığımız yerden yukarıya doğru, sadece birkaç bin metrelik ince bir tabakaya sıkışmış olarak düşünebiliriz. Dünyadan sonra yaşamın olabileceği en iyi ihtimal ise anlayışımızın çok ötesinde bir uzaklıkta.

Kafanı göğe kaldır.

Burnundan derin bir nefes al.

Ve bu bilgiler ışığında istersen bir kez daha düşün:

Gerçekten kutsal olan nedir?

Belki de uzakta değildir.

talihin kapısını inşa etmek

BİBLİOFİLA

Talihli olmak bir şans mı yoksa hazırlıklı ruh hali mi?

Hepimiz hayatımızın bir döneminde o anı yaşamışızdır: Tam da ihtiyacımız olan anda çalan telefon, son anda yetişilen o otobüs ya da tesadüfen tanışılan ve tüm hayat akışımızı değiştiren bir insan. "Ne şanslı adam!" deriz mesela. Peki, bu gerçekten saf şans mı, yoksa talihi çağıran bir ruh hali mi?

Antik Roma'da "Fortuna" vardı; bazen bereketli boynuzuyla cömert, bazen ise gözü bağlı bir şekilde tekerleği çeviren bir tanrıça. Modern dünyada ise talih, piyango biletlerinden tutun da, doğru zamanda doğru yerde olmaya kadar birçok farklı kılığa giriyor. Ancak eğlenceli ve olumsuzluklardan uzak bir hayat hayal ettiğimiz şu günlerde, talihe bambaşka bir pencereden bakalım: Olasılıklara açık olma sanatı.

Talih dediğimiz şey, genellikle bir hazırlık ve fırsatın kesişim noktasıdır. Çok şanslı dediğimiz insanlar, genellikle düşündüğümüzden daha fazla kapıyı çalmış, daha fazla risk almış ve en önemlisi, kötü sonuçlansa bile o deneyimi bir

sonraki kapı için ders olarak cebine koymuştur. Yani, talihli olmak; sadece bekle-gör oyununu oynamak değil, aynı zamanda hayatın sana sunduğu irili ufaklı fırsatları görmeye istekli olmaktır.

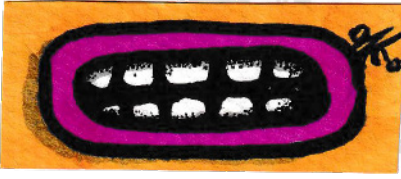
Talih, yüzümüze güldüğünde hayat aniden aydınlanır. Ama asıl eğlence, o anı yaratan küçük kararlarda saklıdır. Belki o gün evde kalmak yerine, sırf canınız sıkıldığı için dışarı çıktınız. Belki de yeni bir hobi denemeye karar verdiniz. İşte o küçük "belki"ler, o "neden olmasın?" anları, Fortuna'nın tekerleğini sizin lehinize çeviren görünmez dişlilerdir.

Unutmayalım ki, talih bazen kapı çalmaz, kapı inşa etmenizi bekler. Ve o kapıyı inşa ederken eğlenmek, şansın kendisinden bile daha değerli bir ödüldür. Benim bu yazımı okurken en talihli anlarınızı hatırlayın ve o anların ne kadarının aslında sizin cesaretinizle ve çabanızla yaratıldığını fark edin.

Gülümsemeniz bol, kapılarınız açık olsun!

• FORTUNA •

umudunu kaybedenler için bir mucize manifestosu

ABDULLAH MEMİŞ

Bazen bir çocuğun avuçlarında saklı olan, bazen dünyanın en karanlık köşelerinde bile sönmeyen ince bir ışığın adı gibi...

Biz onu çoğu zaman bir piyango sayısı, bir kapıdan geçme hakkı, bir tesadüf ya da bir sebepsiz ödül sanıyoruz. Oysa talih; belki de insanlığın en gizli ortak dili, acının içinden kabaaran umudun evrensel şarkısıdır.

Dünyanın dört bir yanında savaşlar çoğalırken, coğrafyalar acıyı bir soyadı gibi miras alırken, çocukların karınları topraktaki çatlaktan daha derin açlıkla ağlarken, dinler birbirine köprü olmak yerine bazen duvarların tuğlası olurken...

Talih sanki yalnızca güçlülerin elinde dönüyormuş gibi hissediyoruz. Kimi sınırda, kimi kampta, kimi mezarlık toprağının üzerinde talihini bekliyor. Ama belki de talih dışarıdan gelen bir mucize değil, içimizde uyuyan iyileşme iradesinin başka bir adıdır.

Talih çoğumuz için bir şans bileti, rastlantı ya da kaderin cilvesi gibi görünür. Oysa ben bugün talihi, acının içinden filizlenen inatçı umut olarak görüyorum. Savaşlarla yanan şehirlerde, açlığın mezar sessizliğine dönüştüğü sofralarda, dinlerin çoğu zaman birbirine merhamet yerine bariyer ördüğü dünyada talih, güçlülerin değil, yeniden ayağa kalkmayı seçenlerin yanındadır.

Ben talihi bir lütuf olarak değil, her karanlığa rağmen yeniden yeşeren o ince filiz gibi gördüm. Ne kadar taş varsa üzerime yağdı; ama her taşın altından yeni bir nefes yolu bulmayı talihinin tanıdım sandım. Çünkü bugün dünyayı izlediğimde görüyorum ki; talih, yalnızca birilerinin yüzüne gülen bir şans değil, insanlığın kırılmayan kolektif hafızasıdır. Savaşların altına düşen çocuk oyuncaklarından, gizlice saklanan ekmek parçalarından, din ve ideoloji barikatlarının arkasından bir anlığına duyulan kahkaha kırıntılarından beslenir.

Belki de talih bize şunu öğretir: Hayat bazen verilmez, bazen kazanılmaz; bazen sadece yeniden icat edilir.

Biz talihi beklemek zorunda değiliz. Onu yeniden isimlendirebiliriz:

Talih, barışın bir gün değil her gün mümkün olduğuna inanmaktır.

Talih, açlığın kader değil, çözülebilir bir denklem olduğunu bilmekte saklıdır.

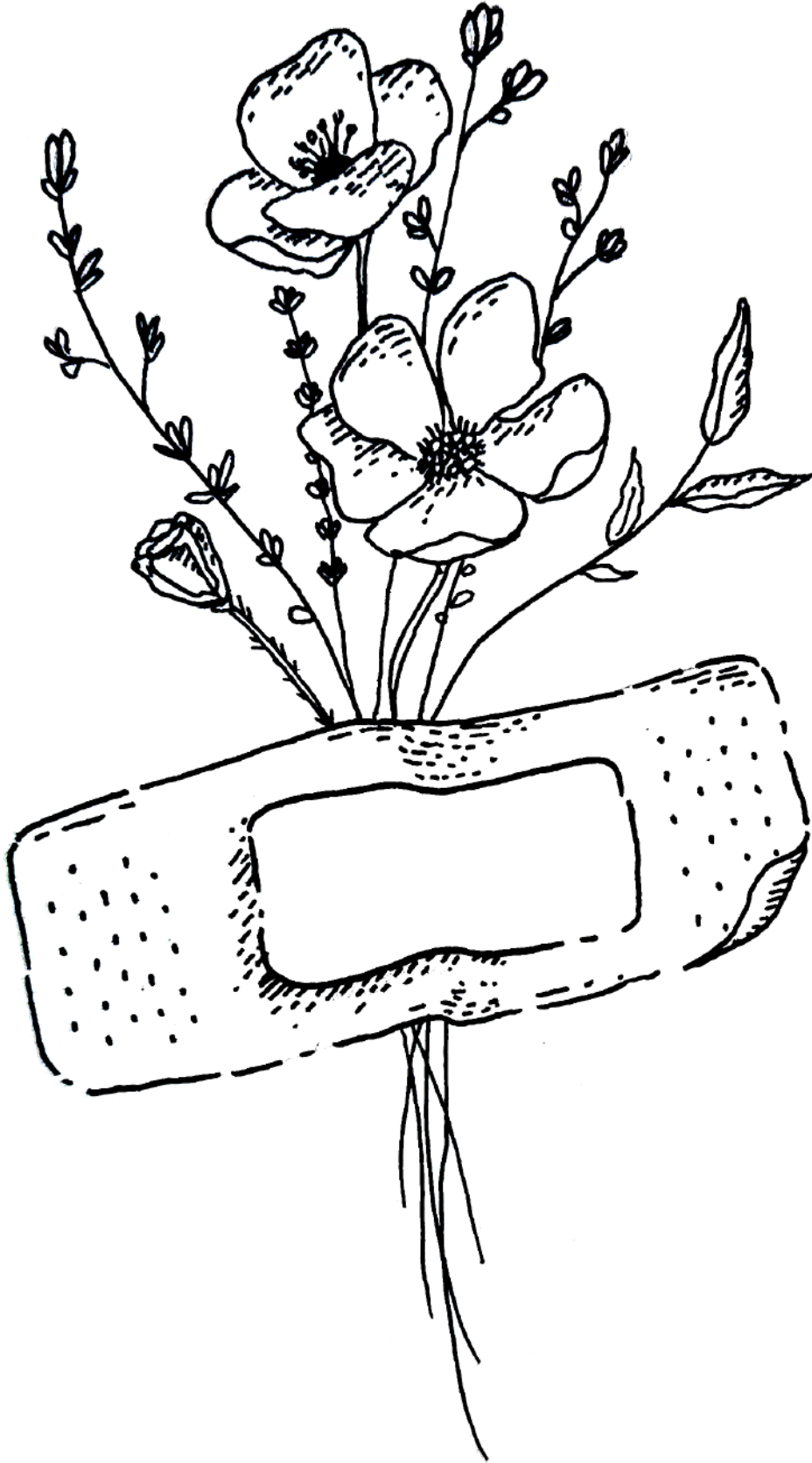
Talih, dinlerin insanı birbirinden ayırmak için değil, birbirinin yarasına merhem olmak için var olduğunu hatırlatmaktır.

Talih, düşenin eline uzanan görünmez bir dildir.

Evet, dünya yaralı bir gezegen. Ama her yara, iyileşme olasılığının kanıtıdır.

Ve umuyorum ki bir gün talih, gök kubbede süzülen bir yıldızdan çok, her insanın omzunda taşıdığı eşitlik hakkına dönüşür.

Bir gün, talih kapımızı çalmayacak. Biz, hep birlikte onun tanımını değiştireceğiz.

talih usta

ERKAN HALİS

Aralık ayı kasabanın üzerine yumuşak bir sessizlik gibi çökmüştü. Bacalar tütüyor, sokaklarda kar kokulu bir rüzgâr dolaşiyor, insanlar yılbaşını düşünmese bile içlerinde hafif bir umut kıpırdanıyordu. Kasabanın tam ortasında küçük, biraz dağınık bir dükkân dururdu:

“TALİH USTA - Şans Tamircisi”

Öyle ki, gören “Şans tamiri de olur mu?” diye düşünürdü. Ama kasabada kimse bu soruyu sormazdı. Çünkü herkes Talih Usta’nın başka bir adam olduğunu bilirdi.

Usta biraz bilge, biraz şaman ruhlu, biraz unutkan, biraz sakar; ama her şeyden önce insanın içini ısıtan bir ruha sahipti. Bir de tombul kedisi vardı: *Kısmet*.

Dükkânında türlü garip şeyler bulunurdu: durmuş bir saat, paslanmış vidalar, konuşmayan bir çan, dolmuş bir kum saati... Ama insanlar onlara bir eşya gibi değil, bir anlam gibi dokunurdu.

Usta’nın sık sık kurduğu bir cümle vardı:

*“Şans dediğin şey kapını çalmaz...
Sen içeriye bir gülüş koyarsın,
o zaten yolunu bulur.”*

Bu cümle kasabanın dillere dolanan sessiz duası gibiydi.

Aralık ilerledikçe kasaba biraz hüzün, biraz umut arasında gidip geliyordu. Ve insanlar duygularını taşıyacak bir yer ararken kendilerini Usta’nın kapısında buluyordu.

Bir gün genç bir kadın geldi. Sesinde yorgunluk, gözlerinde sönmüş bir ışık vardı. *“Usta... içimde bir ağırlık var. Sanki hiçbir yere sığamıyorum.”* Usta duymadığı için biraz fazla yaklaştı, sonra yanlışlıkla rafın ucuna çarpıp küçük bir zili düşürdü. Zil çalmadı, ama ikisi de güldü. Usta ona paslı bir vida verdi: *“İnsan sıkışınca dönemez kızım... dönmeyince de kendini suçlar. Bazen sadece biraz gevşemek gerekir.”* Kadın anlamasa da hissetti; yüzünde ince bir rahatlık belirdi.

Bir akşam yaşlı bir adam içeri girdi. Yılların yorgunluğu omuzlarına sinmişti. *“Usta, içimde kırılmamış bir kırgınlık var. Yıllardır taşıyorum.”* Usta gözlüğünü aradı, bulamayınca eline bir çay kaşığı aldı. Adam şaşırdı ama Usta kaşığı baston gibi yere dayayıp şöyle dedi: *“İnsan ne zaman bir şeyleri düşürse... Bazen en çok ihtiyacı olan şey biraz dağılmakmış, ben bunu anladım.”* Adam bu sözde kendini gördü. Dağılmanın bir yenilgi değil, bir nefes olduğunu fark etti.

Bir sabah genç bir delikanlı geldi. Zamanı elinde tutamıyormuş gibi hissediyordu. Usta ona durmuş bir cep saati verdi: *“Saat bozuk değil evlat... Sen hayatını fazla sıkımsın.”* Delikanlı şaşkın bakarken Usta devam etti: *“Dünyanın en büyük tamiri, insanın kendini affetmesidir.”* Bu söz delikanlının yüzünde bir kapı araladı.

Ve günlerden bir gün...

Dışarıda ince bir kar yağdığı bir akşamüstü, Talih Usta dükkânı kapatmadan önce kapının önüne çıktı. Kısmet’i kucağına aldı. Kedi usulca mırıldanıyordu. Tam o anda arkada soba kapağı sertçe kapandı. Usta irkildi, Kısmet kucağından hop diye zıpladı, Usta *“Ayy!”* diye sıçradı ve tam o sıçrayışla birlikte...

Tabeladaki **H** harfi yerinden kopup yere düştü.

Tok, küçük bir ses çıkardı.

Kasabanın birkaç kişisi dönüp bakıp hafifçe gülümsedi. Usta düşün harfe doğru eğildi, eline aldı, uzun uzun baktı. Bir harfin bu kadar ağır gelebileceğini ilk kez fark etmişti. Sanki insanın içindeki o hâl, hüzün, hata, hafıza hepsi bir anda avucuna dolmuş gibiydi.

Kısmet yanına sokuldu, Usta harfi okşar gibi tuttu. Sonra kendi kendine şöyle dedi: *“İnsan bazen herkese yetişmeye çalışırken kendini unuttur.”*

Laura TOFARIDES

1 *Stop-motion
tutkunuzu ilk olarak ne
başlattı ve bugün hâlâ sizi
ona bağlı tutan şey nedir?*

Çocukken Wallace & Gromit ve The Nightmare Before Christmas gibi filmleri izlediğimi hatırlıyorum ve tamamen büyülenmişim. O dünyaların gerçekten var olduğuna inanıyordum. Çizgi filmlerin çizildiğini biliyordum ama bunlar sanki gerçekten var olan yerler gibiydi. Aardman stüdyosunda geçen kamera arkası görüntülerini izlediğimde büyük bir farkındalık yaşadım. Bu dünyaları inşa eden, karakterleri canlandıran insanlar vardı. Bu, büyüü bozmak yerine daha da gerçek kıldı. Setler ve kuklalar fiziksel olarak bizim dünyamızdaydı ve orada çalışmak bir meslek olabilirdi.

Evde kendi animasyonlarımı yapmaya başladım. Bu zanaatın birçok teknik zorluğunu aşmak için yollar arayarak öğrendim. Sonrasında animasyon eğitimi aldım ve artık on yıldır profesyonel olarak animatörlük yapıyorum. Bugün hâlâ aynı sebeple tutkuyla bağlıyım: bir şeye hayat vermek. Bu süreç inanılmaz derecede tatmin edici. Bir akış hâline girip kendinizi tamamen p e r f o r m a n s a kaptırabiliyorsunuz. Elbette zor ve emek yoğun bir iş ama benim için zorluğu onu değerli kılıyor. O kadar karmaşık ki tüm zihnimi meşgul ediyor; başka hiçbir şey düşünemiyorum. Hem tamamen orada olmanız gerek hem de sanki zamanın dışında bir yerde duruyorsunuz.

2 *Wallace & Gromit,
Isle of Dogs ve Chicken
Run 2 gibi projelerde
çalışmak muhteşem
olmalı. Bu yapımlardan
çıkardığınız en önemli
ders nedir?*

Bu büyük filmlerde çalışmak becerilerimi geliştirmemi ve mümkün olan en iyi performansları sunmamı sağlıyor. Bu ortamlar zaten bunun için özel olarak tasarlanıyor. En yetenekli ve tutkulu animasyon profesyonellerinden oluşan ekiplerle çalışmayı seviyorum. Birlikte olduğumuzda bireylerden çok daha fazlasına dönüşüyoruz

Kusursuz şekilde hazırlanmış özel kuklalarla çalışıyor, hareketleri

UMUT ÖREN

mükemmelleştirmek için tüm bir teknik ekipten destek alıyorum. Ayrıca dünyanın en iyi animatörlerinin arasında bulunmak bana sürekli öğrenme fırsatı veriyor. Tek bir ders seçmek çok zor ama en önemlileri şunlar: hızlı başarısız ol, geri çekil ve yeniden dene. Yardım istemekten çekinme. İçgüdülerine güven.

3 Teknoloji ve yapay zekânın hızla geliştiği bir dönemde, stop-motion'ın geleceğini nasıl görüyorsunuz?

Umarım şu anda üretken yapay zekâ çılgınlığının zirvesine ulaşmışızdır. Kimse bunu talep etmedi ve kimsenin gerçekten istediğini de sanmıyorum. Bu sistem, yalnızca büyük

teknoloji patronlarının kâr uğruna iş gücünü azaltma aracı olarak dayatılıyor. İnsanlar telefon ekranlarına bakıp “bu gerçek mi” diye sormaktan sıkıldığında doğal bir denge sağlanacaktır.

Stop-motion gerçektir, dokunulabilir ve el emeğiyle yapılır. Bu yüzden onu seven büyük bir hayran kitlesi vardır. Bu sektörde yeterince uzun süre çalışan herkes, stop-motion'ın birçok kez “öldüğünün” ilan edildiğini görmüştür ama her seferinde geri döner.

Bir görüntü ya da videonun gerçek olduğunu sanıp sonra onun yapay zekâ ürünü olduğunu öğrendiğimde içimi tarifsiz bir boşluk kaplıyor. Bu ucuz bir illüzyon. İnsanlar izledikleri şeyin gerçek bir insan tarafından yapıldığını

bilmek ister. Stop-motion tamamen süreçle ilgilidir; hatta “performans emeği” olarak tanımlandığını bile duydum. Benim için asıl mutluluk yaparken yaşadığım deneyimde yatıyor. İzleyiciler de bu emeği, sevgiyi ve tutkuyu hissediyorlar.

4 Kişisel ve vizyona dayalı bir proje olan Brain Space'in arkasındaki temel duygu veya fikir neydi?

Daha önce hiç izlenmediğini düşündüğüm bir hikâye anlatmak istedim. Travma, kayıp ve hafıza hakkında ama aynı zamanda büyük bir güç, cesaret ve iyileşme kapasitesi üzerine bir hikâye.

Bu tür deneyimlerin içinden geçip anlamlı bir şekilde devam

edebilmek aslında film yapımına çok benziyor. Travmadan iyileşme de stop-motion gibi yavaş ilerleyen bir süreç. Klişe “kafa tutan adam” stok görselleri veya kelebekli broşürlerle ilgisi yok. Bu süreçte hem kendiniz hem de anlatmak istediğiniz hikâye hakkında çok şey öğreniyorsunuz. Bir filmi hayata geçirmek için inatçı bir azim gerekiyor. Sinema benim için bir tür saplantı; b a ş l a d ı ğ ı n ı z d a duramıyorsunuz, ne kadar zor olursa olsun.

Filmin en önemli anı, karakterin korkusunun öfkeye dönüştüğü yer. Artık bir kurban değildir, kendi adına mücadele etmesi gerekir. Bu hikâyeyi kelimelere başvurmadan, güçlü bir görsel dil, renk, biçim ve performansla anlattık. Böylece herkesin anlayabileceği evrensel bir anlatı oluşturabildik. Aynı zamanda bu filmle hem animasyon hem

de hikâye anlatımı konusundaki becerilerimi göstermek, gelecekte yönetmenlik fırsatları için bir kartvizit oluşturmak istedim.

5 *Şu anda üzerinde çalıştığınız yeni projelerden bahseder misiniz? Hangi temalar veya dünyaları keşfediyorsunuz?*

İnsanın içine işleyen hikâyeleri çok seviyorum. İnsan zihni beni her zaman büyülemiştir; çünkü düşünceleri, dışa yansıtıklarıyla çoğu zaman bambaşkadır. Somurtkan bir yüzün ardında belki de çok komik bir taraf vardır.

Ayrıca görsel açıdan zengin bir dünyada geçen, son derece eğlenceli bir macera filmi yapmayı da çok istiyorum. Belki Spielberg ile Louis Theroux'nun buluştuğu bir

yerde. Şu anda bu temaları kapsayacak bir uzun metraj film geliştiriyorum.

Brain Space'te zaman ve bütçe yetersizliğinden dolayı tam yirmi köpek karakterini çıkarmak zorunda kalmıştım. Bunu telafi etmek için neşeli bir köpek komedisi dizisi yapma hayalim de var.

6 *Stop-motion, zamanın fiziksel olarak kare kare aktığı bir sanat biçimi. Sahne milim milim ilerlerken kendi ritminiz de sürecin bir parçası oluyor. Stop-motion çalışmak, zaman algınızı nasıl değiştiriyor? Sabır, ritim ve akış sizin için ne ifade ediyor?*

İnsanlar bana sık sık “çok sabırlı olmalısın” diyor ama dar bir kaldırımda yavaş yürüyen

birinin arkasında deliye dönen hâlimi görselerdi böyle düşünmezlerdi. Sabır kelimesi biraz da sıkıcılığı çağırıştırıyor. Oysa her birkaç günde bir yeni bir yaratıcı meydan okumayla karşılaşıyorum ve arkadaşlarımla birlikte en iyi sahneyi ortaya çıkarmak için çalışıyoruz. Bu gerçekten eğlenceli.

Evet, bazen çok sıkıcı bir sahneyi canlandırmak zorunda kalabiliyorsunuz ama genellikle düşünüldüğü kadar tekdüze değil. İşte o zaman podcast'ler devreye giriyor. Süreci "ritim" ve "akış" üzerinden tanımlamak bana daha doğru geliyor.

Tüm hazırlıklar ve testler bittikten sonra, ekip çekim alanını terk eder; geriye sadece ben, kukla ve müzik kalır. Müzik, beni akış hâline sokan en önemli araçlardan biri. Bir süreliğine gerçek dünyadan tamamen kopmamı sağlıyor. Bir sahneyi izlerken, onu yaparken hangi albümü veya

podcast'i dinlediğimi hatırladığım anlar oluyor. Bir hareketin işe yaradığını ve hikâyeyi anlattığını fark ettiğinizde büyük bir mutluluk duyuyorsunuz. Filmlerde karmaşık performansların getirdiği zorluk hoşuma gidiyor; dizilerdeyse hızla üretmenin ayrı bir zevki var.

Animasyon stüdyoları bir tür zaman makinesi gibidir. Bazen zaman durur, bazen de bir gün bir anda geçip gider. Üç yıl boyunca bir uzun metraj filmde çalıştım ve toplamda sadece beş dakikalık animasyon ürettim. Kulağa çılgınca geliyor ama benim için mesele sonuç değil, süreçtir.

7 Genç sinemacılara ve özellikle stop-motion alanında ilerlemek isteyen animatörlere en önemli tavsiyeniz nedir?

Sürekli üretmeye, keşfetmeye devam edin. Yaptığınız işte çok iyi olun ama denemeye ve değişmeye de yer bırakın. Staj ve bağlantı kurma çok önemlidir; çünkü bir stüdyo, tanımadığı birini ne kadar yetenekli olursa olsun işe almaz.

Kapıdan ilk adımı atmak en zoru ama sonrasında işler daha kolay ilerler. İnsanlar sizi tanıır, işinizi tavsiye eder. Ayrıca büyük stüdyolarda çalışmak animasyonun nihai hedefi değildir.

Bağımsız sinemacılarla ya da küçük stüdyolar kuran kişilerle konuşmayı çok seviyorum; çünkü bu size çok daha fazla özgürlük kazandırır. Gidin, bir yayıncıya projenizi sunun ve kendi stüdyonuzu kurun.

CENK ÜSTÜN

İzmir’li olanlar bilir. İzmir’de yaşayan hemen herkesin hayatında bir defa da olsa Tepecik Eğitim ve Araştırma Hastanesi’yle yolu kesişmiştir. Bir zamanlar bu hastanenin karşısında küçük bir askeri birlik vardı. Şu an bulunduğu yer bir otopark ama bunun konumuzla bir alakası yok. Biz bu askeri birliğin dostumuz Sencer’e olan etkilerini konuşacağız.

Sencerlerin evi, bu askeri birliği kuşbakışı gören bir konumda, Boğaziçi Polis Karakolu’nun oralarda bir yerlerdeydi. Annesi eline salçalı ekmeğini verdiğinde, o da pencerenin önüne oturur, aşağıdaki askerleri seyrederdi. Askerler alanda sıra olur, sabah sporlarını yapar, ardından yüksek sesle marş söylerlerdi. Takdir edersiniz ki bu küçük bir çocuk için izlemesi büyüleyici bir manzara.

Sencer’in rahmetli babası Rauf Şatafat, gençliğinde geçirdiği bir trafik kazası sonucu dalağını aldırarak zorunda kalmış. Bu yüzden askere gidememiş. Asker olmak içinde ukde kalmış adamcağızın. Sencer babasından maddi anlamda bir miras elde edemese de onun eksik kalan hayalini devralmış. Ne bir işe girip çalışmayı denemiş ne de başka biriyle bir hayat kurmayı. Rahmetli babasından kalan emekli maaşıyla, annesi ile birlikte zar zor geçinmişler, ta ki askerlik zamanı gelene kadar.

Sencer Şatafat, 1987/2 tertip celbiyle 2007 Mayıs’ında, yıllardır hasretle beklediği askerlik görevine başladı. Üstelik komando sınıfına alınmıştı. Fakat gerçekler hayal ettikleri ile uyuşmuyordu. Isparta Eğirdir Dağ Komando Okulu’nda geçirdiği iki hafta onun için bir kabustu. Her sabah 05.30’da içtima alanında, toprağın üzerinde tanımadığı insanlarla dizilmek, hayal ettiği türden bir şey değildi. Bitmek bilmeyen yürüyüşler, asfaltta sürünmeler, uykusuzluk, yorgunluk... Hayatında hiçbir zaman gerçek bir zorlukla yüzleşmemiş olan dostumuz Sencer için, yaşadıkları adeta bir işkenceye dönmüştü. Pişmanlık, onun için bir farkındalık olmuştu. İmdatına TALİH’i yetiştirdi.

Eğirdir Komando Okulu’nda geçirilen iki haftanın sonunda, acemi erler arasında bir değerlendirme yapılıyordu. Komando sınıfı için uygun olanlar seçilirken, uygun görülmeyenler piyade sınıfına atanıyordu. Ne olduğunu, nasıl bir hata yaptığını ya da hangi eksikliğini olduğunu bilmiyorum ama bir şekilde refüze edildi. Sencer buruk bir sevinç yaşıyordu. Nispeten daha kolay bir askerlik geçireceğini düşünüyordu ama refüze edilmenin verdiği gurur kırıklığı içini kemiriyordu.

Bu duygularla, refüze edilmiş diğer erlerle birlikte Amasya Piyade Er Eğitim Tugayı’na gitmek üzere yola çıktı. Yaşadığı gurur kırıklığını otobüse bindiği 15. dakikadan sonra unutan Sencer, Amasya’da aldığı acemi er eğitiminden sonra usta birliği olan Kıbrıs Mekanize Piyade Tümeni’ne katıldı. Sencer’in elinden bir iş gelmeyeceğini anlayan üstleri, onu koğuş hizmetlerinde görevlendirdi. Zamanla bu görevi savsaklamaya başlayan Sencer, ranzasına “87/2 Kral Tertip”, “Çılgın Koğuşçu”, “Efsane Burada Yattı” gibi saçma sapan yazılar kazıdığı için disiplin cezası aldı.

Terhis olduktan sonra evine dönen Sencer, çevresinin baskılarına daha fazla dayanamayarak birkaç işe girip çıktı ancak hiç birinde tutunamadı. Pederden gelen emekli maaşıyla annesiyle geçinmeye çalışan Sencer, Gültepe’de Göz-Göz Kırathanesi’ne takılıyordu.

Bütün gün boyunca, faydasızlıkta kendisi ile yarışan insanlarla bir araya gelip, gerçeğin yanından bile geçmeyen cümlelerle vakit öldürüyordu.

Epiktetos'un da dediği gibi : “Bir kere sınırı aşan için artık sınır yoktur.” Sencer Şatafat, yalan konusunda oldukça yetenekliydi ve bunu bir sanat haline getirebildiğini yirmi iki yaşında keşfetti. “Biz askerde özel birliktik. Elimizi kolumuzu sallaya sallaya Güney Kıbrıs’a geçiyorduk...” “Atış alanındaki yeteneğimi gören üstegmen, bir daha bana nöbet tutturmadı...” “Saç sakal birbirine karışmış gezerdim. İstihbarat faaliyetleri için tek başıma sınırı geçer, istediğimi alır, geri gelirdim...”

Öyle bir duruma gelmişti ki, söylediği her şeyi sanki gerçekten olmuş gibi anlatıyor; işin tuhafı, artık kendi yalanlarına kendisi de inanıyordu. Dinleyici kitlesini etkileme konusunda da oldukça başarılıydı. Zaten günümüzde yaklaşık 5 iyi yalan bulursan eğer, bütün hayatın değişir. Daha sonra bu iş Sencer'in hoşuna gitmeye başladı. Askerlik, savaş stratejileri hakkında kitaplar, makaleler okumaya başladı. Klasik strateji ve taktik anlayışının temel taşı olan Sun Tzu'nun Savaş Sanatı'nı hiç okumadıysa 4-5 defa okumuştur. Kahvede okey taşlarıyla Julius Caesar'ın Alesia Kuşatması'nı canlandırıyordu; millet de bunu ağzı açık dinliyordu. Daha da ileri giderek, geçmişte yaşanan bazı savaşlarda alınan kararları da eleştirmeye başlamıştı. Bir gün soğuktan korunmak için Basmane'de bulunan bir viraneye sığınmış, etrafındaki 4-5 avare ile ucuz şarabını içiyordu. Duvarda resmedilmiş defne yaprağını görünce (Deniz Mimesis'e selamlar; bkz. Talıhsizlik Dergi Sayı 12, s. 34-36) aklına Napolyon'un 1812 Rusya Seferi

geldi. “O soğukta yazlık üniformalarla Rusya'ya giremezsin babacım sen...” diyordu Sencer. Napolyon'a diyordu. Sencer.

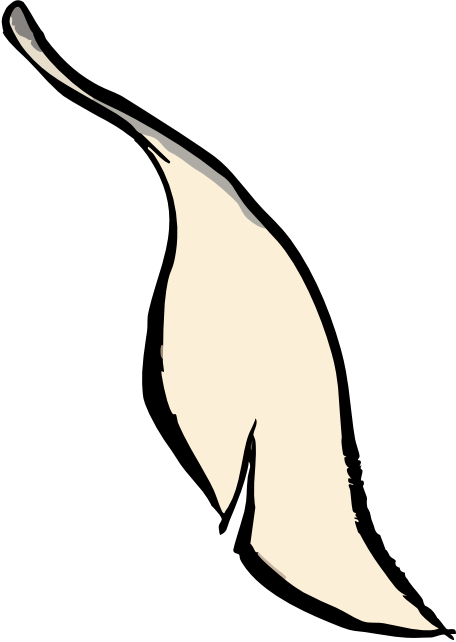
Sencer artık bulunduğu kaba sığmıyordu. Dinleyici kitlesi, onun kullandığı bazı teknik terimleri anlamıyor ama anlamış gibi yapıyor olmasına rağmen Sencer'in egosunu dizginlenemez bir hale getirmişti. Çok geçmeden dergilere, gazetelere makaleler yollamaya başladı. Kısa bir süre sonra da fark edildi. Çünkü bilirsiniz, günümüzde böyle şeyler iş yapar... Sencer Şatafat, İkibinüçyüzellibeşinci Frekans Gazetesi'nde bir köşe edindi kendine.

Söylenecek daha çok şey var dostlar ama lafı fazla uzatmayalım. Şimdi ekranların beşe, altıya bölündüğü her tartışma programında boy gösteren, yaşanan her olayda yerli yersiz fikri sorulan Sencer Şatafat'ın hikayesi aslında bundan ibaret. O, şu an olduğu şeyi, (televizyona stratejist ünvanı olarak çıkıyor) zamanında Göz-Göz Kıraathanesi'nde onu adam yerine koyup dinleyen goygoyculara borçludur.

Sencer Şatafat tam bir balondur...

tüylerin düşüşü

MELEK ZEHRA BALCI

Kendini bilmek böyle zorlayıcıyken ve bu yoğunluğa rağmen kendini bilirken, kendini bildiğini kendini bilmeze nasıl anlatırsın ya da anlatmalı mısın?

Mecburiyetimin zorlamadığı her şey lütuftur benim için. Kendi kendine yetmek büyük yetenek, onu anladım ben. Kendi yolunu tayin etmek ve orada tek başına yürümeye çalışmak... Şu an tek başımayım, öncesindeyse...

“Senin için en iyi yol bu.” dedi. Gösterdiği yoldan değil gitmek, ayaklarım o yolun başında bile durmadı. Hiçbir cümle kâr etmezdi, ben de sessizliğime yedirdim kaderimi. Susarak kendimle konuştum, gülümseyip ayrıldım oradan. Kendime ait olmayan bir yerde kalmadan daha da kendim olarak ayrıldım.

Daha evvel yol gösterilmemiş değildi ayaklarıma ama onlar daha evvel kimseye kader bağlamadılar, ümit etmediler ve hatta zannetmediler bile. Nasibe inanıp olmayanları görmezden gelenler onlara sığındılar. Lafı görmezlikten gelme değil, cümlelerin bedene uymayışı bu bendeki yankı. Olmayacak olanı önüme sürüp “Hadi, oldur bakalım.” demek gibi bir şey sanki.

Garantisi olmayan zamanı kaybetmeye yönelik, uzatmalı ve uymayan hareketler... Hayatımın hiçbir zerresinde can bulamayacak o hareketler...

Kişi kendinden bilir hayatını, zorlamak niye? Talih bir kuş tüyüne gizlenmişse o kuş döner dolaşır, gelir kendi sahibinin tam tepesine. Kuşa kalmıştır tüyünü ona hediye edip etmemek. Nasipte var olmayanın acısını tüyden çıkartmak niye? Kendini bilene yol göstermenin gereksizliği sınıyor tüm yaratılmışlara, bundan kuşlara ne?

Şahsi talihin güzelliği berikinin kötülüğüne davetiye. Talihin net bir anlamı olmaz böylelikle.

Ben o yoldan gitmedim ve onlara göre tüm güzel tüylü kuşlar kaçtı, beklemediler beni ama bilmiyorlar ki ben en kuşu diğer yolun başında beni beklerken gördüm. Ben nasıl kendimden vererek, hayatımdan vererek oluşturduğum ruhumun gözüyle gördüğümü bedenle görmeye kalkışana göstereyim? Nasıl yapılır bu?

Tüylerin düşüşüne bakılırsa bedenden öteye görmeyene yakışmaz talihi görmek. Gösterilen tüm yolların bana uymayışına ama bunu kimselerin sezemeyişine hayranım. Saklı benliğim ruhumdan gayrı içeri, kimselere pek belli etmeden kendince bir hâlde yaşamım.

Senin talihini ruhundan başkası hissedemez. Kimseye söylemeden, kelimeler birbirini kovalayıp cümle olmadan koru onu bir tüy gibi. Diğer yolun başında beni bekleyen kuşun sahip çıktığı talihimin incelen tüyüne hangi akıl sahip çıkabilir ona sahibinden başka?

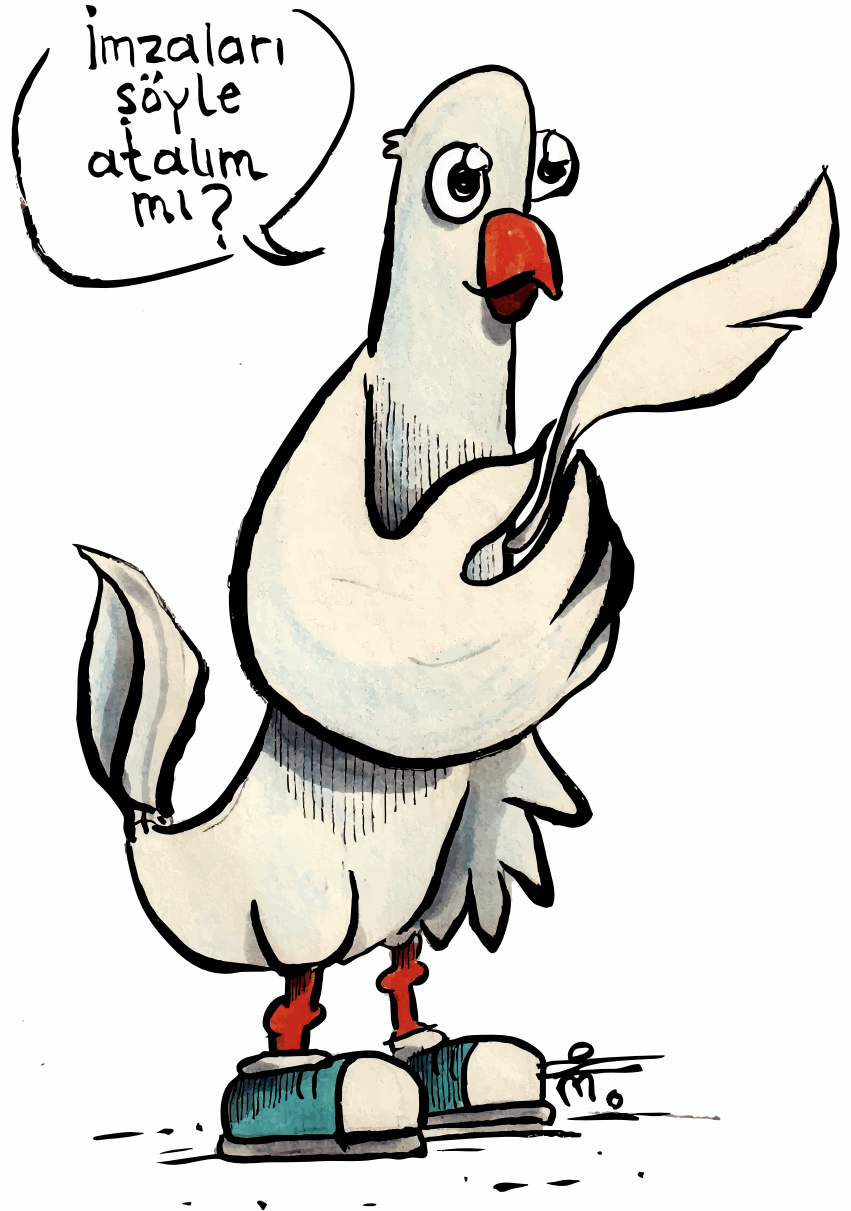
Denileni anlamamak değil uymadığının farkına varmak bu bende dinlemezlik.

Daha evvel yanılmadan gelmiyor bu bilgi, kendindeki uzun yolun yaprakları soluyor birbir. Her bir yaprak yere serildikçe etraftaki cümleler sessizleşir senin kulaklarında. Dinliyorsun ama denilenler can bulmuyor senin hayat yolunda. Biliyorsun hayatı dökülen yapraklarından.

Yollar ayrılıyor önümde birer birer. Ayrılırken de o yolların sahipleri yok oluyorlar ömrümde ve ben bir daha o yollarda bir his aramıyorum. Kendi yoluma çıkalı, diğer yollara girmekten korkuyorum. Cesaret yetmiyor bazen deli olana. Öyle bir can yangısı benimkisi... Hayatımdan ayrılan o yollarda kaldı benden parçalar, onların yerinde ve onlardan habersizce. Yanlış yazılan kelimelerin yerlerini çizmek kadar kolay değil benden o yollara kalan yanlışlar.

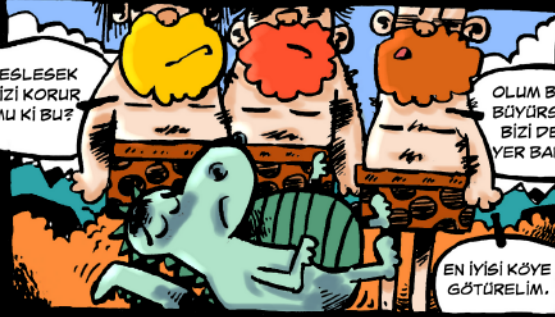
O yollara girmem, o yanlışlara kanmam ama unutamamak ruhumda gizli. Vermem beni bilemeyene, kendi yolumda olduğumda anladım o yolların ayrılması gerektiğini benden. Denemenin gerekliliğine inanıyor kalbim yaşanmışlığın sınırları altında.

Yaşamak gerek her ne olursa, talihsizlik görünen o yola düşünce talihin olur belki de. Bilemezsin. Bilmeden biliyor gibi olmak olmaz, bilmeden bilire dönüşmekten korkulmaz.

“YAKALANIŞ”

YAZ / ÇİZ : NURİ BERKAN CANİBEY

Son Diwaz

**MURAD
KÜÇÜK**

BERRAK SOLMAZ

Murad Küçük, 2025 yılında aynaya baktığında ne görüyor?

Vallahi 2025 yılı için sormuşsunuz da artık medya çok değişti. Tabii bizim gibi daha old school kalmış yönetmenlerin değişmesi gerekiyordu. Bir kere tüm sektörler, reklam filmleri, müzik video prodüksiyonları çok ufalıyor. Yani sektöre uyum sağlamak eskisi kadar kolay değil. Teknoloji ucuzladı, teknolojinin ucuzlamasıyla beraber prodüksiyon rakamları çok ufaldı. Dolayısıyla bu sadece beni bağlayan bir şey değil, genç yönetmenler için de artık büyük projeler yapmak zor. Eskiden bizim negatif kullandığımız dönemlerin bütçelerini şu an beklemek zaten yanlış ama dediğim gibi neredeyse 5 seneden beri diyeyim, belki de 10 seneden beri tüm prodüksiyon rakamları sektörlerde çok ufaldı. Bundan dolayı tabii çok memnun değiliz ve bundan sonra da daha fazla ufalacağını düşünüyorum ama yapacak bir şey yok. Hepimiz bir şekilde evrileceğiz.

Sosyal medyada paylaştığınız içeriklerden yola çıkarak büyük bir hayvan sevgisi ve yapılan iyiliklerin vurgulandığını görüyoruz, insanları iyi olma konusunda motive eden bir profile sahipsiniz. Bu noktada bir yönetmen olarak toplum üzerindeki etkinizi nasıl değerlendiriyorsunuz?

Benim zaten Instagram'ı kullanma sebebim daha çok sizin sorduğunuz sorudaki detay. Ben bunu esasında çok bir misyon olarak görmüyorum. Yani bir tür keyfim, hobim olarak görüyorum zaten. Bunu yönetmenliğin getirdiği bir görev olarak değil de popüler bir yönetmen olmanın getirdiği bir avantaj olarak kullanıyorum. Daha çok insana ulaşabiliyorum bu şekilde. Beni takip edenler zaten benimle benzer hislere, benimle benzer zevklere sahip olan insanlar. O yüzden misyondan çok bir ortak paylaşım olarak görüyorum takipçilerimle kendi aramda. Eğer bunlardan birilerine pozitif bir şeyler geçiriyorsam ne mutlu bana.

1998'den beri video klip yönetmenliği yapıyorsunuz. O zamandan günümüze kadar sektörde nasıl bir değişiklik oldu, hangi değişimleri beğendiniz ya da beğenmediniz?

Şimdi 1998'den beri başlayıp 2025'ten hesaplarsak gerçekten uzun bir süre yapıyor. Esasında benim burada söyleyeceğim şey birinci sorunun cevabıyla hemen hemen aynı. Dediğim gibi sektör küçüldü, biz evrilmek zorunda kaldık. Yeni ve genç yönetmenlerde beğendiğim çok şey var ama açıkçası daha rahat prodüksiyon rakamlarıyla çalışmalarını arzu ederdim. Biz de müziğin analog olduğu zamanlarda, en azından dijital olarak kopyalamanın veya dijital olarak yayınlanmanın olmadığı ve bir albüm yayınlandığı zaman fiziksel olarak satın alınmanın zorunlu olduğu vakitlerde çalıştığımız için bütçelerimiz şimdiye kadar çok daha konforluydu. Dediğim gibi sektör bir şekilde ufalıyor. Benim çok içime sinen, hoşuma giden bir durum değil.

100'ün üzerinde çalışmanız mevcut. Bu alanda yeni olan isimlerin sıklıkla hangi hataları yaptığını görüyorsunuz, bu hatalar nasıl iyileştirilebilir, sizin yaptığınız hatalar oldu mu?

Yeni ve genç yönetmenlerde yine daha önceki sorularda belirttiğim gibi şöyle bir şanssızlık var: Artık iş alabilmek için yapımcıların suyuna gitmek zorunda kalıyorlar. Onlara verilen bütçelere evet demek zorundalar. Bu da onların yaratıcılığını belli bir yere kadar törpülüyor. Dolayısıyla işi alabilmek için rakamları çok aşağı çekmeleri esasında bir sonraki adımlarında onların başlarına bela olacak, oluyor da. Müzik yapımcılarının ya da bazen artistlerin, menajerlerin iş ucuzlatma amacıyla yönetmenleri bu şekilde zora sokmaları olumsuz bir şey. Buna rağmen ortaya iyi bir iş çıkıyorsa bu tamamen yönetmenin bireysel başarısıdır.

Yönetmen olarak sizi en zorlayan olay ne oldu? Talihsiz bir anınız var mı?

Setlerde pek çok “talihsizlik” başımıza geliyor. Bu bazı zamanlarda teknik sorunlar olabilir, bazı zamanlarda prodüksiyonel sorunlar olabilir. Şu an düşündüğümde birkaç işimde mesela kameram bozulmuştu, alternatif kameralar beklemek zorunda kalmıştık. Bir tane komik bir anımız var. Bir reklam filmi çekiyordum. Çektiğimiz reklam filmi Alanya’da bir golf sahasındaydı. Reklam filminde de bir çerezin içinden çıkan şeylerle çocuklar oyun oynuyor. Yeşilliğin üzerinde çekiyoruz. Böyle göz alabildiğince yeşil bir alana ihtiyaç vardı, müşteri öyle bir coğrafya istiyordu. Tüm çocuk castini İstanbul’dan götürdük. Ondan sonra çekimin ortalarına doğru asistanlar geldi. Hocam dediler, çoğu çocuğun elinde yüzünde kızarıklıklar ve hapşırık başlamış. Ondan sonra bir baktım gerçekten yüzleri gözleri şişmiş, böyle kıpkırmızı, hepsi ağlıyor ve hepsi eziyet çekiyor. Hepsi de çok güzel çocuklar. Hemen durdurduk, hastaneye gittik. Meğer çekim yaptığımız alanda, o mevsimde bir tırtıl dolaşıyormuş çimenlerde ve o tırtılın da tüyleri özellikle alerjik bünyelerde böyle bir reaksiyon yapıyormuş. Çekimi iki gün erteledik ondan sonra ama çocukların hâlini görmem lazımdı. O zamanda çok üzül müştüm. Böyle talihsiz bir setim olmuştu.

Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Sinema ve Televizyon bölümü mezunu olarak bu işi yapmak istediğinize karar verdiğiniz bir an var mıydı?

Ben dediğin gibi Mimar Sinan, Sinema mezunuyum. Esasında aldığım eğitim tamamen drama ve sinema rejisi üzerine ki hocalarım Lütfi Akad, Metin Erksan, Halit Refiğ’dir. Yani Türkiye’nin duayenleri bana ders verdi. Dolayısıyla aldığım eğitimle yaptığım müzik video yönetmenliği ya da reklam yönetmenliğinin esasla hiçbir alakası yok. Bu benim tamamen kişisel hobim diyeyim. O dönemlerde yurtdışındaki birkaç firmanın Türkiye’deki distribütörlüğünü yapan arkadaşımın bana referansı ile benim yurtdışında rock, metal videoları çekmemle başlamıştı ama dediğim gibi teknik eğitim aldım. Teknik eğitim bana setlerde çok yardımcı oldu ama sinema okumamın esasında yaptığımız meslekle çok da fazla bir bağı olduğunu düşünmüyorum.

Yönetmenliğini yaptığınız kliplerde Şebnem Ferah, Mor ve Ötesi, Athena gibi isimler yer alıyor. En keyif aldığınız ve sonucundan en memnun olduğunuz çalışmanız hangisi oldu?

En sevdiğim videom diye bir şey yok. Ben zaten köken olarak rock video yönetmeniyim. Tabii ki rock videolarımı daha zevk alarak, daha eğlenerek çekmişimdir ama diyemiyorum ki şu onun ötesindedir ya da daha kıymetlidir. Alternatif sanat diyelim, Türkiye’de alternatif sanatlara videolar yapmak herhâlde pop sounduna göre benim için daha keyifli ve daha eğlenceli.

Bir çalışmanız olduğunda arka planda nasıl bir süreç yaşanıyor, ne gibi detaylara özellikle önem veriyorsunuz?

Müzik videonun yaratımında tabii ki önemli olan şarkının yönetimde oluşturduğu hissiyat. Öncelikle buna dikkat ediyoruz, parantez içinde tabii ki bütçenin el verdiği şartlarda. Şarkının içinde geçen herhangi bir tema, herhangi bir söz, kelime bile bazı zamanlarda videonun konseptini oluşturmamda bana öncü olur. Ondan sonrasında şarkıyı çok sık dinlerken artık yavaş yavaş şarkıya bir şekilde adapte oluyorsun ve sonrasında o bulduğun imajları peşi sıra not almaya başlıyoruz. Aldığımız o notları daha sonrasında prodüksiyon ve görüntü yönetmenleriyle paylaşıyoruz. Bunları nasıl görsele dökebiliriz diye tartışıyoruz. Daha sonra sette bu bulduğumuz görselleri düşündüğümüze en yakın hâliyle çekmeye çalışıyoruz. Edit kısmında da editörlerden bizim hiç aklımıza gelmeyecek bazı zamanlarda, bazı yolları deniyoruz ve en sonunda ortaya çıkan sonucu artist ve yapımcıyla, menajerlerle paylaşıyoruz. Eğer hemfikir olursak da yayına çıkıyor.

Ekşi Sözlük’te okuduğum bir yoruma göre sizi yakından takip eden kişiler Türkçe klip dışında da çalışmalarınızı görmeyi istiyor, bu yoruma bakışınız nedir? İleride ne gibi projeleri gerçekleştirmeyi hedefliyorsunuz?

Aralarda zaten yurt dışına işler yapıyorum. Mesela en son Katar’da olan Dünya Kupası’nda, Dünya Kupası’nın ve Katar millî takımının tanıtımları için iki tane video yapmıştık. Ondan önce Bakü’de gerçekleşen Kadınlar Dünya Kupası için de yine aynı şekilde videolar yaptık.

Bazı zamanlarda özellikle bize Orta Doğu'dan talepler geliyor, onları da yapıyoruz. Ondan öncesinde zaten bu işe başlarken özellikle Almanya için rock, metal videoları yapmışım. Şu an olay sadece Türkiye için değil, yurt dışında da gerçekten sektör çok ufaldı. Tabii ki eğer yurt dışından bu şekilde talep gelirse yine gerçekleştirmek istiyoruz.

Murad Küçük 2025 yılında Mars'a gönderilse ve yalnızca bir yemek, bir film, bir albüm ve bir kitap seçme hakkı olsa... Hangilerini alırdı?

Beraberimde götüreceğim yemek menemen olabilir. Menemenin çok büyük hayranıyım, her gün yemeden yapamam. Albüm... Albüm çok zor soruymuş ama büyük Black Sabbath hayranıyım ben. Herhâlde Black Sabbath, Paranoid albümü olabilir. Dedğim gibi çok sevdiğim, bende çok etkisi olan bir albüm. Kitap... Mutlaka bir tane Jule Verne romanı alırım. Çocukluğumdan beri herhâlde beni en çok etkileyen yazarlardan biridir, hayal gücümü bu kadar destekleyen başka bir roman yazarı hatırlamıyorum. Film olarak... Ya Star Wars serisinden bir film ya da Indiana Jones. Indiana Jones da aşırı sevdiğim bir film serisi. Bunlardan birini alırım.

sihirli anahtar

İNAN AMBARKÜTÜK

2. Kısım - TANIŞILMAMIŞ MİSAFİR

Zili, kulak çınlamanın arasında belli belirsiz duymuştu. Ses, tıpkı rüzgârın içinde kaybolan bir mırıltı gibi, evin duvarlarına çarpıp dağılıyordu. Adam, tepki vermeden kapıya baktı. Avucunda hâlâ anahtarın ağırlığını hissediyordu; bu ağırlık soğuk metalin değil, görünmez bir anının taşlaşmış hâli gibiydi.

Birden çınlama ve ona eşlik eden o tuhaf parıltı kesildi. Yerini, evin içine ağır bir battaniye gibi çöken sessizlik aldı. Nefesini bile duyar hâle gelmişti.

Kapı zili yeniden çaldı. Bu kez daha net, daha yakından. Adam yine de yerinden kıpırdamadı; ona kimse haber vermeden gelmezdi. Zil çalmaya devam ediyordu, artık daha uzun ve ısrarcıydı. Sesi, evin içindeki düzenli çizgileri bozan koyu renkli bir mürekkep lekesi gibi yayılıyordu.

Adam boğazını temizledi, kravatını düzeltti. Ağır adımlarla aynaya yürüdü. Yüzü olması gerektiği gibiydi: ifadesiz, kurallara uygun, tanıdık...

“Her şey yerli yerinde... Güzel,” diye fısıldadı kendi kendine. Sonra az önce yaşadıklarını düşünerek kapıya gidip tokmağı tuou. Ve kapıyı açtı.

Eşikte, sanki başka bir dünyadan kopup gelmiş biri duruyordu. Sokaktan gelen loş ışık, omuzlarının ardında ince bir silüet çiziyor; gövdesini yarı karanlık, yarı aydınlık bırakıyordu. Elinde yamuk yumuk bir bavul, başında kısa kenarlı ve keskin köşeli, toprak rengi bir melon şapka... Şapkanın tepesi, konserve kutusu kapağı gibi açılmış; içinden darmadağın saçları fırlamıştı. Kıyafetinin her yanına, sanki bir çocuk eline pastel boyalarını alıp onu gelişi güzel boyamış gibi, çeşit çeşit renkte lekeler yayılmıştı. Dar bir ceket, bol fakat paçaları kısa kalmış bir pantolon giyiyordu. Kumaşın üstünde çamurdan ayakkabı tabanı izleri vardı. Çorapları yoktu; ayağındaki eski ayakkabılar öyle yıpranmıştı ki, her an parçalanıp etrafa dağılacak gibiydi.

Üzerinden hem toprak kokusunu hem de uzak ve unutulmuş yerlerin havasını getiren bir rüzgar yayılıyordu. Bütün görünümü, zor geçirilmiş bir hayatın sessiz izlerini taşıyordu. Yüzünde ise aynı anda hem “Buradayım” diyen bir güven, hem de “Neredeyim?” diye soran bir şaşkınlık okunuyordu.

“Merhaba!” dedi gelen, sanki kapının ardında yıllardır bekliyormuş gibi. “Ben geldim... nihayet.”

Sanki ne dediğini kendi de bilmiyormuş gibi omuz silkip dudak büktü. Sesinde bir tanışıklık iddiası vardı... ama adam onu ilk kez görüyordu.

“Benim!” diye ekledi, yine omuz silkerek.

“Gelmesi gereken kişi...” Yabancı bir an durdu; bakışları adamın siyah kravatında gezindi. “Tamam, unutmuş olabilirsin. Cidden sorun değil. Beni tanımasan da olur. Sanırım ben de seni tanımıyorum... galiba... Tanışıyor muyuz?”

Misafir, gözlerini kısıp adama baktı... Sanki onu tanıyıp tanımadığına karar vermeye çalışıyordu.

Adam'ın alnında ince bir ter damlası belirdi. Ama bu ter, sıcaklıktan değildi... Düzenli hayatının kapısından içeriye sızmaya çalışan belirsizliğin teriydi bu. Elinin tersiyle farkında olmadan kravatını düzeltti, başını dikleştirdi. Karşısındaki, sadece eşiğe basmıştı ama sanki evin içine adımını çoktan atmış gibiydi.

"Benim... unuttuğum bir şey yok," dedi adam, sesi bir hesap makinesinin soğukluğu kadar düz ve duygusuzdu.

"Olur mu canım? Herkes bir şeyleri unuttur. Özellikle büyüdükçe! Sen mesela... epey unutmış gibisin..." diye karşılık verdi yabancı, gözleri odadaki simetrik düzenin üzerinde gezinirken. "Burası... hayal kurmak için pek uygun değil. Ama... merak etme, değiştirilebilir."

Adam, bu cümleyi duyduğunda kapının hemen ardında, eşiğin ötesinden gelen başka bir dünyanın esintisini hissetti. Çok hafifti... mutfağa yeni konmuş bir çiçeğin kokusu gibi. Ama bu koku, onun bütün düzenini bozabilecek kadar tanıdık bir şey taşıyordu.

Yabancı, başıyla kapının dışını işaret etti. "İzin verir misin? Dışarısı biraz fazla... gerçek. Hatta fazlasıyla gerçek. Bu kadar gerçekliği bir arada görmek baş döndürüyor. İçerisi daha güvenli gibi."

Adam istemsizce bir adım geri çekildi. Yabancı, bunu bir davet sanıp içeri girdi. Ayakkabılarını çıkarmadı. Kirli tabanlar, tertemiz halıda izler bırakıyordu. Adam zihninde, bir yandan bu izleri derhal temizlemek için acil bir plan yaparken, diğer yandan anlam veremediği bir merak kıpırtısının yükseldiğini fark etti.

Gözleri, halının üzerinde koyu lekeler gibi duran izlere takılı kaldı. "İşte," diye düşündü. "Bozulma böyle başlıyor... Önce küçücük bir leke, sonra bütün desen değişiyor."

Yabancı, odanın ortasında yavaşça dönerek raflardaki kitaplara, kahvaltı masasına, muntazam koltuk örtülerine, pencereden süzülen düzenli ışığa ve milimetrik ölçülerle serilmiş halılara baktı.

"Ooo... Her şey çok... çok çok düzgün! Sıralı." Başını hafifçe yana eğip gülümsedi. "Yani sıkıcı demek istemem ama... aslında tam olarak bunu demek istiyorum."

Adam'ın kaşları belli belirsiz seğirdi. "Evimden memnun kalmadınız mı?"

"Memnun olsam bile buraya gelen hiç kimse 'memnunum' demez," dedi yabancı, neşeli bir ciddiyetle. "Ama söylediğim gibi... merak etme, değiştirebiliriz."

Adam kapıyı kapattı. Fakat zihni kapanmadı; orada bir bilinmezlik, bir gariplik çorbası kaynıyordu. Düşüncelerinin üstüne sertçe fısıldadı:

"Sadece bir yanlışlık. Belki de... bir pazarlamacıdır."

"Benim adım Kuka," dedi yabancı.

Adamın gözleri irileşti. O anda evin ışıkları, rüzgârın önünde titreyen mum alevi gibi bir anlığına dalgalandı. "Kuka..."

Elbisesindeki pastel renkler, adamın zihninde beliren o cismin renkleriyle aynıydı. Kafasındaki melon şapka, kapağı açılmış bir konserve kutusunu andırıyordu. Adamın bakışları, elbisedeki çamurlu ayak tabanı izlerine kaymıştı ki birden televizyon kendi kendine açıldı.

Kuka, ani gelen ses yüzünden sıçradı; refleksle başparmağıyla damağını çekti. Adam ise olduğu yerde kıpırdamadan durdu. Televizyondan gelen spikerin sesi, ikisini de olduğu yere çiviledi:

“Savaş bölgesinden gelen görüntüler dehşet verici, sayın seyirciler... Şehirler boşalıyor... İnsanların çocukluğunu unutmaya başladığını iddia eden uzmanlar, durumun ciddiyetini koruduğunu belirtiyor...”

Ekranda griye dönmüş bir harita belirdi. Siyah çizgiler, ülkeleri birbirine bıçak gibi saplıyordu. Haritanın altında, yanıp sönen bir cümle vardı:

“Hayal gücü yoksa, umut da yoktur.”

Adamın gözleri ekranla Kuka arasında gidip geldi. Kuka’nın bakışları da ekranla adam arasında gidip geliyordu. Adamın yüzündeki ifadeyi yanlış yorumlayan Kuka, spikerin söylediklerinin sebebini kendisine sorduğunu sandı:

“Bana mı soruyorsun? Haaa! Ben... bilmem. Ne olduğunu bilmiyorum... gerçekten.”

Bir süre sessizce bakıştılar. Kuka, bu bakışma sırasında birkaç kez gözlerini kaçırmak zorunda kaldı. Adam ise tek bir an bile bakışlarını ondan ayırmadı; sanki bir cevap bekliyordu.

Kuka, tedirgin bir şekilde yerinde bir süre durduktan sonra birden salondaki kanepeye kendini bıraktı. Kanepe, onun atlayışıyla birlikte gıcırdayarak biraz geriye kayd.

Gıııç!

Halıdaki ayak izlerinden sonra bu, evin düzenindeki ikinci bozulmaydı; üstelik bu kez temizlikle silinemeyecek türdendi.

Muntazaman gerilmiş örtü kırışıp dağıldı. Adam refleksiyle hamle yapıp geri çekildi. Bu durumdan hiç hoşlanmamıştı. Kuka devam etti:

“Tamam kabul... Garip gelecek ama... kapıda zile basıp beklerken, tam da bununla ilgili bir his geldi içime.”

“Ne hissi?”

“Bilmiyorum. İnsanların çocukluğunu unutmaya başlaması filan... Ama bazen bilmediğimiz şeyler bizi nerelere götürür bilinmez, değil mi?”

Kuka duraksadı ama devam etmek istediği her halinden belliydi. Sonunda dayanamadı:

“Bak... Kapıda ziline basana kadar... ben... sanırım... yoktum... Vardım ama yoktum... Ben... bir anda gözlerimi açtım. Sonra... karanlığın ortasında incecik bir ışık gördüm. Işık büyüdü, büyüdü... derken bir çatlağa dönüştü. Sanki gökyüzü, yere düşmüş porselen gibi kırıldı. O çatlağın içinden rüzgar gibi çekildim ve... bir anda burada, kapının önünde buldum kendimi. Önümde de bu bavul vardı. O an hissettiğim tek şey... buraya ait olduğumdu. Sonra... zile bastım... Hepsi bu!”

Adam anlattıklarına anlam veremedi. Tek bir soru sordu.

“Neden?”

“Ne neden?”

“Zilime neden bastınız?”

“Evet... Güzel soru tebrik ediyorum seni... Ama... söylediğim onca şeyin içinden sadece bunu merak etmen de garip... Neyse... cevap veriyorum... Bilmiyorum...”

Adamın sakinliğinin içinde küçük kıvılcımlar çıkmaya başlamıştı.

“Zilime neden bastınız beyefendi?”

“Bilmiyorum dedim ya... Ama işin garibi biliyorum da... Yani bildiğimi biliyorum ama... neyi bildiğimi tam olarak ben de bilmiyorum.” Adamın kafası iyice karıştı.

“Nasıl?” diyebilirdi sadece...

“Tek bildiğim seni bulamam gerektiği. Tabi bunu da tam olarak bildiğimi söyleyemem. Sadece bir his!”

Adam artık sıkılmaya başladı. Elindeki anahtarı cebine koyup sakince Kuka’nın yanına oturdu.

“Bakın... Nezaketimi kaybetmek üzereyim. Sanırım sizin canınız sıkılmış... ‘Gideyim şu adamın evine, salonunun ortasında kanepesine oturayım, onunla biraz oyun oynayayım’ demişsiniz.”

Kuka itiraz etmeye kalktı: “Yo... hayır bak, yanlış anladın...” Adam sözünü kesti:

“Dinleyin... Ben iyi bir oyun arkadaşı değilim... Üzgünüm... Burası da oyun oynamak için doğru yer değil. Benim evim... Evimden çıkmanızı istiyorum! Derhal.”

Kuka hiç orali olmadan ayağa kalkıp konuşmaya devam etti:

“Bak... Dünyada bir şeyler çok fena ters gidiyor. Hem de öyle böyle değil... Televizyonda gördün işte... Haksız mıyım? Ve nedense herkes, bu durumu senin çözebileceğini düşünüyor.”

“Ne?” Adam afalladı. Sonra Kuka’nın oyunu devam ettirmeye çalıştığını düşündü.

“Dünyayı sadece sen kurtarabilirmişsin... Öyle bir söylenti var... Varmış yani... Ben de öyle biliyorum... Neler diyorum yaaa! Sonuç olarak benim... seni... Hayalis’e götürmem gerekiyor!”

Adamın kalp atışları hızlandı. Tahammül sınırları hiç olmadığı kadar zorlanıyordu... Ama bu gereksiz misafirle sohbet de gereksiz yere uzamaya başlamıştı. Sakinliğini yavaş yavaş kaybediyordu.

“Çocuk gibi hayal kurup oyun oynamayı bırakın. Koca adam olmuşsunuz hala saçma sapan

hikayeler uyduruyorsunuz! Yok Dünyayı kurtaracakmışım... yok... neydi o... Hayalis’miş... Miş miş de miş miş... Bu sohbet burada bitti. Haydi herkes yoluna!”

Kuka şaşkınlıkla ayağa kalktı ve adamı incelemeye başladı.

“Buna benim de tam olarak inandığım söylenemez zaten... Bilmem! İlk kez bir kuşku düştü içime bak şimdi... Saçma evet...! Hem de çok saçma! Haklısın ya! Yani şimdi sana bakıyorum... bakıyorum... baktım... biraz daha bakıyorum... Ve evet... Bu belki de saçma sapan bir kurgu olabilir. Cidden! Gerçek dışı bir hikaye... Sen... sen bu halinle neyi çözebilirsin ki?

Kurtarıcıymış!
Yok devenin bale pabucu?”

Duraksadı... Dudaklarını yiyordu... Bir ayağının ucunu hızlı bir ritimle yere vurmaya başladı. İçi içini kemiriyordu sanki...

“Ama yine de içimdeki his bana bu doğru diyor! Bunu engelleyemiyorum ne diyeyim sana artık? Öf!”

Adam, yerinden bir ok gibi fırladı, neredeyse haliya takılıp düşecekti. Öfkeyle kapıya yöneldi, hızla açtı. Kapının menteşesi bile bu ani çıkıştan afallamış gibiydi.

“Yeter! Bu kadar saçmalık yeter! Çıkın evimden, hemen!”

Kuka olduğu yerde dondu. Birden... aklına yeni bir şey gelmişçesine haykırdı:

“Dur! Dur bir dakika! Bir şey diyeceğim...” Parmağını adama uzattı. “Sormayı unuttum da. Adın ne senin? Salça mı?”

“Ne?”

“Adın adın... Adının Salça olması gerekiyor!”

Devam edecek...

Ezgi Karaköse

açık kapı

ERDAL YANBULOĞLU

Salı günleri fazla iş yok biz de fırsatı değerlendirip yola çıktık. Süleyman abiden son iş günü izin de aldık. Şimdi aramız iyi, ne desek kabul ediyor. Yoksa hafif ilgisi mi var bana? Pelin sürekli "Uzak dur." diyor, o zaten kimi görse ilk söylediği şey "Uzak dur!" Ahmet için de aynı şeyleri söyledi. Ama artık ileri götürüyor işi "Bu çocuk hiç tekin değil." diyor. "Solcu, eylemci, başına dert alacaksın, ne güzel kazanmışsın Tıp'ı! Kızım okulu bitirip keyfine bak; sana ne sağdan soldan." hak vermiyor değilim. Babam tek öğretmen maaşı ile okutuyor beni, "Kızım," derdi "biz çektik sen çekme." TÖB-DER'liymiş o, 12 Eylül olunca 1-2 sene yatmış içerde, çok az anlatır bunları, ben de annemden duydum, birkaç kere sordum, "Sonra konuşuruz." deyip lafı geçiştirdi. Tabi sonra hiç konuşmadı. Arada rakı masasında birkaç türkü tıngırdattınca saz arası konuşuyor. Baba diyorum artık türkü repertuarını geliştiren, gülüyor. Hala adamın başucu türküsü, odam kireç tutmuyor. Kızım diyor hatırası var.

Akşamüstü beş gibi, güneş kıvrılığını dağlara bırakıp ayrılırken, köye yakın bir dört yol ağzına minibüs bizi bıraktı. "Sarıca köyüne nasıl gideriz?" diye sordum minibüstekilere hep bir ağızdan "Şu incirin, yanından hiç bozmadan dümdüz yürü, varırsınız." dediler. Bizimle birlikte inen aşağı

köyün imamı "Buradan bir saatlik yürüme yolunuz var." deyince ne yapacağımızı şaşırdık. Kurbanlık koyun gibi imamın suratına bakıyoruz. O da bize şaşırarak bakıyor. Hava kararmak üzere bir saatlik yolu kız başımıza nasıl yürüyeceğiz? İmam neyse ki imana geldi de "Bu gece bizde kalın yarın sabah erkenden yola çıkarsınız," dedi. İmamın evinde eşi, babası, 3 çocuğu güzel bir akşam yemeği yedik. İmamın eşi "Kız vaktinize buralarda ne yapıyorsunuz?" dedi anlatınca "Hııımm..." dedi ama pek anlamışa benzemiyordu. Neyse ya benim için zaten önemsiz bir ayrıntı, kazasız belasız kalacak bir yer bulduk ya dağ başında, o bile güzel olay. Sabah olunca çok erken saatlerde kahvaltı yapmadan çıktık. Kahvaltı yapın, dediler ama ne kadar erken o kadar iyi.

Dere kenarından yokuş yukarıya doğru kurumuş ot, kestane ve kızıl ağaç kokuları içinde yürüyoruz. Bir taraftan derenin hiç bitmeyen gürültüsü. Köye girdik. Çocuklar köyün hemen girişindeki çimenlikte top oynuyor. Süleyman abinin evini sordum. "Şennur Teyzelerin evi mi?" dedi çocuklar.

Evin yola bakan bir kapısı var. Hemen yanında eğik belli bir armut ağacı, üstü taflanla kapanmış bir dam. Pencereleri küçük, binaya çok tadilat yapıldığı belli, büyütülmüş, küçültülmüş dışarı taşınmış odaları var. Yarı boyalı, yarı sıvalı kim bilir içinde ne hikâyeler yaşandı. Hemen kapısının yanındaki dış duvarda kömür odunundan yazılmış siyah yazılar var. Zeynep, Asım, Meryem yuvarlak içine alınmış. Çocukların isimleri olmalı. Kapının tahta eşiği, pek severim, ileriye doğru büyüyen bir koridor koridorun ucunda kapısı açık bir hela, üstte tavana asılı yufkalar, yeni bir kapı. Reis Bey daha önceden haber gönderdiği için geleceğimizi biliyorlar.

Kapıyı açar açmaz Şennur'u karşımda görüyorum. Yanında saçları iki yana toplanmış, ürkek bakışlı, güneş yanığı kızları. Hoş geldiniz, diyor belli ki heyecanlı. Odanın pencereye yakın yerinde bir kuzine sobası, arkasında kesilmiş odunlar, insanın

içine işleyen is ve yemek kokusu, bantla yapıştırılmış camlar. “Nasılsın?” diyorum, ama ben ondan da heyecanlıyım. Şennur konuşmaya isteksiz biraz, “Süleyman’la anlaşmak, tekrar görüşmek isterim elbette, çocuklarımin babası ama huylu huyundan vazgeçer mi?” diyor. Yavaş ve ürkek kelimelerle konuşuyor, ağzının içinde söylenmemiş anlatılmayan bir cümle daha varmış gibi. “Şennur,” diyorum, “Biz karar verdik sen istersen bu iş olur.” Süleyman abi de içten içe istiyor ben biliyorum. Sonra açılıyor Şennur, beyaz yaşmak arasından sızan kıvrık saçları, gözlerinin yakarışı ve acısı içime düşüyor. “Ben bir şey yapmadım. Sadece bağlı kaldım Süleyman’a, evi işte aha da burası, her zaman başımızın üstünde yeri.” Kollarını gösteriyor, kolları çizikler içinde, saçlarını açıyor ensesinde boynuna uzanan koca bir yanık izi. “Bunları yaptı bana, ama çocuklar babasız olmaz” diyor. Gördüklerime inanamıyorum. Plajda şakalaştığımız Süleyman abi mi tüm bunları yapan?

Evden koştururcasına çıkıyoruz. Köy minibüsüne yetişmek için daha bir saatlik yolumuz var. Hava kapalı, ara ara serin dağ rüzgârı vuruyor. Pelin “Barıştırmak iyi fikir mi?” diyor. Kararsızım, ne diyeceğimi bilemiyorum hele hele de o yanık boynu gördükten sonra içime iyice kurt düştü...

Ahmet geceyi yine uykusuz geçirmişti. Zaten bu kadar çay ve sigara içen insan nasıl uyku uyuyabilir ki? Gece yarısına doğru Adnan geldi, sonra Rıza ve Hikmet de gelince, ev müzikli kumpanyaya döndü. Çaylar demlik demlik, Ortadoğu, Türkiye demlik demlik. Sosyalizmi inşa ediyoruz, sosyalist insan, hürriyet ve esirlik, konuşulmayan konu yok. Yerde tam göbeği mangal közünden yanmış, iskeleti çıkmış eski bir halı, duvarlarda Mahir’in şahin bakışı, türküler en derinden, en içten. Ahmet, hem öğrenci yurdunda kalıyor hem de evde, ama istisnasız gittiği her yerde devrimi ve sosyalizmi anlatıyor. İnşaat işçileri, köylüler, ekmek işçileri ve hamallar. Sabah daha güneş doğmadan evden çıktı. İnsanlar, sokakta yürüyen gölgeler gibi seçiliyor.

Aklında gitmek istediği bir yer de yoktu, ayakları onu sahile doğru götürdü. Sadece biraz rüzgâr ve deniz havası almak. Uykusuz geçen her gecenin sabahı böyle huzur için buraya gelirdi. Fındık dalları ile kaplı Küçük bir patikadan sahile kıvrılan yolun hemen ucunda belediye parkı, parkın her yanı kavak ağaçları ile dolu, ara ara da çam ağaçları, kesme taşlarla birbirine bağlanmış her yer.

Sabah büyük bir gürültü ile kapı çalındı. Bu Süleyman’ın sesi “Aç lan kapıyı orospu, senin ananı avradını!” Şennur, Süleyman’ın babası, çocuklar bir anda oturma odasına toplandılar. Çocuklar titriyor. Evin oğlu Asım “Anne ne olur kapıyı açma!” deyip ağlayarak bağırıyor. Süleyman’ın babası hortlak görmüş gibi etrafta dolanıyor ama hiç ses etmiyor. Kapının gürültüsü dayanılmaz bir hal aldı. Şennur kapıyı açtı “Ne olursa olsun artık.” İçeriye kızgın bir öküz gibi daldı Süleyman, eline ne geçirdi ise sağa sola fırlatmaya başladı. Asım, tek ayağı topal, yatağın altına saklandı. Meryem ve Zeynep annelerinin önünde duruyor. Süleyman’ın ağzından sözler makineli tüfek gibi çıkıyor. Sadece çıkmıyor, adeta öfkesini evin her zerresine kusuyor. En çok da Şennur’a kızıyor. “Benden ve hayatımdan uzak dur, bir daha sizi etrafımda görmek istemiyorum.” Şennur’un söylediği hiçbir şeyi duymuyor, yüzüne bakmadan konuşup, mutfakta ne kadar kap kaçak varsa bir sağa sola fırlatıyor. Çocukları boş çuval gibi evin içinde savurup, Şennur’un tam göğsüne şiddetli bir yumruk vurdu. Saçları açılmış, gözleri ağlamaktan kan çanağına dönmüş Şennur “Yapma ne olur yapma!” diye haykırıyor. Evde sağlam tek bir pencere kalmadı, bantla yapıştırılmış camlar bile buz gibi dağıldı. Şennur’u yatak odasında sıkıştırdı, koluna bacağına, yüzüne, başına, ayaklarına neresine gelirse yumrukluyor. Ömrünün son anını beklermiş gibi süzgün ve kendini olacıklara bırakmış Şennur, yatakla elbiselerin asılı olduğu tahta bölme arasında yerde kendini kederli hayatının seyrine bırakmış ağlayarak Süleyman’a yalvarıyor. “Yapma!”

Süleyman köyden hızla ayrıldı. Arabanın içinde öfke seli devam ediyor. En çok da Ayşin'e kızıyor. Seni çok sevdim, bana bunu mu yapacaktın! Ayşin'i öğrenci yurduna birkaç kez bıraktığı için oradaki güvenlik arası iyi Ayşin için geldiğini söyleyip arabası ile girdi içeri. Kampüs içinde öğrenci yurtlarının olduğu bölgeye doğru ilerledi. Arabayı yurdun hemen önüne çekip çıktı. Akşamüstü, gri bir hava, erkek öğrenciler tek tük gruplar halinde kızları bekliyor. Arada yurda girenler, çıkanlar, akşam yemeği için kantinde olanlar, pencerelerden dışarıyı seyredenler... "Ayşin çık dışarıya," diye bağıyor Süleyman avazı çıktığı kadar. Öyle azgın bir bağırma ki tüm öğrenciler pencerelerde toplandı. "Kitapsız Ayşin çık dışarı, Pelin orospusu sen de çık! Beni mahvettiniz bitirdiniz beni." Bir taraftan da soyunuyor. Göğsü artık tamamen çıplak, elindeki jilette önce ince ince kollarını kıyıyor. Sonra daha derin vuruşlarla göğsünü kesiyor. Bir taraftan da bağıyor. "Sevdim ben ölesiye sevdim. Bitirdin beni Ayşin," Jileti vurduğu yerlere bir kere daha vuruyor. Kan akıyor fışkırıyor. Bunu gördükçe öfkesi ve coşkusu artıyor. Bir araba jandarma geldi. Genç erler üzerine çullanıp ellerini tuttular. Neyse ki Süleyman'da direnmedi. Artık bağırıyor da sadece ağlıyor.

"Aç polis! Yat yat yat! Herkes yere yatsın!" Sabaha karşı 5 civarı, Adnan, Rıza ve Hikmet yatalı bir saat bile olmamıştı. Hikmet kapı gürültü ile çalınınca açtı, açmasıyla tekmeyi yemesi bir oldu. Sayısını bilemediği kadar yüzü maskeli polis bir anda içeri daldı. Elllerinde silahlar. Rıza, kafasında bir silah namlusu ile uyandı. Şimdi bir duvarın önünde elleri arkada bekliyorlar. "Ahmet nerede lan şerefsizler?" dedi birisi ama Rıza ve Hikmet'te nerede olduğunu gerçekten bilmiyor. Adnan hala uyanamamış, uykunun en derininden rüya halinde. Birbirlerinin yüzlerine baktılar. Ahmet birkaç saat sonra eve döndüğünde kapıda bekleyen polis araçlarını gördü. Evin tam karşısındaki balıkçılardan bir kilo balık aldı. Sonra oturup bir iki hoş beş etti. Balıkçılar hemen anlatmaya başladı.

"Hücre eviymiş, teröristler varmış bu karşıdaki evde, biz de bilmiyorduk. Bilsek hiç barındırmazdık buralarda. Öğrenci mi terörist mi biz nereden bilelim?" Ahmet hiç yorum yapmadan balıkçıları dinledi. Bir taraftan geceyi nasıl geçireceğini düşünüyordu. Açıkta kalmıştı. Kesin fakültede de onu arıyorlardır şimdi. Aklından sadece yürümek geçiyordu. O da onu yaptı, Ganita tarafına doğru sahil boyunca yürümeye başladı. Kalabalığa karışmak iyi geldi. Oynayan çocuklar, balonlar, yol üstü çay bahçeleri akan şehir hayatı heyecanını biraz olsun bastırmıştı. Önüne iki seçenek çıkmıştı ya teslim olacak ya da kaçacak. Kaçmanın sonu yok diye düşündü. En azından bir süre beklemeliydi. Belediye çay bahçesinde çayını içti. Tam karşısındaki deniz kenarında kayalıklara geçti. Sigarasını yaktı. Deniz dalgasız, parlak ve su berraktı. Balıkları seyretti. İnsanlar ne kadar telaşlı ise onlar da o kadar sakin, suyun içinde rengarenk ve mutlu görünüyorlardı. Balık olup kaybolup gitmek vardı. Balıklar suda yaşayıp yüzdüklerini, kuşlar da uçtuklarını bilmiyor. Böyle bir hayat ne derin bir haz.

Evden kitapları da almışlardır şimdi, geçen sefer aldıkları kitapları yırtıp geri vermişlerdi. Bakalım bu sefer ne yapacaklar? Tüm kütüphaneyi alıp emniyete götürmek nasıl bir akıl? Neyse bunları düşünmenin bir faydası yok. O geceyi sahilde geçirmeye karar verdi. Tüm gün sahil boyunca bir aşağı bir yukarı dolandı durdu. Sonra minibüse binip Akçaabat'a geçti. Orada kendini daha güvende hissediyordu. Gece bire kadar zaten çay bahçeleri kapanmıyor. Akçaabat merkezinden yine deniz kenarı boyunca yürümeye devam etti. Giresun'a uzanan yol boyunca, altta deniz kenarının görülmediği, ağaçlarla sarılmış bir koyu gözüne kestirdi. Saat gece yarısını çoktan geçmişti. Patikadan aşağıya indi. Çok yorgundu. Büyükçe bir kayanın yanına çömeldi. Göz kapaklarını artık tutmakta zorluk çekiyordu. Sabaha doğru biraz üşümüştü. Sabah gün ağarmadan kalktı, beş mi dört buçuk mu saatini de göremedi. Çakmağını

yakıp tekrar baktı. Beşe çeyrek var. Yola çıktı. Yarım saat kadar yol kenarında bekledi. İlk dolmuşa bindi.

Yarısı kırmızı, yarısı mora yakın, alt kısmı kırık tam kapanmayan bu kapıdan kaç defa girmişti? İnce, uzun yılan gibi kıvrılan apartman merdiveninden hızla yukarı çıktı. Evin kapısı ardı ardına açıldı. İçeri girince gözlerine inanamadı, döşeme sökülmüş, duvarlar karalanmış, kitaplık kırılmış, masalar ters çevrilmiş, yataklar parçalanmış ve ev harabeye dönmüştü. Mutfak daha kötüydü; reçeller, tuzlar, turşular, deterjanlar, etrafa dökülmüş, lavabo mozaikleri bile sökülüştü. Ahmet artık buranın evi olmadığını anladı. Evden hızla çıkıp kendini deniz rüzgarına bıraktı. Artık gördüklerini sadece unutmak istiyordu.

Fakülteye gitmeye karar verdi. Otobüsten iner inmez hastaların arasında geçip Tıp Fakültesi binasına doğru yürüdü. Nöbetten çıkanlar, girenler, taksi kuyruğu tipik hastane kalabalığı, bir an önce hızlı adımlarla binaya girip kaybolmak istiyordu. Ortopedi servisine çıktı. Banyo yapıp üstünü değiştirdi. Servis çürüyen et, iyot ve çamaşır suyu kokuyordu. Asansöre bindi aşağıya indi. Tam asansörden inerken Aşın karşısında duruyordu. Aşın elinden tuttu ve asansörden inmesini engelledi. Birlikte asansöre bindiler, bakmadan bir tuşa bastı. Psikiyatri servisinde asansör durdu. Ahmet ve Aşın hiç konuşmuyorlardı. Ahmet servis girişinde zile bastı, kapı açıldı. Birlikte stajyer doktor odasına gittiler. Aşın ve Ahmet şimdi kanepenin iki yanında birbirlerine bakıyordu. Aşın söze başladı, "Biliyorum." Ahmet elektrik çarpmışa döndü "Biliyorum?", "Kaçıyorsun, bütün fakülte bunu konuşuyor. Nasıl bir cesaretle buraya geldin, aranıyorsun. Dün polisler sürekli kantindeydi. Fakültenin her yerini dolaştılar." Ahmet, "Tahmin ettim bunu ama ben hastane tarafına geldim." Ahmet ağzında hüznü bir hikâyenin ilk cümleleri dökülür gibi konuşmaya başladı, "Kalmaya yerim yok, param yok ama bunu yakınma için söylemiyorum. Bu hayatı bilerek isteyerek seçtim. İnsanlara böyle yaşanması gerektiğini söyledim. Buradan bir adım geri atmayacağım. Yani kısaca bir iki hafta kalacağım bir ev lazım."

Devam edecek...

ÖNDER ÖZGENÇ

BU MU YDU UĞRUNA
ANNEMİN KARNINI
TEKMELEYİP DURDUĞUM
HAYAT.
HALİL CİBRAN

DÜNYA DENEN
ÇÜRÜK İPLİĞE
NE ÇOK RÜYA DİZMİŞİZ.

**MENFAATÇİLER
KUŞ GİBİDİR.
YERDE ELİNİZDEN
BESLENİRLER, UÇUNCA
ÜSTÜNÜZE PİSLERLER!**

ŞARKILARIN HİKAYELERİ

Ahmet Akçakaya

Şarkının linki!

Abdal Sarışın

Zamanda yolculuk mümkün olsaydı Abdal Sarışın'ı yazdığım döneme gitmeyi çok isterdim. Şarkıyı üniversitede okurken tanıştığım, koçluk aldığım ve hâlen görüştüğümüz cancığer dostum olan hocama yazdım.

Hayatım çok düzensiz ve anlamsızdı. Tıkanan okul sürecimi aşmak için yeni bölüm değiştirmiştım ve öğrenci değişim programı tanıtım toplantısı için konferans salonunda hazır bulundum. Bize sunum yapan hocamızın önerisine uyarak programın bağlı olduğu sürekli eğitim merkezinin gönüllüsü oldum. Hayatımı ve alışkanlıklarımı, her şeyi bir kenara koyup yeni bir başlangıç yapmak isterken bu benim için bir fırsattı ve hem birçok etkinlikte görev aldım hem de pek çok insanla tanıştım. O dönem hocamın desteğiyle hâlihazırda sürdürmüş olduğum müzik hayatıma ilk defa bir single ekledim ve daha çok üretmeye başladım. Yaptığımız koçluk görüşmeleri beni harekete geçirdi ve aynı dönemde tasavvuf düşüncesine, yol kavramına yöneldim. Bu vesilelerle bir yola çıktığımı düşünmeye başladım. Bu dönemde hocamı, geliştirdiğim tasavvufi düşüncenin etkisiyle rehberim olarak görmeye başladım. Bir yandan da o dönem dinlediğim tüm müziklerde ve müzisyenlerde tasavvufun etkilerini görmeye başladım. Bir Kırşehirli

olmamın da etkisiyle abdallık, ozanlık geleneğini sürdüren Neşet Ertaş ve diğer halk ozanlarının bestelerini dinledim ve etkilendim. Abdallık, dervişlik, ozanlık benim modern hayatımın neresinde diye düşünürken tam kalbinde olduğunu fark ettim. Benim tasvirimde koçluk aldığım hocam benim rehberimdi ve bana yol gösteriyordu. Zaman zaman hisleriyle zaman zaman öğütleriyle bana hem insan olmanın kapılarını açıyor hem de modern dünyada Ahmet Akçakaya olarak ilerlememe vesile oluyordu. Dolayısıyla çok heyecanlıyım. Yoldaydım, öğreniyordum ve ilerliyordum. Bana koçluk dışında insanlık ve sevgi kapısını açan hocama duyduğum hayranlık bana Abdal Sarışın şarkısını yazdırdı. İyi ki de böyle görüp yorumlamışım çünkü aradan yıllar geçti ve biz hoca-öğrenci ilişkisinden ziyade çok iyi iki dost olduk. Ondan çok şey öğrendim. İçimdeki değişim, gelişim ve öğrenme tutkusunu çok iyi bir yerden yakaladı. Her buluşmamızda sanattan, felsefeden, kitaplardan, filmlerden konuşuyoruz ve bu çok keyifli bizim için. Bir yandan da hayata minnet duyuyorum. Yoldayım ve yürümek gibisi yok. Modern dünyada olmasa da o benim kalbimde hep Abdal Sarışın.

Mahbub

Gülay

Mahbub, sevgili demek. Çocukluğumdan beri edebiyata ilgim var, farklı edebiyatlara da ilgi duyuyorum. Geceleri yaşıyorum ben ve geceleri yazıyorum, şiirlerim de genelde geceleri çıkar. Mahbub da bir şiirdi. Rahmetli İrfan'la sık konuşurduk, birbirimize yazdığımız şeyleri gönderirdik. Ben şiirlerimi gönderirdim, o da bana kimi zaman şarkılar kimi zaman anekdotlar gönderirdi. Mahbub'u gönderdim ona. Bana "Senin de dilinden Tamay anlar. Yapmak ister mi acaba?" dedi. Herkes şiire beste yapmak istemez, o uzun bir şiir. Yaptı ve çok beğendim. Şimdi zaman zaman bir şeyler yazdığım da "Tamay çok iyi besteler." diyorum, ona gönderiyorum.

Tamay

Bir gün bir mesaj geldi İrfan Abi'den, "Gülay'ın bir şiir var. Bak bakalım, bir şeyler çıkarabilir misin?" diye. Çok sevindim. İsmi çok ilgimi çekti. Mahbub. Annem beni "habbub" diye severdi çocukken, hâlâ da. O da aynı anlamda, sevdim ismi. Şiiri okudum, şarkı formuna uzaktı ve uzun cümleler vardı. "Abi müzikal mi yapayım, nasıl olur?" dedim şakayla karışık. O da "Ne yaparsan yap oğlum, sen bilirsin." dedi. Ne yapsam olacak gibiydi sanki. Bir şeyler yapmamı istiyordu ve kendimi bir şey bestelemiş buldum fakat aranjmanda zorlanıyordum. Sürekli itekledi beni. Bir şeyler çıkartıyordum fakat beklediğim gibi olmuyordu. Hayat karmaşası da bir yandan zorluyordu. Mükemmeliyetçilik zincirimi görmüştü ve onu kırmamı istiyordu. Ben yapamadığımı düşündükçe İrfan Abi ittiriyordu. Detaylı feedbackler ve hoş sohbetiyle neşemi yerine getiriyordu. Ödev gibi sarılmıştım projeye, bir sene geçti aradan. Şu eksik diyordum, oltaya yazıp lazım olan şeyi buluyordu. Şehir bile değiştirmiştim ama projeyi bırakmıyordum. Haberleşiyorduk ve sohbet ediyorduk. Gittiğim yerlerde de kayıtları yapmaya devam ettik. Güven Abi (Şancı) ile Kabak'ta davulları kaydettik. Şarkıyı poptan kurtarmamız gerekiyordu (!) : ve bu aramızda bir espriye dönüşmüştü. En son kontrbaslardan vazgeçip sevgili Atakan Kotiloğlu'nun çaldığı basları kullandık. Gülay hecesi hecesine bestelediğim melodiyi birebir okudu. İrfan Abi göçüp gidişinden bir hafta önce, o yoğunluğunun arasında gidip vokalleri ve ışıkları kaydetti. Nasıl bir çalışkanlık örneğidir bu? Şaşkıyım. Hamiyeti, peyki, oltası ve buna da vakit ayırdı. İrfan Abi'nin cenazesinden bir hafta sonra da Deniz Perhan'la bir araya gelip tekrar giriştik şarkıya. İrfan Abi öyle istemişti, "Deniz'e selamımı söyle." demişti. Deniz vesilesiyle sevgili Kamucan geldi, klarinetleri çaldı. Bir sürü insan yine onun başlattığı kıvılcım ile bir ateş yakmış oldu. Yine İrfan Abi'den bir şeyler öğrenmiş oldum. Bu şarkının hikâyesi benim için şarkının geçirdiği süreçte yaşadığı değişim ve dayanışmanın ne kadar gerçek, güçlü olduğu. E tabii ki beraber yapmak istediğim o kadar şeyin arasında elimdeki son şey. Öğreti dolu.

İrfan Alış

Şarkının linki!

ŞARKILARIN HİKAYELERİ

Şarkının linki!

Ömer Erciyes

Har

Karaburun'da zeytin hasadı zamanı. Özgün (Pehlivan) ve Eren (Eroğlu) Mandala'da (Studio Karaburun) buluşmuşuz. Zemheri ayı... Aralığın başındayız. Davullar, kontrbaslar, amfiler, çağlamalar, sazbüşler, melez sazlar, melez müzikler, gece gündüz çalışıyoruz. Makam müziği ile davul-bas salınımını aynı zamanda pişirmeye çalışıyorduk, yeni bir ses arıyorduk. Bir kadından ayrılmıştım. Pek keyfim yoktu ama "Hayat işte." deyip çalışmaya, çalmaya devam ediyordum. Müziğin tedavi edici, ıslah edici bir tarafı var.

Çok geçmeden ihanete uğradığımı öğreniyorum. Bir arkadaşım ve arkadaşlarımla içinde, kimse de bir şey söylemiyor. Daha önce aldatılmadığımdan değil ama bu sefer ne oldu bana, ben de tam çözemiyorum. Bir tür parçalanma... "Gece gündüz" çalışıyorduk dedim ya, herkes uyurken ben tavanı seyrediyorum. Sahte rakı ve su ile yaşıyorum. Günlerce doğru düzgün yemiyorum, kilo veriyorum. Bir şey de düşünmüyorum, düşünemiyorum, sadece duruyorum... Sessizlik... Sadece çaldığımız zaman nefes alıyorum, (Ah müzik, sen olmasan ben ölürdüm.) provalar saatler sürüyor. Sonra Kadir (Akpınar) ekleniyor akordeonuyla. Bir süre de akordeonun eklenmesi sürüyor gruba. Ses üzerine konuşmalar, tartışmalar... Günler geçiyor... Çıkan müzik harika, herkes müzik bitince gülüyor. Bir tek benim müzik bitince suratım düşüyor, sadece müzik sürerken bir huzur duygusu... Grubun adı Terk-i Terk oluyor.

2019 yılı 14 Aralık, Covid dünyayı sonsuza kadar değiştirmeden hemen önce. Konser yapacağız, müziği seyirciyle buluşturacağız. Kışın kapalı olan Puravida'yı Erkut ve Betül bizim için açıyor. Karaburun'un en güzel mekanıdır. Şimdi baktım konsere, üç gün kala afişi yayınlamışız ve o gün şiddetli bir yağmur var. Zaten sezon dışında Karaburun'da in cin yok. "Kim gelecek?"

diyorum içimden. On kişiye de çalsak razıyız çünkü seyirciyle buluşmayan şarkılar aslında henüz taslaktır. Müzik bir ruhtan çıkıp başka bir ruha çarpınca tamamlanır, evrimini tamamlar. Buna inanıyoruz, o yüzden konser yapacağız.

O soğuk, yağmurlu günde Puravida'ya en az 80 kişi geliyor. İnanılmaz bir durum. Davulu kurduğumuz halının ucu duvardan sızan yağmurdan ıslanmış. Erkut'la Betül barda hararetle çalışıyorlar. Konser başlamamış ama herkes sohbette ve mutlu. İçeride ıslanan insanların üzerinden buharlaşan su, camlara buğu oluyor.

Dışarıda yağmur yağıyor. Kapıdan Altay (Acar) giriyor. Elimde büyüyen yeğenim... O zaman yirmilerinin başında, tehlikeli bir tromboncu, yarışmalar kazanmış harika bir çocuk. Karaburun'a geldiğinde çalışmak için bıraktığı plastik bir trombon var, onu evden alıp gelmiş ve İstanbul'dan bir trombon ağızlığı getirmiş sadece. Biliyorum, benim için geliyor. Yanımda olmak için, omuz vermek için. Biz grup olarak bir aydan fazladır çalışıyoruz, o bizim çaldığımız tek notayı bilmiyor.

Sahneye çıkıyoruz, konuşmalar sessizleşiyor, Eren sayıyor: Son ki, son ki, üç, dört. Bir buçuk sene sonra Olta Dayanışma'ya bağışlayacağımız Terk-i Terk'ten Har başlıyor. Altay tek bir uzun notayla giriyor, o tek nota herkeste bir kapı açıyor. Aranje doğaçlanıyor, sololar alınıyor, orkestra en hafif seslere düşüyor, en güçlü fortelere çıkıyor. Normalde üç dakikada çaldığımız parçayı 9 dakika 33 saniyede çalışıyoruz akıp giden bir nehir gibi.

Yıllar sonra Kadir bana "Biz o zaman senin Har'ını çaldık." diyerek son noktayı koyuyor.

dört yapraklı yonca 1-3

ÖNER ADIYAMAN

kari:
katür
ola
mayan
kari:
katür
eri'n
hi'ka
yesi'

ÇOK
YAKINDA

TALİHSİZLİK

talih'sizsiniz

NAZ ÖZKAN

Kimi insanlar için bir armağan gibidir, kimileri içinse bir sınav. Bazen görünmez bir elin dokunuşu, bazen de bir yangını tam orta yerinden harlamaya hazırlanan ucu sivri körük. Doğrusunu söylemek gerekirse (Gerekir mi, doğrusu gerçekten ne, o da meçhul...) hiç bu kadar uzun düşünmemiştim kendisi hakkında. Bana pek uğramaz çünkü pek tanışık olduğumuz söylenemez. (Bak, burası çok doğru işte.) Şans der geçerim ya da şanssızlık, bazen de tüh... Sanki bir anlığına biri omzuma parmağının ucuyla değecekmiş de sonra aniden, hızlı bir şekilde vazgeçip arkasına bile bakmadan uzaklaşmış gibi bir his. Sanki vebalıyım, sanki bir dokunup bin ah işitecek. Haspam... Neyse, canı sağ olsun. Mutluluklar diler, başka kapıları tırmalamasını izlerken bir sigara yakarız biz de gözlerimiz yaşı... Tamam, bu kadar arabeske de gerek yoktu. Kabul ediyorum ama yorgunum be dostlar. Yoruldum yani, yıldım artık.

Bu öyle mendebur bir şeydir ki daha sen fark etmeden yolunu, yönünü değiştirir. Gözünün içine bakmadan, anlamadan, dinlemeden çeker gider. Sen böyle burada sıcacık, tatlı tatlı bir şeyler karalarken usulca, içten içe derbeder seni. Bir görünür, bir kaybolur, insanı deli eder. Kısaca çok enteresan bir şeydir şu talih. Hangi kapıyı, ne zaman kıracağı belli olmaz. Evet, kırar ve kırarak girer içeri. Eski hiçbir şey kalmaz, her şey yepyeni bir hâl alır. Kendini tanıyamazsın... Bir bakmışsın yerin yedi kat altına sokmuş seni, sonra hop, bir bakıyorsun ki gökyüzünün en parlak ve en yıldızlı sularında yüzüyorsun... Öyle bir gelişi ve öyle bir gidişi olur ki neye uğradığını şaşırırsın. Tarihe adını altın harflerle

İllüstrasyon: Evgheni Batu

değilse bile gümüş harflerle yazdırdığı kesindir! Talihin de kendi içinde belli başlı talihsizlikleri olmuyor değil tabii... Bazen bir trenin dakikalık gecikmesiyle hayatı kurtulur insanın ya da bazen bir yabancıнын sorduğı küçücük bir soru ipe bile götürebilir, hiç belli olmaz. Nerede, ne zaman geleceğı ya da gideceğı çok meçhuldür. “Belki de bu sefer gerçekten benim kapımı çalacak.” dersiniz ama asla emin olamazsınız ki. Biraz şerefsizdir de sanki şimdi buradan, böyle bakınca... Zaten talih hiçbir zaman adil değildir ama rastgele de değildir. Çoğu zaman öyle gelişigüzel dönmüş gibi gelir insana ama mutlaka bir sebebi vardır ya da dönmesine karşılık bir bedel ödetir. Kesin ödetir ama belki de adaleti kendi dengesizliğinde gizlidir. Hani derler ya, Güneş her gün doğar ama ışığı herkese düşmez diye, yani en azından şimdi ben diyorum. Hah, evet, tam olarak böyle bir şey işte. Tamam, Güneş her sabah bir şekilde doğuyor. Doğacak elbet ama herkese aynı açıdan ve aynı ışıkla yansımıyor işte. Bunu kabul etmek lazım... Ayrıca doğacak elbet dedim ama Prof. Dr. Kerem Cankoçak’tan yeni öğrendiğim bilgilere göre bilim, Güneş’in istisnasız her gün kesin olarak doğacağını garantisini veremiyormuş. Eh, anladınız artık siz beni.

Kafalarda oluşan şu meşhur soruyu buraya da yazıyorum o hâlde: Güneş herkese aynı açıdan yansımıyor, doğmuyor da hiç mi denk gelmiyor be kardeşim? Bir parça da olsa düşmüyor mu hiç önümüze, yüzümüze? Hiç mi düşmez? Bize de mi düşmez? Düşer anacığım, düşer... Elbet bir gün garibanın da yüzü güler. Zaten marifet o ısıltıyı yakalayıp onu o anda inci gibi boynuna

BE
BL 15

dizebilmekte çünkü talih sadece geldiği anı değil, geldiğini fark edip onu değerlendirebileni de sever. Bunu bir düşünün derim.

Düşünmek demişken... Bu ay hiç olmadığı kadar çok düşündüm bu meseleyi. Kafama taktım yani epey, çok net çünkü başta da dediğim gibi bu yaşa kadar pek düşünmemiştim talih meselesini. Kuş mudur, başına konmuş mudur, konacak mıdır? Bilemem... Nasıl olsa yüzüme bile bakmayacağını tahmin ettiğimden umursanmayacaklar listeme eklemiştim. Önemsememişim işte kendisini. Artık yaşıyorum galiba.

Hâlbuki ne çok dönmüş şu lanet olası talihim. Ne çok tükürmüş yüzüme de ben bir kez olsun fark edip “Yarabbi şükür.” dememişim. Şımarıklık desem değil, boş vermişlik desem tam karşılığı sayılmaz, inançsızlık sanırım doğru kelime. Ben talihime hiç inanmamışım dostlar, inanmamışım, ona hiç şans vermemişim, o da öyle dümdüz teğet geçip gitmiş zaten beni. Haklı tabii... Ne yapсын? Beni mi beklesin, beni mi inandırсын?

Şimdi ben tam inanmaya hevesliyken, aslında birçok kez farkında olmadan bir şekilde döndüğünü fark etmeye başlamışken, yeni ve bir sürü güzel sevgi dolu kelebekler biriktiriyorken arazi oldu kendisi. Küstürdüm tabii bunca zamandır adını bile anmadığımdan. Artık bana olan inancını yitirmiş gibi hissediyorum. Acaba hep o mu buldu bir şekilde beni yoksa ben mi ara farkında olmadan yaklaşıp kuyruğuna bastım? Belki hepsi, belki hiç biri... Asla öğrenemeyeceğim. Belki de talih, insanın içindeki o şeftali kokulu “Evet.” sesidir. Belki tam olarak hazır olduğumuzu bilmek, hissetmek istiyordur kapıyı çalmadan ya da kırmadan önce. Belki onu kapıyı tıkladmadan önce fark edip,

içeri buyur edip, en güzel kuş sütü eksik olmayan kahvaltı masamıza buyur etmemizi istiyordur ya da belki de bir gece ansızın gelebilirse çoktan hazırlamış olduğumuz mum ışığı süslü masamızda akşam yemeğimize eşlik etmeyi bekliyordur. Olamaz mı? Olabilir... Hem bu sene çok yorulmuştur belki. Belki kapıyı kırmayı bırak, tıklatacak dermanı yoktur, çok azalmıştır ışığı ve yenilenmek için dinlenmesi gerekiyordur... Olabilir dostlar, olabilir...

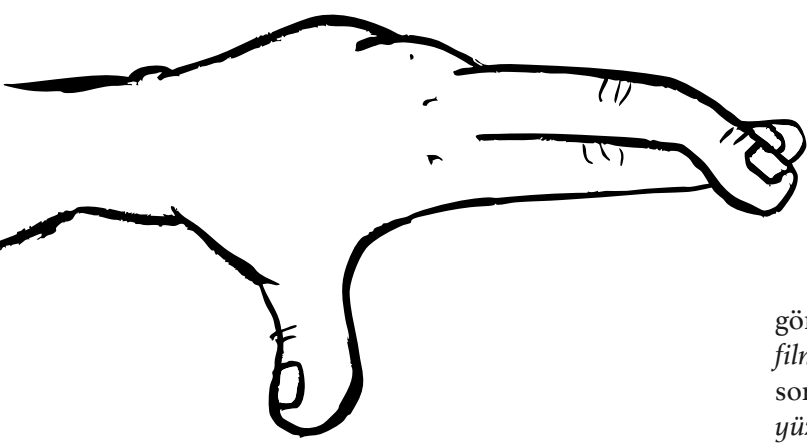
Kim ne derse desin hatta talihin kendisi, kendi adına dile gelip aksini iddia etse bile, bana hep çok efsanevi göründü yüzü. Hatta sürekli bir göründü, bir kayboldu, garipleşti iyice. Deli gibi bir şey etti kendini yani. Biraz tesadüf, biraz rüzgâr, bir tutam gizem ve işte, ta da! Talihiniz döndü! Zaten hiç gitmemiş, hep buradaymış gibi de sırtır üstelik! Şaka gibi! Dönsün, dönmesin, sonuç olarak ne demiş ünlü düşünürümüz? “Bırak, dönerse senindir. Dönmezse zaten hiç senin olmamıştır.” Ha, dönerse bizi kürkçü dükkânı bellesin, bizde kalmaya devam etsin. Hayatın bize fısıldadığı o ince mizah duygusunda gezinmeye devam etsin. Zaten fırsatı burada ortaya çıkmıyor mu? Herkese görünmüyor o fırsat. İhtiyacı olanı buluyor ve deli gibi dönmeye başlıyor, çark gibi.

Talih der ki: Dostlar, bana bırakın. Her şeyi planladığınızı sanmayın, siz giderken ben dönüyordum. Biraz bana güvenin, biraz bana bırakın. Ben de ona bıraktım işte kendimi, denize bırakır gibi. Ben benden aldıklarınla, bana kattıklarınla, eksiginle, fazlanla, her şeyinle tamamım talihim. Sendeyim, akıştayım. Bak, şu an sabahın ilk ışıklarıyla birlikte üzerinde hâlâ buhar tüten kahvemi yudumluyorum. Belki tam da bu sırada sessizce yanımdan geçip gidiyorsun. Eğer öyleyse tek isteğim, bana usulca gülümsemen...

dört yapraklı yonca 2

ÖNER ADIYAMAN

Senaryosuna Güvendim

EFE BERKE SAPTAR

Doğanbey Köyü'nde film çekmeye karar vereli iki hafta oldu. Akşamları köy kahvehanesinde oturur, Ege Denizi'nin akıntılarını izlerim. Sanırım bugün hiçbir şey yemedim; her gün devasa yollar katederek geliyorum bu köye. Bilmiyorum; yürümezken, etrafı izlemekten fikir üretmiyorum. Bir ara sırf bu yüzden Kuşadası'ndan Giresun'a otobüs ile gidip bir sonraki günün akşamı dönerdim. Bakmayın, bu gürültü o kadar da yalnız değilim. Bir yerlerde benim gibilerin olduğuna yemin edebilirim. Aylardan kasım. Oradan buradan ekipman toplarken zaman ne kadar da hızlı geçmiş. Artık tripod isterken yüzümde hiçbir mahcubiyet oluşmuyor. Nihayetinde ben önce dilenciyim, sonra filmci.

Köy kahvehanesinin yanındaki gözlemecinin çatısında birikmiş bir adet boş yeşil ve yedi adet kahverengi alkol şişesiyle bakışyorum. Bir yandan denizin diğer tarafında büyük siyah dumanlar tütüyor. Her sokak arasında bir adet köpek olduğundan yolda adım atacak takatim kalmıyor. Birazdan yapımcıyla küçük bir

görüşme yapacağım. Bana, "Neden İstanbul'da film çekmiyorsun da köyde çekiyorsun?" diye soracak. Ben de "Paran kadar yapımcısın da o yüzden." diyemeyeceğim için başlayacağım palavralara. Estetik ve derinlikten bahsedeceğim. Ağaçların güzelliğinden ve Galata Balıkçısı'ndan. Yemek yemesem de kahvehanede yirmi beş liraya doya doya içebildiğim Türk kahvesinden. Ve sanırım iki saatte bir kalkan dolmuştan. Kerpiçten duvarların arasında bahaneler arayacağım kör talihime. Sinema perdesinin parlaklık derecesinde kaybolup gideceğim. Zaten mutsuz insanlarız biz. Komedi filmlerini de karanlık izlemeyelim, öyle değil mi?

Oyuncular hazır. Köy halkı! "Şimdi biraz yakınlarınızı alalım... Yunus! Gelip şu boom sopasını kadrja sokma be abi! Sen de geç şöyle, ışığı arkadan, alt taraftan ver."

Nihayet ilk sahnemize başladık. Ama kahvehane sahibi İsmail Abi'nin kendi mikrofonunu kapatmadan lavaboya gitmesi bir tık setin ruhuna zarar verdi. Hiç estetik değil! Yunus ile Ceyhun, filmin geri kalan iki ortaklarıydı. Mevzu düşük bütçeli bir film ise ister ortak ol ister yönetmen. Her türlü iş yapılır. Ben bir ara ışıkçıyken aynı zamanda yemek dağıtıyordum. Gün kaçtı kaçacak ama ben günü tutup lensin en derinlerine saklıyorum: "Kaçamazsın!" Daha Reha Erdem gibi ormanın derinliklerine gidip köyün genelini alacağız. Ama bir sorunumuz var. Hala köy halkı ile birbirimize alışamadık. Köye her ayak bastığımda kendileri, benim şahsi aracım ile geldiğimi düşünüyor. Aslında düşünmüyorlar, ben öyle söylüyorum: "Aracı Eski Doğanbey girişine park ettim, yayan geldim. Etrafı izlemem lazım, belki yeni bir sahne ekleriz. Dağlar falan acayip iyi," diye yalanlar savuruyorum. Arabasız yönetmen olunmayacağını sanırım onlar da biliyor. Bu yüzden aramızdaki yalan paravanlarını bir türlü ortadan kaldıramıyoruz.

Oyuncuların acemiliği setin gidişatına büyük zararlar vermekte. O yüzden ne yalan söyleyeyim, maksimum üç tekrarda kalıyoruz. Yunus, bana el kol hareketi yapıp; “*Sahneyi düzgün çekene kadar tekrar almalıyız,*” diyor. Ben de “İsmail Abi tansiyon ilaçlarını içecek. Sahne bu kadar yeter.” diyerek yetinmeye, filmin kötü gittiğine alışmaya çalışıyorum. Zaten bu filmi maksimum Söke Festivali’ne kadar götürürüz. Bir hafta sonra da YouTube’da yayınlayıp üzerine toprak atarız. Çünkü yapımcımızda dağıtımçıya verecek para yok. Olduğu kadar... Tabii, köyün girişindeki Ayşe Teyze bu olayı tam olarak böyle bilmiyor. Üç ay sonra New York Film Festivali’nde halı desenli şalvarıyla kırmızı halıda yürümeyi bekliyor. Biz de çok şey bekliyoruz ama, netice ortada! Ne demiş büyüklerimiz? Her yönetmenin ilk filmi kötü olur. İkinci film ise olanlardan ders alınmışçasına Şirince Köyü’nde çekilir. Bu kural hiçbir zaman değişmez. Ben de nevi şahsına münhasır biri olarak kendimi ikinci filmime saklıyorum. Her halükârda bu filmi izleyen beş kişi dahi olmaz. O yüzden olabildiğince kavgasız ve gürültüsüz bitirmeye özen gösterip köyü yakmadan buradan ayrılmam gerek.

İlk setin sonuna geldik ve akşamı yaptık. Yunus, bakkaldan kek ile çıktı ve ısırık alarak yanıma yaklaştı, “*Biz bu yemek işini nasıl çözeceğiz?*” Elimle parça koparmasını işaret ettim. Bir parçasını böldü ve bana uzattı. “*Kahvehanenin altındaki gözlemeciyle konuştum bu konuyu. Yarından itibaren bir ayar çekeklerini söylediler.*” Yunus, ağzındaki kek ile heyecanlı bir şekilde konuşmaya başladı: “*Oha, ciddi misin lan sen? Ne yani, her gün gözleme mi yiyeceğiz?*” Mahcup bir şekilde başımı öne eğdim. “*Ekmek arası yapacaklarmış.*” Yunus, yüzündeki burukluk ile kaldığımız eve yürümeye başladı. Ben de peşinden gittim. Köyün muhtarı sağ olsun bize kalacak bir ev vermişti. Tek sorun, kalabalık geleceğimizi düşünmemiş olmasıydı. Akli eminim ki

röportaja kaymıştı. Bir kameraman ve bir sesçi. Hadi zorlasan, ittirip kaktırsan ışıkcı... Ama asistanları nereden bilsin. Suç onda değil ki, kaşesi on üç buçuk bin lira olan bu düzende. Bu maaşla asistanlar bile ne yaptıklarını bilmek istemiyorlar. Ha, ama ben yine de işçinin ve emekçinin hakkını savunuyorum. Fakat bu filmde değil. Çünkü burada herkes ücretsiz çalışıyor. Her şeye rağmen asistanların gözlerini çok iyi boyayabiliyorum -onlar uzatma kablolu grup prizi çamurlu yollardan çekerken filmin ne olduğunu dahi bilmiyorlar-: “*Kanka, şöyle düşün; bu proje CV’ne eklenecek ve ne belli; Toronto Film Festivali binasının önünde sigara içerken Chris Hemsworth, yanına gelip seni kendi setine davet edecek.*” O anki gözlerinin parlamalarını tüm dünya görsün isterdim. En nihayetinde asistanlar, filmin bel kemiğidir. Onlara filmin kötü gittiği söylenemez. Yasaklı şeylerden en önemlisi de onlara asla ses yükseltilmez. Çünkü her şey o kişilerin elindedir. Panel ışıkların birini prize takarken kablonun baş kısmını her an, her saniye çamurlu kısma denk getirebilirler. Devamını söylememe gerek var mı? Işık tripodunun demir sapını tutan kişi (düşük bütçeli projelerde bu şahıs çoğunlukla yönetmen oluyor) çarpılabilir. Bunun açıklaması da çok basittir: Set kazası.

Atarsa iki diyerek güne başladık. Yirmi bir günü devirdik ve büyük bir odanın içinde on kişi yatıyoruz. Ekipmanları İsmail Abi’nin dükkanının bodrumunda tutuyorduk fakat dün akşam kendisiyle tartıştığımız için ekipmanları tedbir amaçlı yanımızda götürdük. Telefonu elime aldığımda yapımcının aradığını gördüm. Yunus, kamera çantasına sarılmış uyurken onu dürtüp uyandırdım. Ceyhun’u da kaldırdım, birlikte gizlice kapının önüne çıktık. Bismillah diyerek yapımcıyı geri aradım.

Efe (23), Yunus (24), ceyhun (26)

Efe, Yunus ve Ceyhun, kahvehanenin en köşedeki masasında oturup acil durum toplantısı yapar. Efe, elindeki çay bardağını sıkıca tutar ve elleri yanarmışçasına öfkeyle karşısındaki duvara doğru bakar.

Ceyhun ve Yunus merakla Efe'ye bakar.

Efe, gözleri dolu bir şekilde dişlerini sıkar. Bembeyaz kesilmiştir.

Yunus, yavaşça gövdesini masaya yaklaştırır.

Efe, sinirden cümlelerin devamını zar zor getirmeye çalışır.

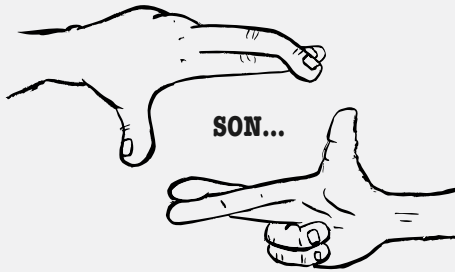
Efe: Şimdi ne yapacağız? Biz filmi akışına bıraktık, kimse izlemeyecek dedik, hiç tekrar almadan oldu bittiye getirdik. Şimdi ne yapacağız?

Ceyhun: Ne oldu Efe? Yapımcı ne dedi?

Efe: Onun Tuzla'da satılık bir evi vardı ya hani.

Yunus: Eee?

Efe: O ev satılmış işte. Lanet olsun ki satılmış. Tam zamanında. Oradan gelen paranın tamamını da dağıtım şirketine yatırmış. Çok iyi bir dağıtım ile anlaşılmış. Hatta ve hatta filmin kurgusu öngörülen sürede biterse sinema festivaline bile yetişebilirmiş. Torpil ayağı anlayacağın. Bu ne demek oluyor biliyor musun? Milyonlar izleyecek. Hem de bu filmi. Beceremediğimiz ama yalanlar savurduğumuz filmi... Adama sordum, "Nesine güvenden bu filmin bu kadar?" diye. "Senaryosuna güvendim," dedi.

şanssız değiliz...
sadece ikimiz de hep haklı
ıkmaya çalıştık

delikli ilişkilere

OYUN TAKVİMİ

26 Aralık
Cuma 20:30

heykele fısıldayan kadın

‘Camille Claudel’ (1880’ler & 1915)

Ellerinde çamur, kalbinde devrim. Aşkı ve ihaneti taşa fısıldayan bir kadın.. Tarihin tozunda kaybolmuş bir dehanın çamura kazınan haykırışı.. O Bir Kadın.. Bir Heykeltıraş.. Çağının büyük sanatçılarından. Dönemin ünlü heykeltıraşı Auguste Rodin’in öğrencisi ve sevgilisi olmuş, sonra...

Bu metin, Camille Claudel’in yaşamına yaslanan ama onu belgesel değil, sahne diliyle anlatan bir kurmaca yapı üzerine kurulmuştur. ‘Camille’in Sesini’ metnin satır aralarında duyurmaya çalışacağız...

Türü: Dram

Süre: Tek Perde - 65 Dk

Yaş Sınırı: 15+

Yazan&Yöneten: Bülent Aydoslu

Oyuncular: Buse Sevindik, Onur Çimen, Kemal Alkan, Damra Dinçer, Nazan Akın, Bülent Aydoslu

Yapım: Boyoz Akademi Sanat Merkezi

Sanat Danışmanı: Sinem Şentürk

Dans Koreografı: Biricik Paşalı

3D Dekorlar (Heykeller ve Büst): Side Quest Epix

Afiş: UçFikir

HEYKELE

FISILDAYAN

KADIN

'Camille Claudel'
(1880'ler & 1915)

Yazan & Yöneten: Bülent Aydoslu

Buse Sevindik - Onur Çimen - Kemal Alkan
Damra Dinçer - Nazan Akın - Bülent Aydoslu

Talihsizlik Band

Talihsizlik evreninin müzik bölümüne hoş geldiniz. Amacımız Talihsizlik Band'ı kurabilmek. Bazen yapay zekâ ile müzikler ve çizimler yapacağız, bazen gerçek sanatçılarla çalışacağız. Hedefimiz, kendi müzik grubumuzu kurup şarkıların hikâyeleriyle birlikte bir çizgi roman evreni oluşturmak. Ve dergimizin basılı olmasını sağlamak. Anlatması karışık, yapması daha da karışık bir proje.

Keyifli dinlemeler.

Söz: Umut Ören

Müzik: Suno AI

Çizim: Öner Adıyaman

Rıfat Abi Bizi Çayla Şarkı Sözleri:

Başka bir galaksiden gelmiş

Kimmiş? Neymiş?

Başka bir galaksiden gelmiş

Kimmiş? Neymiş?

Sor bakalım, çay içer miymiş?

İçermiş...

Rıfat abi bizi çayla

Lallallallalalaaa lallalla

Rıfat abi bizi çayla

Lallallallalalaaa lallalla

Saçma oğlum gelmesi buraya

Çaydan sonra git hemen uzaya

Dur abi fazla karıştırma.

Kızdı bu galiba?

Tamam kızmaz, bir çay daha?

Rıfat abi bizi yine çayla

Lallallallalalaaa lallalla

Rıfat abi bizi yine çayla

Lallallallalalaaa lallalla

Başka bir galaksiden gelmiş

Kimmiş? Neymiş?

Başka bir galaksiden gelmiş

Kimmiş? Neymiş?

Sor bakalım, neden gelmiş?

Abi galiba sıkılmış...

O zaman

Rıfat abi bizi çayla

Lallallallalalaaa lallalla

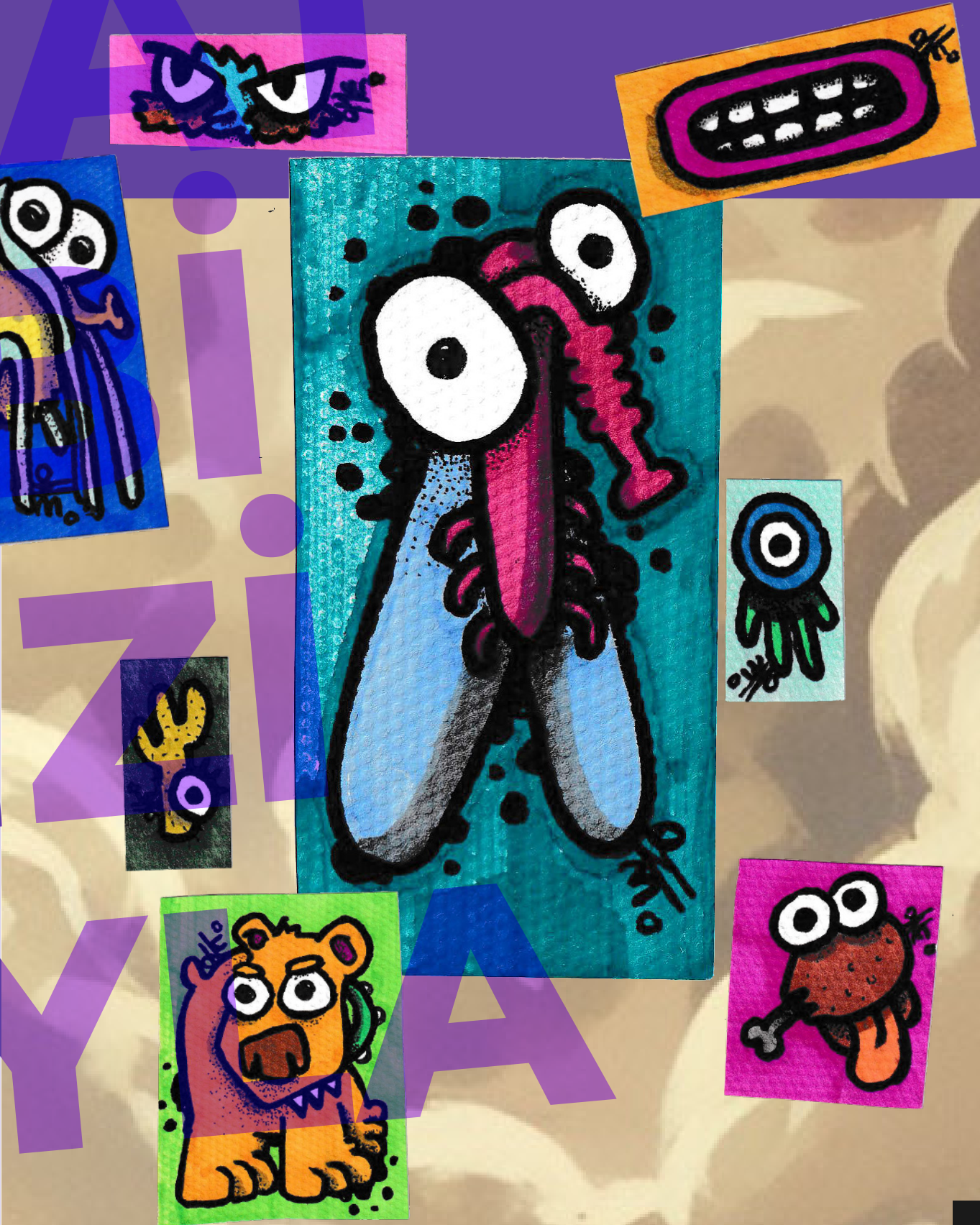
Rıfat abi bizi çayla

Lallallallalalaaa lallalla

YouTube: Talihsizlik Dergi

Spotify: Talihsizlik Dergi

Instagram: @talihsizlikdergi

EZEL AKAY

ile söyleşi

Ezel Akay 2025 yılında aynaya baktığında ne görüyor? Kendinizle yüzleşseydiniz neler söylediniz?

Zaten aynaya bakınca kendimizle bir yüzleşmiş oluyoruz ama tabii aynaya bakmak kesmiyor gerçek içsel yüzleşme için. Onun için oturup vakit ayırmak, kendi kendine, hiç telefonla falan ilgilenmeden bir düşünmek lazım. Tabii çok sıkıcı bir şey insanın kendisi. Kendimden ben genelde sıkılırım. İnsanlarla konuşurken ortaya çıkıyorum ben, esas öyle düşünüyorum.

gülistan silinsin'in ÖZEL RÖPORTAJI

Kendim kendime bir şeylerle ilgilenmek, düşünmek, bunlar eğlenceli ama kendini düşünmek çok gıcık çünkü yavaş yavaş yaş ilerledikçe mesela yaşınla ilgili şeyler oluyor. “Hay Allah, yaşılanıyorum. Hay Allah, şuram ağrıyor. Gene bir eleştiri aldım, altından kalkamadım. Zaten ben öyle biriyim, haklı aslında.” gibi can sıkıcı şeyler. Kendini sevmeye de gerek yok. Ben bunları manasız buluyorum. O yüzden psikolojik filmlerden de hiç hoşlanmam. Aman insan psikolojisi, insan bünyesi, bin yıldır biliyoruz artık yani ne olduğunu. Nereye gidiyor insan diye düşünmek daha ilginç. Dolayısıyla suratıma bakıyorum, “Ulan ben çok yakışıklı bir delikanlıydım, ne oldu bana?” diyorum mesela. Ondan sonra sakalımı uzatayım mı, hani böyle ruj mu süreyim falan der ya insanlar, bunun gibi bir takım organizmayla ilgili detaylar dışında bir halt göremiyorum.

Kendimi mesela videoya çekmişim, birisi çekmiş ve ben bir şey anlatıyorum. Sanki başkası anlatıyor gibi dinliyorum. Doğru mu söylüyor? İçten mi? Kendime bakıyorum. Yani çok fazla çekim olunca insan ister istemez gözlemliyor. Yeteri kadar içten miyim, burada biraz uydurmuşum, burada bir şaka yapayım derken aslında gereksiz bir şey söylemişim falan gibi. Yüzleşme dediğim şey daha çok kendimi anlayıp bir an önce kendimden başka bir şeyle uğraşayım hâli.

Bir hikâye anlatıcısı nasıl olur? Bir varmış bir yokmuştan sonrasını yok olmuş gibi hisseden insanlar da hikâye anlatabilir mi?

Bir kere itiraf edeyim, hikâye anlatıcısı olarak doğulur. Yetenek diye bir kavram var, çok başa bela bir kavramdır. Bazı insanlarda belli konularda yetenek var, aynı konularda başka insanlarda yok. Bunun önüne geçemiyoruz ve Allah'a şükür de böyle bir şey var çünkü çok büyük bir çeşitlilik var aslında yetenek konusunda.

Çok garip şeylerde olağanüstü yetenekli olabilirsiniz. Belli alanlarda sıfır yeteneğiniz olabilir. Herkeste mutlaka bir özel yetenek var, hayat aslında bunu keşfetmekle geçiyor.

Bunu hiç keşfedemeden ölen insanlar da var. Hiçbir fırsat doğmamış önüne ve sen hiç anlayamamışsın. Mesela taş üzerine boya yapma konusunda senden daha iyisi olamayacakken bir kere bile deneyememişsin bunu. Aklın gitmiş ama hayat galesi, dere taşı olmayan bir bölgede yaşamışsın, parlak taşlar görememişsin. Bir tane görmüşsün, çok özenmişsin, bir şey denemişsin ama kalmış. Bunun gibi keşfedilememiş yetenekler aslında insanların depresyonunun nedenlerinden biri. Bu kadar önemli bir şey yeteneğini bulmak ve o yetenekle bir şey yapmak. Hikâye anlatıcılığı da biraz öyle bir şey. Onun içine doğuyor bazı insanlar. Mesela bu insanlar meddah oluyorlar, yazar oluyorlar, edebiyatçı oluyorlar, avukat oluyorlar, öğretmen oluyorlar, siyasetçi oluyorlar. Hikâye anlatıcılığının etkilediği, bu yeteneğin kendini gösterdiği böyle çeşitli alanlar var. Ondan sonra iyi bir hikâye anlatıcılığında daha iyi olmaya doğru adım atmanın tek yolu seyirci, dinleyici. Eğer onu bulabilirseniz geliyor bu yetenek. Aynadan kendinize anlatarak gelişmiyor. Hiç öğretmenlik yapamayacağını düşünenler öğrencilerin karşısına çıkıp kendini, bilgisini test etmeye, sorulara cevap vermeye başladıkça belagat yeteneği geliyor. Hikâye anlatıcılığı, seyircinin üzerinde yarattığın etkiyi görerek değişiyor. Eğer hikâye anlatıcısı olmak istiyorsanız mutlaka dinleyecek çeşitli insan grupları bulun ve her birinin karşısında aynı hikâyeyi onların ruhuna girebilecek şekilde anlatmayı deneyin. Budur hikâye anlatıcılığı dediğimiz yeteneği geliştirecek olan şey. Devamlı prova. Mesela yazarsanız seyircinizi, okuyucunuzu görmüyorsunuz. Bir seyirciyi, bir okuyucu varsayarak yazıyorsunuz ama sadece yazılması yetmiyor. Hiçbir yazara yetmez. Yazar ne zaman ki kitabını imzalıyor, okuyanlardan aldığı feedback ile ne yaptığını daha iyi anlıyor, ondan sonra daha iyisini yazıyor. Bütün diğer meslekler için geçerli bu. Seyirci, dinleyici, okuyucu, izleyici lazım. En önemlisi de başkasının gözü. Bunu önemsemek ahlaka aykırı değil. Tam tersine bunu önemsemezseniz, bunu anlamazsanız, nabza göre şerbet vermenize gerek yok.

Burada anlatının iki tane unsuru var: Biri anlatıcı, biri seyirci. O ikisini birlikte düşünmek, o ikisinin dramaturjisi dediğimiz manasını anlamak, ona göre karar vermek nasıl anlatacağına. Ağzlarına sıçacağım diye anlatmak. “Onların damarını anladım, şimdi o damara bastıracağım.” Bunu da yapabilirsiniz. “Onların neyi merak ettiğini anladım, o merakı tatmin edeceğim. Onların hangi bilmecelerden hoşlandığını anladım, ona göre bir bilmece sunacağım.” Tüm bunları yapabilirsiniz. Değişik yöntemler hepsi. Seyirciye göre tabii.

Filmlerinizde karakterler sık sık oyunun farkına varır. Bu oyun bilinci bir tür özgürlük mü yoksa insanın çaresizliğini daha görünür kılan bir şey mi?

Bunu düşünmemiştim ama hakikaten insanın çaresizliğini görünür kılan bir şey. Buna işaret ediyor oyuncular. Yani şöyle bir çaresizlik bu: Bir şey anlatıyoruz ama siz sahi zannediyorsunuz bunu. Halbuki biz anlatıyoruz bunu size. Yani oldu gibi geliyor size.

Hayır, değil. Olmadı ama üzerinde düşünmeye değer bir fikir bu. İlham vermeye çalışıyoruz, farkında mısınız? Aslında bu bir anlatı yöntemi. Epik tiyatronun, Brecht'in uyguladığı, Haldun Taner'in uygulamayı arzu ettiği, Türk yazınında, özellikle mesela Yaşar Kemal'in kitaplarında başka başka yöntemlerle, büyülu gerçekçilik dediğimiz bir yöntemle aslında ilham verdiğini fark ettirme

yöntemi. Bu şart değil anlatı yaparken, son derece natüralist bir şekilde de ilerleyebilirsiniz. Benim filmlerimde oyuncular rahatlıkla dönüp kameraya konuşabilirler veya bir sahnenin ortasında kamera görünebilir. Ben Yedi Kocalı Hürmüz'de filmin sonunda dansçıların arasına kamerayı soktum, göründü. Bu bir yol. Neredesin Firuze'de bankın üzerinde birinci günü yazıyor, saatin üzerinde altıncı gün yazıyor. Episodlara ayrılmış bir filmidir. Yani dışarıdan bir müdahale olduğu, seyirciye bir anlatıcının varlığını hissettirdiği bir yöntem bu. Brecht, yani epik yöntem. Bir de son derece natüralist filmler var. Her şey gerçekten oluyor ve ben ona şahidim dedirten film tipleri de var, anlatı tipleri de var. Hem edebiyatta var bu hem sinemada var, tiyatrodada var. Bunlar çeşitli yöntemler aslında. Soruna cevap verdim umarım.

Sinemanızda biçim çok güçlü. Renk, mizansen, ritim... Bir sahneyi kurarken önce duyguyu mu, düşünceyi mi yoksa görüntüyü mü takip edersiniz sahne kurulduğu zaman?

Şimdi prensip olarak sinema, biçimle hitap eden bir sanat dalı. Biçimin güçlü olması bir parça totoloji, yani böyle adlandırmak. Sinemada biçimin güçsüz olması kötü film demek zaten. Biçimi olmayan, abuk sabuk kurgusu olan, yanlış kadrajları olan, biçimi hiç kafaya takmamış bir filmi seyredebeyiz bile. Ayrıca oyuncuların oyunculuğu da bir biçim yaratıyor, bir atmosfer yaratıyor. Seçilen oyuncular, kullanılan yakın planlar, aç farklılıkları, reaksiyonların süresi ve

etkisi... Yani diyalogun değil de oyuncuların reaksiyonları, bunların hepsi biçim dediğin şeyler zaten. Bir biçim sanatı. Mesela roman için biçim sanatı demek zor, çünkü o yazı. Müzik için de biçimden söz edebiliriz. Ben şöyle söyleyeyim: Bir filmi yapmaya karar vermek için bir sürü araç var elimizde, benim karşıma çıkıyor bu araçlar. Bir senaryo diyelim, bir gazete haberi okuyorum, bir siyasi olay oluyor, bir başka sinemacının filmini seyrediyorum. Bütün bunlar anlatmak istediğin hikâye konusunda karar vermene veya kararını değiştirmene yardımcı oluyor ama ondan sonra diyelim ki Osmanlı'daki bir seri cinayet şebekesinin hikâyesi var önünde. Gerçek bir hikâye bu. Şimdi bunu nasıl anlattırır? Bunu düşünmeye başlıyorsun. Bir şey görüyorsun, tamamen biçimsel. Konuyla hiç alakası yok ve sana o bir ilham veriyor. Bir fotoğraf görüyorsun mesela, çamura düşmüş kuru bir yaprak ve gece karanlık. Birtakım ışık yansımaları var bataklığın içinde, ona bakıyorsun. Oradan üstüne kan damlası geliyor aklından ama hep o cinayet şebekesini düşünüyorsun. Sonra kamera yukarı kalksa, asılı bir adam... Böyle hayal kurmaya başlıyorsun ama bu hayaller mesnetsiz hayaller değil. Bir konuya konsantre olduktan sonra aslında ilham perileri yardıma koşuyor. Tesadüf gibi gelen şeyler aslında konsantre olmandan sonra doğuyorlar. Tesadüf değil o aslında, gönül gözün açılıyor. Gönül gözün açılana kadar hiçbir halt yiyemiyorsun.

Yani onlar birer konu, birer yazı, birer film olarak bakakalarak geçiyor. Ben her şeyden ilham alıyorum. Yani hiçbir zaman sadece entelektüel derinliği değil, bazen gerçekten sadece atmosferini kurabileceğin bir hikâye. Bir gece, bir şarkı, bir fotoğraf. Bizim işimiz, hikâye anlatıcılığı işi, hikâyeyi çok önemseyen bir iş değil. Anlatıyı önemseyen bir iş. Anlatı neymiş? Kırk bin kere maalesef söyledim başka yerlerde de, kusura bakmasınlar. Birisi bir fıkra anlatıyor, çok gülüyoruz. Aynı fıkrayı bir başkası anlatıyor, hiç gülmiyoruz. İşte bu ikisi arasındaki farktır bizim işimiz. Biz hikâyeleri

bir izlek gibi kullanıyoruz ve onu anlatacak atmosferi kuruyoruz. Esas olarak anlatı bizim işimiz ve peşine düştüğümüz şey de o. Aynı hikâyeyi dediğim gibi dört değişik yönetmenin çektiğini ve her biri bu hikâyeyi nasıl anlatırdı diye düşünelim. Göreceğiz ki hakikaten başka etkileri oluyor. Hikâyenin aynı olmasının önemi kalmıyor, herkes başka bir şey anlatmış oluyor çünkü bir hikâyeyle bir sürü şey anlatmak mümkün. Basit bir Binbir Gece Masalları'nı bile alırsın eline, içinde hiç keşfedilmemiş bir şeyin ortaya çıkmasını sağlarsın yarattığın anlatı sayesinde. Mesela Binbir Gece Masalları aşk hikâyesi olsun. Olağanüstü çirkin insanlarla kurduğunu düşün, aşkın başka bir yüzü ortaya çıkar.

Bazen de kadraj ya da durum size direkt hikâyeyi çıkarmıyor mu?

Çıkartıyor hatta hikâye de şart değil. Mesela Fellini'nin filmleri, Spielberg'in filmleri... Fellini filmlerinde hikâye nedir diye sor, kimse doğru dürüst cevap veremez çünkü adam hikâye anlatmıyor. Bir dünya anlatıyor. Oyuncular kullanıyor, diyaloglar kullanıyor. Buna rağmen anlattığı şey bir hikâye değil. Bir ruh hâli, bir atmosfer... Bu da hikâye anlatıcılığının alanı. Anlatıcılığın alanı daha doğrusu. Hikâye anlatıcılığı biraz daha özel bir alan ama anlatıcılığın alanı, hikâye anlatıcılığının alanından daha geniş. Zor veya değil. Seyirci için belki biraz daha zor. Evet ama Fellini dünyada en çok sevilen sinemacılardan biri. Yorumlamaya kalksan çok zor. Evet, iyi bir anlatıcı. Seyircisine zevk veren bir anlatıcı. Bak, bir de bu önemli. Bu mesleğin en önemli özelliği. Yani hikâye anlatıcıları çağlar boyu ekmek kazanabilmek için etkili olmaya çalışmışlar. Özellikle hikâye anlatıcıları. Yeteneği o alanda olup avukat olanları, öğretmen olanları kastetmiyorum ama onlar için de biraz geçerli. Özellikle sanatkarlar... Haz vermek zorundalar.

Haz vermek umuduyla yapıyorlar ve haz vermek için eserlerini tasarlıyorlar. Hazlar çok çeşitli biliyorsun. Yalnızca gülerek değil, ağlayarak, koklayarak, üzülmeye bileme çözmek de haz verici bir şey. Bütün bunları kullanarak haz vermeye çalışıyorsun. O resimde hareket de var yani, mizansen dediğimiz şey de var. Birer fotoğraf değil onlar. Gidiyor, geliyor, toplanıyor, buluşuyor... O aksiyondan da bir mana çıkıyor. Eğer haz verecek şekilde tasarlayabiliyorsan hikâyeni kendine has bir şey yapmışsın ya da yapmamışsın, önemi kalmıyor. Yani anlaşılabilir olmak korkusu ortadan kalkıyor çünkü anlamak için değil. “Ya çok hoşuma gitti ama niye bilmiyorum.” Nefis bir seyirci tepkisi benim için. Hepsini yapmak mümkün. “Ben böyle anlatıyorum, anlayan anlasın.” Peki kimse anlamazsa ne olacak sana? Üzülmeyecek misin? Bir şeyi eksik bırakmış olabilir misin? Aslında anlatabilirdin. O yöntemi denememişsin, özen göstermemişsin, seyirciyi yok saymışsın. Yani bir seyirci sayısı bin kişi, üç milyon kişi değil de bin kişi anlayacak. Onu hedeflediysen onu tuttur ama hiç kimse anlamadıysa? Ne olacak? Ne düşüneceksin? “Ben yalnız bir dâhiyim.” diye mi düşüneceksin? Anlatmak istediğini onlara ulaştırmakla yükümlüsün yoksa bir şey anlatmana gerek yok. Anlatma o zaman yükümlülük hissetmiyorsan. Eğer o yükümlülük varsa, yani ulaşmaya çalışıyorsan da çeşitli numaralar kullanacaksın. Bak, numaraları utanmadan söylüyorum. Haz verici olmak, ilgi çekmek, acı ilacı şekerlemeye sarmak gibi bir sürü ahlakın stratejisi olmak zorunda yoksa ahlak bir işe yaramaz.

Size bir süre verdiler, dediler ki: Ezel Bey şu filmi iki ayda çekeceksiniz. Aslında size bıraksalar ve buna maddi gücünüz olsa, iki ay değil de bir senede çekseniz... Bunu mu yapmak isterdiniz yoksa iki ay içinde ısmarlama bir şey gelsin, “Ben bunu çekeyim ve bitireyim.” mi derdiniz? Hangisi sanat sizce?

Valla sanat üretebilmek için o kadar çok takla atıyoruz ki, her yol okay. Yeter ki bizim istediğimiz çıksın sonunda. Baskıyla üç haftada çekilecek bir filmle sanat yapabiliyorsak olur, yaparız. Ben mühendislikten geldiğim için kafam biraz analitik çalışıyor. Benim için durum şu: Elde bir senaryo var, bu senaryonun çekilmesi için örgütleniyoruz. Ne var? Şöyle sahneler var, bunun için şu mekânlar gerekiyor, bu mekânlar arasında şöyle bir mesafe var. Yani bu mekândan bu mekâna taşınırken altı saat kaybediyoruz. Buradan oraya kadar gideceğiz, kurulacağız. O zaman altı saat olduğuna göre bir gün çekim burada, bir gün çekim orada oluyor. Yani bir günde ikisini de çekemiyoruz. Çekelim diyorsak mekânları birleştireceğiz. Tasarruf etmek için atılan her adım filmde bir şey oluyor olabilir. O zaman aynı film olmuyor ama şart değil böyle olması. Bazen gereksiz bir vakit harcıyoruz, bazen filmin içine sıçacak bir bütçe kararı veriyoruz ve kötü çıkıyor film o yüzden. Bütün bunlar birer veri. Yani bunların arasından bir şey seçerken ne kazandığını ne kaybettiğini görerek karar vermek lazım. Bir reklam filmidir mesela. “Ver parayı, al filmini, git.” deme ihtiyacı hissedilebilir. Tamam, bir günde çekiyorum

ama böyle çekiyorum. Bak, okay mi? Okay, o zaman çekiyorum. Zaten reklam filmi bu yüzden sanat değil. Tabii ki ben herhangi bir bütçe derdi olmadan, bir süre sınırlaması olmadan düğmeye basayım ve film çekeyim istemiyorum. Ben biraz enerji seven bir insanım. Hemen olsun tabii ki hem de boş vakit geçirmeyeyim. Yani her gün dinleneyim, geleyim, işimi yapayım, dinleneyim, işimi yapayım, oyuncularla vakit harcayayım... En uzun filmim sekiz haftada çekilmiş bir film, Neredesin Firuze? Ondan sonra Hacivat Karagöz Neden Öldürüldü beş hafta, Yedi Kocalı Hüzmüzdört dört hafta, Dokuz Kere Leyla üç buçuk hafta gibi... Neredesin Firuze'nin hakkıydı sekiz hafta ama diğerlerinin hepsine daha fazla süre ayırmak istedim, kesinlikle istedim. Dediğim gibi önemli olan hikâyemi anlatabiliyorum. Birtakım kayıplarla, mükemmel olmayan çözümlerle, bunların hepsi okay. Yani bunların hepsi ile mücadele ediyorsun. Bütün sinemacılar dünyada böyle yapıyor. Bir büyük mücadele alanı çünkü toplumdan çok büyük bir kaynak talep eden bir sanat dalı. Hem toplamak hem de sonuna kadar özgür olmak mümkün değil. Özgürlüğü böyle döve döve alıyorsun. Aradan kaçarak alıyorsun çünkü yağmur yağıyor. Yağmur yağarken nasıl çekeceksin güneşli sahneyi? Bir yol bulman lazım, Erteleme lazım, yapımcıyla mücadele etmen lazım. Benim canım çekmek istemiyor, kameramanın canı çekmek istiyor mu? Yönetmen asistanının, set işçilerinin, oyuncuların... Onların canı çekmek istiyor mu? Benim canıma mı bağlı onların canı? Böyle saçma şey mi olur? Onların tatil yapma ihtiyacı varsa ve ben çekmek istiyorsam ne olacak? Olmaz, bu sosyal bir iş. Toplumdan çok büyük bir kaynak derken yalnızca para değil, insan enerjisi, büyük bir emek, emekçiler, sanatçılar... Onların hepsiyle birlikte çalışıyorsun, o yüzden aslında çok kolay bir iş değil. Sanatların içinde ürünün ortaya çıkması için harcanan enerji ve başa çıkılan zorlukların en fazla olduğu dallardan biri bu. Hatta tek bu diyebilirim. Yani bu bir Yin ile Yang meselesi. Olanla olmayanın iç içe olduğu, hayat gibi, kararların öyle kolay verilemediği... Ben kaprislerden, kapris yapanlardan nefret ediyorum. "Canım bugün çekmek istemiyor." Eğer gerçekten çekmeme imkanını yaratabilirsen, herkes için de okay alırsan okay ama alamazsan benim de bir sorumluluğum var onlara karşı. Abi seti kurduk, oyuncuları çağırdık, ayrıca para kazanacağız, haftalığımız çalışsın. Şimdi çalışmazsa para vermeyecek yapımcı bize. Oğlan aç,

çocukları okula göndereceğim. Senin keyfin yüzünden mi oluyor? Bunlar manasız şeyler. "Benim sanatım müthiş. Ben tanrıyım, ne istersem o olacak." Olmayacak.

Bir film yaptınız, senaryosunu çıkardınız. Başka bir yönetmen çekecek bunu. Şimdi siz başka bir şey yazdınız, başka bir şey görüyorsunuz aslında ama yönetmenin eline geçtiği zaman kendisinden bir şeyler çekiyor. İkisinin birleşmesi başka bir sonatı çıkarıyor. Başka bir şey yazdınız, başka bir şey çekti, başka bir iş çıkmış oldu. Kendi yazdığınızı çekmek mi yoksa "Bunu versinler ve ben bunu çekerim." demek mi içinizi daha çok rahatlatıyor?

Hiçbir şey fark etmez. Demin de anlattığım gibi benim esas işim anlatıcılık olduğu için ben yazmışım, başkası yazmış, bir roman uyarlaması yapılmış, eski bir filmin uyarlaması olmuş, hiç fark etmez. Önemli olan o yola çıktığın metne ihanet mi ediyorsun? Onu da bir sanatçı üretmiş. Bunlar eleştiri alanının konuları ama sosyalist bir senarist yazmış bunu, sen nasyonel sosyalist bir hikâyeye çıkarmışsın oradan. Bu kavga

çıkartır. “Allah cezanı versin.” falan der senarist buna. Ayrıca o senaristin yazdıklarını beğenenler de “Lanet olsun sana ya, böyle bir şeyi nasıl yaparsın?” der ama böyle olmaz genelde, bu kadar da olmaz. Biz ekranda senaryo, yazı falan görmüyoruz. Yani senaryodan bir şey yok filmde. Filme başlarken var. Senaryo bir sanat eseri, aynı oyun metinleri gibi edebî eser. Sen ondan ilham alıp bir uyarlama yapıyorsun, gerçek bu. Ekranda ne yazı görüyoruz ne de senaristin kendisini görüyoruz, onların hepsi geride kalıyor. Biz sanat eserini izliyoruz, onun nereden geldiğinin hiçbir önemi kalmıyor. Yola çıktığın eserin verdiğinden çok daha iyi bir sonuca da ulaşabilirsin, o da mümkün. Tersi de olabilir. Seyirci bunu okaylemişse, seyirciye ulaşmışsa, sen bir yönetmen olarak seyirciye anlatmak istediğin şeyi anlatabilmiş ya da ilham verebilmişsen aslında o birinci adım olarak tamamlanmış bir şeydir. Sana ilham vermiş olan eserle senin yarattığın eser arasındaki ilişki eleştiriye tabiidir, yani analize tabiidir. Bu daha mesleki bir alan, o senaryoyu okumuş birisi lazım. Birisi okuyacak onu. Ekipler dışında hiç kimse senaryoyu okumuyor, tiyatro oyunları için geçerli bu söylediğim. Tiyatro oyunları kamuya açıldığı, basıldığı için, defalarca oynandığı için bazı oyunlar bir metin analizi olarak yapılmış analizlerle oyun analizinin karşılaştırılması mümkün oluyor. İnşallah ileride sinema senaryoları da basılıyor olacak, bunları değerlendireceğiz. Mesela milyarlarca senaryo yazılıyor ve o senaryoları yazan değil, başka yönetmenler çekiyor. Sen kötü bir yönetmen olabilirsin, kötü tahayyül etmiş olabilirsin. Belli değil ki o. Tabii ki kendi yazdığın senaryoyu kendin çekebilirsin. Hatta kendin için yazarsın, sadece kendine notlar vardır. Başkasının okuması bile zor bir şekilde de senaryoyu yazabilirsin. Hiçbir edebî değer görünmeyebilir, böyle yazabilirsin ama yalnızca senin içindir o. Ekip mesela çok zor faydalanır öyle senaryolardan. Senaryonun normal bir edebî öyküden tek farkı senaryo notlarıdır. İçine giren nasıl dekupe edilmiş, gündüz, gece, iç, dış mekân birliktelikleri, oyuncu-karakter hikâyecikleri, hangi sahnede kaç karakter... O notları kaldır, geriye edebî bir öykü kalmalı. Böyle düşünmeyenler var. Bunlar olmazsa ekibin çalışması, oyuncuların rolü anlaması, görüntü yönetmeninin kafasında sahne canlandırması çok zordur. Senaryo aslında yapım ekiplerine notlarla doludur. O notları kaldırdığı zaman geriye hikâye kalır. Öyle de yola çıkılabilir ama hikâyeyi alıp bir yönetmen aslında dekupe eder, bizim

senaryo diye bildiğimiz şey aslında o dekupeasyondur. Senaryo yazarlar edebî öykü yazamıyorlarsa kötü senaryo yazıyorlardır, iyi edebiyatçı olmak lazım senaryo yazmak için. Yani başkasının çekmesi, kendinin çekmesi arasında tam tersi de çıkabilir. Birisi alır, hiç düşünmemişsin ama “Ne yapmış adam?” dersin. Herkesin bünyesinde başka bir şeytan var. Yani o bambaşka bir şekilde düşünmüştür. Dünyada asla yönetmenlik yapmam diyen çok iyi senaristler var. İyi senaristlerden çok iyi yapımcı olur. Yapımcılık para sahibi olan kişilere verilen bir titri değil. Yapımcı sağlam bir organizatördür. Hem projeyi hem de finansmanını organize eder. Kendi parasıyla film yapan yapımcı batır, başkalarının parasını doğru kullanan yapımcı para kazanır. Yatırımcı başka bir şey, yapımcı başka bir şey. Büyük stüdyolar hem yapımcı hem de yatırımcıları bünyelerinde bulunduruyorlar. Stüdyo parayı verir ve yapımcılar filmi yapar çünkü yapımcılık senaryoyu yaratmak, yönetmen seçmek, o yönetmenle birlikte oyuncularını seçmek, görüntü yönetmenini seçmek ve onu yönetmene kabul ettirmek, kabul etmiyorsa başka birisini seçmek gibi işleri de yapar. Aslında en sağlam yaratıcı oyun kuruculardır. Bu yüzden de mesela Game of Thrones'un yapımcıları aynı zamanda senaristleri mesela. Öyle çok var. Onlar para bulmuşlar. Yapımcı kendi parasıyla film yapan kişi değil.

Hacivat Karagöz Neden Öldürüldü filmini bugün çekseydiniz aynı şekilde mi çekerdiniz, neleri değiştirdiniz, neler eklemek isterdiniz?

Daha iyi çekerdim, biraz daha uzun süre ayırırdım gerçekten. Birtakım aksiyon ve efekt sahneleri var benim gözümde arızalı. Yani yeteri kadar zanaatkârca yapılmamış, biraz az vakit harcanmış işler. Yani dijital efektler, CGI efektleri ve aksiyon sahneleri çok iyi kurulmuş değil benim gözümde. Filminden 20 dakika falan attım, iyi planlanmadığını düşünüyorum. Yani sonucu iyi görmeden yapmışım ama mesela bir daha çeksem uzunluğuna hiç kafayı takmazdım. Daha uzun bir film olarak yayınlardım çünkü temposu düşüyor belli bir noktadan sonra. Hep beğendiğin, hoşuna giden sahneleri koyuyorsun ama bir de genel iskeleti var filmin. O iskelete zarar veriyorsun. Güzel sahne ama seyirci bir noktadan sonra güzel sahnelere alışıyor. “Çok güzel, çok güzel... Ondan sonraki... O da güzel canım.” falan deyip geçiyorsun. O yüzden biraz daha fazla vakit ayırarak çekmek isterdim. Birtakım düzeltmeler yapardım ama metinde değiştireceğim pek bir şey olmazdı. Dilediğin kadar zamanı kullanma lüksü neredeyse hiçbir sinemacıda yok, hiç böyle bir şey olmuyor. Bir kere oluyor, ikinci kere oluyor, üçüncüde olmuyor. Tarkovski bizim dünya sinema endüstrisinin sevilse de sevilme de en değer verilen sinemacılarından biri. Sovyet siyasetçileriyle uğraşarak, zar zor yapıyor filmlerinin çoğunu ama sonunda büyük imkanlar tanıyorlar. Hiçbir zaman “Bugün canım film çekmek istemiyor.” demiyor. “Bir daha çekelim, şöyle çekelim, olmadı.” diyor.

İnceliklerini düşünüyor, evi yakıyor, kamera çalışmadığı için bir daha kurulup bir daha yakılıyor falan. Böyle lüksler var ama onun da bir süresi var. O da belli bir sürede çekiyor o filmi ne olursa olsun. Ekip var, para var, zaman var, enerji var... Hayat, doğuyorsun ve ölüyorsun. Oturursun, sadece filmini düşünürsün. Parayı alıyorsun. İnşallah herkese bir kere denk gelir.

Yeni projelerinizden söz eder misiniz? Henüz ortaya çıkmadan önce bile sizi onun içine çeken şeyler nelerdir?

Şimdi ben 60'lı yaşlarıma geldim ve aşağı yukarı yirmi 23-24 yaşından beri tiyatro ya da sinemayla ilgileniyorum. Reklamcılığı ve hikâye anlatma sanatını da dahil edince yüzlerce proje birikti elimde. Bunların içinde öncelik sırası yapmaya kalktığımda “Önce şu beş filmi çekeyim.” diyorum. Çok özenmişim beşine de, hepsi olur dediğim bir sürü projem var. Bu projeler de yabana atılacak projeler değil. Dosyası hazırlanmış, sanat yönetmenliği çalışması yapılmış, müzik, oyunculuk, oyuncu-karakterler konmuş... Ondan sonra “Şimdi bunu birisine kabul ettiremem.” deyip kenara koymuşum. Bazıları test edilmiş, çok beğenilmiş ama para bulamamışım gibi böyle sırada bekleyen projeler var. Yılda bir ya da iki yılda bir film çekmek iyi gelir yönetmenlere. Yılda birden fazlası iyi gelmez aslında, para kazandırır ama iyi gelmez. Her yıl bir film çekmekte fayda var yönetmenler için. Şu sıralar ekonomi bu kadar kötü olmasaydı ben de aşağı yukarı her yıl bir film çekiyor olacaktım. Covid'den itibaren biraz zorlaştı, gişeler düştü, bütçeler yükseldi falan... Bu sene, geçen senede hazırlamıştım ama oyuncu takvimleri yüzünden yapamadık, Aziz Nesin'in Zübük romanının yeni bir uyarlamasını yapıyorum. Bu mayıs-haziran ayında çekeceğiz diye

hazırlık yapıyoruz şimdi ama parasının yarısını bulduk, yarısı olmak üzere. Onun dışında benim çok özendiğim iki tane tiyatro oyunu var: Bir tanesi Lüküs Hayat'ın yeni bir uyarlaması, bir tanesi de Neredesin Firuze'nin müzikali. Onu Levent Kazak yazıyor. Onun dışında Gürsel Korat'ın yazdığı bir roman var, birlikte senaryo olarak başladık. Çalıştık, sonra senaryo kaldı. Fena da bir senaryo değildi ama Gürsel ondan bir roman yazdı ve Orhan Kemal Roman Armağanı kazandı. Çok güzel bir roman, Unutkan Ayna diye bir hikâye. 1915'te Nevşehir'de geçen bir tehir ve dostluk hikâyesi. Çok güzel yazılmış, fantastik demeyeyim ama çok büyümlü bir hikâye. Aslında zor da değil çekilmesi. Bir Türkiye hikâyesi gibi. "Osman 8" diye film çektim 2022'de, televizyonda yayınlanıyor. Yani Covid yüzünden sinemalara bile çıkamadı. Bir de çok uzun süren, bir seneyi buldu, bir tür bilim kurgu dizisi çektim. On üç bölüm yayınlanacak ama biraz aramız limoni TRT'yle. Onun için final kurgusunu bıraktım. Yani yapımcısı başkası, ben değilim yapımcısı. Onlar şimdi çıkmaya çalışıyor, yakında çıkar. TRT böyle çok ayrımcı davranıyor maalesef. Birtakım oyuncularını Tweet attı diye kabul etmediler. Benim ismim sakıncalı diye tartışmalar oldu. Saçma sapan, sanatla, yaptığımız işle ilgisi olmayan şeyler. Beklenir şeyler, yani herkesin "Haa..." diyebileceği şeyler. O da ilginç bir hikâye. El Cezeri, Ortadoğulu ve 1200-1100'lü yılların mühendisi. Tasavvuf coğrafyasındaki bilim araştırmalarıyla ilerleseydi, bunlar unutturulmasaydı nasıl bir dünya olurdu dediğimiz, gene bu dünya ama icatlar, bilmem neler, hepsi öyle bir geçmişten faydalanarak gelişmiş. Böyle bir kurgusal dünya var ama bugünkü dünya, yani gördüğümüz dünyanın benzeri. Onun içinde geçen bir macera çekildi. Kurgusu da bitmiş olması lazım. Ben bitirdim birinci kurguyu, ondan sonra onlara verdim. Vermek zorundayım, benim değil çünkü bu hikâye. Yani kurguladım, verdim. Yayınlayacaklar. Biraz fazla Hamasi filmler ağırlıklı orada. Kuruluştur, Selçukludur, Fatih'tir... Tamamen bir ideolojik sepet yarattılar orada. Belli bir ideolojiye uygun projeler

yapıyorlar. Ufak tefek aşktır, romantik-komedi gibi şeyler de yayınlanıyor ama çok ağır, derin bir ilgi gösterdiğini seyircinin zannetmiyorum. Yavaş yavaş geliyor. Yani dijitale verdin mi para kazanıyorsun, bitiyor. Hâlbuki filmi kendin yaptıysan yapımcı on yıl, yüzyıl boyunca ondan para kazanır ama dijitale verdiğin zaman bütün haklarını vermiş oluyorsun. Yüzde yirmi beş, yüzde otuz yapım kazancın oluyor. Onunla bitiyor hayat. Yani o film artık senin değil, onların. Çok kötü, farkında değil henüz bizim sektör bu kötülüğün ama yavaş yavaş yapılıyor. Sonuçta sektörü finansal bir kaynak sağlamış oluyor çünkü sektör yalnız yapımcılardan ibaret değil, bütün çalışanlar paralarını kazanıyorlar. Normal filmde çalışsalar da aynı, orada çalışsalar da aynı. Onun için yani kökü kurusun diyecek bir durum yok. Sadece yapımcılığın esas kültürüne aykırı. Onun için bir denge gerekiyor. Yani yapımcılar da finansal geleceğin parçası olmalılar dijital projelerinde. Şimdi değil.

Gelecekte sinemayı nerede görüyorsunuz? Kendi sinema evreninizde yapmak istediğiniz şeyler neler?

Şimdi bizim sinema dediğimiz şey artık çok jenerik, genel bir isim olarak görülüyor. Yani sinema salonlarında gösterilecek filmlerden ibaret değil artık sinema dediğimiz şey. Cep telefonuyla izlenen şeyler de dâhil olmak üzere bizim sinematografik evrenimiz çok çeşitli formatlara sahip. Bunları lanetlemeye falan gerek yok, içerikleri lanetleyebiliriz ama teknolojiyi lanetlememize gerek yok. Bunlar çeşitli formatlar, çeşitli hikâyeyi dinleme imkanları. Metroda giderken kitap okumakla film seyretmek arasında prensip olarak bir fark yok. Kalite olarak fark olabilir, kitapla izlediğin şeyin kalitesi arasında fark olabilir ama ikisi

de entelektüel bir faaliyet. Şimdi çok film izleyen bir kültüre dönüştük. Bütün dünya insanları sanat eseri izliyor sonuçta, iyi ya da kötü sanattan anlama seviyesini bütün dünyada yükseltecek bir şey. Filmlerin kalitesini yükseltecek bir şey çünkü bir yığın iyi ve kötü şeyi bir arada izliyoruz. Birinin iyi, birinin kötü olduğunu ayırt etmeye başladık. Yeşilçam filmlerinin çok kötü çekildiği herkes tarafından kabul edilir artık. Nostaljik nedenlerle beğendiğimiz birtakım şeyler var ama çok kötü kaliteleri. Rahatlıkla sokaktaki bir insan “Ya bunun ne biçim kurgusu var?” diyebilir. Kurgu denen şeyin, yönetmen denen şeyin, oyuncu, senarist denen şeyin yavaş yavaş farkına varıyor kitleler. Sadece o alana ilgi gösterenler değil, sanatın demokratikleşmesi, yaygınlaşması, herkes tarafından tüketilebilir bir şey hâline dönüşmesi için büyük imkân bu fakat çok film seyrettiğimiz için mesela hafta sonu sinemaya gidelim demiyoruz. Eskisi kadar sık demiyoruz ama Türkiye’de geçerli. Çin’de sinema kişileri yükselmiş, Amerika’da %10 düşük, Avrupa’da Covid öncesi seviyelere yaklaşmış. Burada büyük bir ekonomik sıkıntı var, burayı bir örnek gibi değerlendirmek o kadar doğru değil. Geleceğe şu anki durumu varsayarak bakamayız, bakmamalıyız. Çok ağır psikolojik, ekonomik ve siyasi engeller var bütün sanat üretiminde ve izleyicide. Sinemanın geleceğinin, araçların zenginleşmesi yüzünden daha zengin ve daha çeşitli olacağından eminim ben ama mesela sinema salonunda yüzlerce kişiyle film izlemenin zevki aynı şekilde kalacak mı bilmiyorum. Sadece şunu biliyorum: İnsanlar topluca hikâye izlemekten vazgeçmeyecek. Bu Arkaik bir gelenek. Eski Yunan tiyatrolarının içinde seyretmekle sinema salonunda seyretmek arasında bir fark yok. Mesela tiyatro salonları doluyor, herkes tiyatro oyunu izliyor, konserler doluyor her yer müzik dolu olmasına rağmen, Futbol bütün kanallardan yayınlanıyor ama stadyumlarda oluyor. İnsanların topluca spor ya da sanat izleme arzusu, topluluktan ilham alarak izleme arzusunda bir değişiklik olmayacak. Bu cep telefonu vesaire gibi şeylere alışacağımızı, bu ilişkinin de

dönüşeceğini unutmamak lazım. Niye dönüşmesin ki? Bir noktadan sonra ben her gün vapura iniyorum İstanbul’a gelmek için. Deniz, deniz, deniz... Sıkılıyorum, cep telefonuyla bir şey okuyorum. Bazen de sıkılıyorum, o kadar güzel ki denizimiz. Onu fark ediyorsun. Oradan bir karga iniyor, martı iniyor ve bir şey yapıyor. Orada bir iki yalnız kişi oturuyor. Etrafı seyretmeye başlıyorsun, onun da bir zevki var. Bu cep telefonu dediğimiz şeyin de bir dengeye kavuşacağını düşünüyorum. Kesinlikle daha iyi olacak. Yani böyle ağır konuşmamak lazım. Son derece kötü, son derece kalitesiz komedi filmleri var, onlara kimse gitmiyor. Recep İvedik o kadar ilginç bir karakter ki hiç benzeri yok. Tabii ki orada büyük bir sanatçı var. Beşincisini, altıncısını yapmasalar da olurdu. Giderek dandikleşiyor ama bir karakter yaratıldı. O karakteri Şahan’dan başka oynayabilecek kimse yok, müthiş bir oyunculuk sergiliyor. Buna hiç kimse itiraz etmez bizim sektörde. Çok dandik, kalitesiz filmler çıktı sonra denebilir ama o, izlemeye değer. Özellikle birincisi “Bu ne ya?” falan dedirtirecek bir şeydi. Ben izledim. Yani sunduğu karaktere gıcık olmamaya imkân yok ama Kemal Sunal’a da gıcık olan çoktu. Benim annem nefret ederdi küfürli konuşuyor falan diye. Küfrün bir zararı yok, ben inanmıyorum öyle bir zararı olduğuna. Bunlar temiz aile çocuklarının yakınmaları. İyi ve yerinde küfür var, kötü var. Cem Yılmaz’ın Seks Filmleri dizisi... Çok iyi oynuyorlar, çok iyi laflar ama o kadar rahatsız edici ki... Demek ki bir doz meselesi, ayar meselesi. Bunlardan söz edebiliriz ama küfür kendi başına rahatsız edici, artistlik olmayan bir şey değil. Özellikle argo, küfür değil, onu da biliyoruz ve olmamış diyoruz. Gitmiyoruz. İki yüz tane film yapıldı, bunlardan yüz tanesi komedi. İki tanesinin gişesi iyi, diğerlerine beş bin kişi falan gitmiş. Ticari film diye yapan salak yapımcılar onlar. Demin söyledim ya, iki yüz film yapıldı geçen sene. Bunlardan yüz elli tanesi falan batık, elli tanesi ufak ufak çıkmış. Türk filmlerinden söylüyorum, iki üç tanesi en başta. En baştaki de animasyon filmi, iki buçuk milyon seyredilmiş ama Amerika’da da durum

aynı. Birkaç sene önce rakamı bu ama sekiz yüz tane film yapılıyor yılda. Yüz seksen tanesi harika, gerisi bullshit. Avrupa'da bizimki kadar çok film yapılıyor, Fransa'da çok yapılıyor, her yerde böyle. Yani film yapan sayısı çok, yapılan film sayısı çok, iyi film sayısı yüzde on veya yüzde yirmi. Bu oran değişmiyor. Ticari bir alan olduğu için kafası karışıyor insanların. Bazen tutar denen film tutmuyor. Kötü film ama içinde iyi oyuncu var denen film tutmuyor. Bazen de tam tersine bir şey denk geliyor, tutuyor. Bir şey denk geliyor, yani o dönemin ruhu. Bergen mesela. Ben seyredeemedim filmin hepsini ama çirkin, kötü yapılmış bir film değil. Önemli de bir teması var ama bir kadın şiddeti dönemine denk geldiği için haklı olarak beş milyon kişi gitti. Çok iyi oldu yani, hak etmiş. Hiç değilse öyle bir filme gitti ya da şimdi çekmeyecek de sonra çekecek. Belli olmuyor. Bu müzikal filmini şimdi değil de bundan 10 sene sonra çeksek daha ilginç olur. İşte onu da denk getirmek lazım. Yani bir şeye denk gelmesi lazım. Şu anda da kim bilecek? Hamiyet müzikalini kaç kişi seyretti? On bin kişi. On bin kişinin seyrettiği herkes tarafından biliniyor değildir. Sinema seyircisi farklı bir seyirci, onu kimse bilmiyor diye düşünmek lazım. Reklamını yaparken hatırlatırsın, vurgularsın. Müziğini, müzisyenini sevenler vardır ama o müzikal oldu diye başarılı olacağı düşünülemez. Aynı seyirci değil 10 yıl sonra. Birazcık daha yaşayan kişileri rahatsız etme ihtimali azalır.

Yapay zekâlarla ilgili düşünceleriniz nelerdir? Yapay zekâ ile bir film yapmak ister misiniz? Prompt yazarak yönetmen olunur mu?

Prompt yazarak yönetmen olunmaz, film yapılabilir. Yönetmenlik dediğim şey başka bir şey. Prompt yazarak moda tasarımı, şudur budur yapılabiliyorsa bunların hepsinden bir film çıkar. İyi film çıkar mı? Şöyle olur: İlginç film çıkar çünkü herkes onun prompt yazılarak yapıldığını bilir, onun için ilgiyle bakarlar. Şimdi baktığımız gibi bir tane daha yapıldığında yine ilgiyle bakarlar. Bir tane daha yapıldığında “Bunlar niye birbirine benziyor?” demeye başlarsın çünkü sen istediğin kadar prompt yaz, aynı data setten faydalanarak çıktı veriyor yapay zekâ. O data değişmedikçe, o datanın her gün değişmesine imkan yok, on yılda büyük bir değişiklik olabilir ama şimdi aynı data. Ne oluyor sadece? Mesela şöyle bir örnek vereyim: Zübük için, 1955'te bir Amerikan hayranı kasabada geçiyor benim hikâye. 1955'te yani Marshall Yardımları'nın döneminde. Birtakım sunum board'ları hazırlıyorum. 1955'te Amerikan hayranı bir Türk kasabasındaki bir sokağı canlandır dedim. İşte ellilerin modasından faydalan falan diye bir komut verdim, promptis yazdım. Herkes fesli. Bilmiyor. Neden bilmiyor, biliyor musun? 1955 Türkiye'sinin fotoğrafları ve detayları henüz o büyük datanın içine girebilmiş değil. Kültürel bir problem var, birincisi bu. Tabii ki 100 sene sonra böyle bir problem kalmayacak. Tüm kültürlerin datası o big datanın içine girdiği zaman daha çeşitli, doğru sonuçlar verecekler ama çok batılı bir data setine bakıyor yapay zekâ. Çeviriler bile yeni yeni düzelmeye başlıyor. O dilleri bilmiyordu yapay zekâlar. İlk öğrenilen şey dil oldu, zaten dil modelleri üzerine kuruldu çoğu. Birincisi dediğim gibi fakat yine de datası girilmiş şeyler üzerinden çalışıyor yapay zekâlar. Datası girilmemiş bir sürü fikir var bende. Onları bilmiyor. Benim nasıl düşüneceğimi bilmiyor. Nasıl düşündüğümü biliyor, filmlerimi yüklemişim çünkü ama nasıl düşüneceğimi bilmiyor. Dolayısıyla onlarla da ilgilenmiyor. Çıkarımlar yapıyor, kombinasyonlar yapıyor, buluşturmalar yapıyor ama var olanı yapıyor. Biz de ona klişe diyoruz. Sürekli olarak var olanın benzerlerini tekrar eden yapılara

klişeler denir. Klişe zaten kopyalamaktan gelen bir kelime. Dolayısıyla nefis klişelerdir. Klişeler işe yarıyor bizim anlatıcılık kültürümüzde. Yapabilirsin. Bazen de zevkle seyrediyoruz. Yani romantik aşk filmi, bazen böyle tatlı tatlı bakıyorsun. İşte aşık oluyorlar falan. Bir tık daha güzeli var, sinematografisi daha ilginç olanı var. Oyuncuları için, böyle hoş vakit geçirmek için seyrediyorsunuz ama sanat üret bana dediğinde çok önemli bir eksiği var. Bunların hepsini taklit edebilir. Çok önemli bir farkı var, merak ve arzu. Merak etmiyor, arzu etmiyor yapay zekâ. Gerek yok orada. Neyi merak etsin? Neyi arzu etsin ki? Arzusu yok. Bu iki kavram insana ait iki özellik. Özellikle sanatçıların esas motivasyonunu sağlayan kavramlar bunlar. Merak ediyoruz ya da arzu ediyoruz. O merak ve arzu ile araştırıyoruz, kombinasyonlar yapıyoruz, çok beklenmedik şeyleri kombin ediyoruz, yapay zekânın hesaplayamayacağı kadar yeni şeyler çıkabiliyor bu sayede. Bunlar eksik olduğu zaman da karşımızdaki şeye sanat gözüyle bakmak doğru değil, sanatın taklidi. Eli ayağı olmayan, yani herhangi bir zanaatı olmayan ama kafası iyi çalışan birisinin de bir tür sanat eseri benzeri bir cicilik, hoşluk, güzellik yaratması mümkün. Fotoğraf var ama yapay zekâ. Bir de ziraatı düşünelim, olağanüstü işe yarar çünkü biz ziraat konusunda ne biliyorsak onlara ihtiyaç duyan bir konu. Yani o bilgileri toparlıyor. Üstelik de bilimsel alandaki en ileri teknikleri, yani batılı teknikleri kullandığı için, orada doğulu teknikleri diye kültürde bir problem var ama burada en ileri teknikler batıda toplanmış durumda zaten. O yüzden ben bu toprağa hangi, neyi ekersem ve nasıl sularsam en yüksek verimi alırım ve bunu nerede satarım konusunda müthiş yardımcı olacaktır. Tıp alanında mesela, teşhis koymakta yapay zekânın üstüne hiçbir şey olamaz. Başka bilimsel alanların hepsini sıralar. Ekonomi, şudur, budur... Bütün bilimsel alanlara en iyi hizmeti verecek şeyi yapar. Oralarda parlıyor, parlıyor ve "Aman abi, iyi ki hayatımıza bu girdi." dedirtiyor. Onun için iki ucu boklu değnek. Devam edeceğiz biz. Bak, ben şöyle görüyorum; Nefis bir araç ama yani bu

aracı öyle herkesin kullandığı gibi niye kullanayım ben? Olmuyor. Bakıyorum ben, görüyorum her şeyi. Yani bana geliyor mesela bir senaryo. Bu ne ya? Biraz Türkçesi abuk subuk, bu kesin yapay zekâyla yazılmış ve devamında da hiçbir yaratıcı fikir yok. Daha önce bildiğimiz fikirlerin boş bir kombinasyonu. Ben böyle bir şey istemiyorum. Filmlere bakıyorum. Müthiş, fantastik böyle videolar var işte. Dönüşüm videoları. Bir kadın çıkıyor, çiçeğe dönüşüyor, oradan at oluyor. Buradan sonra bir kardan adam oluyor falan. Ne enteresan diyorum ama hiçbir mana yok. Daha Çok karanlık manalar var. İyi bir oyuncak çok iyi ama mesela bilgisayarla ve on kişiyle yaptığımız işi tek bir kişiyle yapma imkânıdır. Yani bir bilim kurgu filmi yapıyorsun, onda gezegenler ve bir uzay gemisi gidecek. Bir prompt ile hallediyorsun, nefis. Yani şimdi işsizliğin tek kaynağı yapay zekâ değil. Yapay zekâ hayatı kolaylaştırdığı için bize daha fazla zaman kalacak. Belki aynı sayıda insan çalışacak ama daha az çalışacaklar. Yani niye işsizlik diye bakıyoruz? Çalışma saatlerimiz azalacak diye de bakabiliriz. Tamamen sosyalist misin, kapitalist misin, ona bağlı bu kararı. E canım şimdi kapitalizmle mücadele etmezsek böyle saçma şey mi olur? Yani elimizde bir imkân var ve onu kötüye kullanıyoruz. Elimizde yapay zekâ gibi bir imkân var, bu bizim çalışma saatlerimizi azaltır. Kapitalizmin sonu gelmedi mi? Yapay zekâ kapitalizmin de sonunu getiriyor olamaz mı? En önemlisi internet, yani yapay zekanın üzerine kurulduğu şey internet. Esas olarak interneti bir muazzam dünya devrimi olarak görmek lazım. İnsanlar arasındaki iletişimin bu kadar artmasının devrimsel sonuçları var. Kapitalizm herkesin dili. Amerika gibi, New York gibi bir yerde bir demokratik sosyalist başa seçilecek. Bir büyük komünist paranoyasıyla doğmuş bir ülke Amerika. Ne oldu? Bir şey oldu internet sayesinde. O bilgiyi öğrendik, taşıdık. Buradan neredeyse oy kullanacağız New York için. Bütün bunlarla birlikte düşünmemiz lazım. Yapay zekâyı sadece bir teknolojik gelişme diye göremeyiz. Oradan birtakım kararlar alıyoruz. Madem bu var, o

zaman daha az çalışabiliriz çünkü yeryüzünün kaynakları yeryüzündeki insanların hepsini doyurabilecek miktara açık. Müthiş bir üretim teknolojisi gelişti. Üretileni tüketiciye ulaştırma imkanları arttı. Her yerden haberdar oluyoruz. Dünya çok zenginleşti, bu zenginliği paylaşmanın hiçbir sakıncası yok. Kimsenin açıkta kalmasına gerek yok, çok açık bu. Yani çöpe atılan elbiselerin miktarı inanılmaz boyutlarda. Eski çağlarda insanların bir tane elbisesi oluyor. Hadi bir tane daha belki, kışın giysin diye. Şimdi çöp dağları oluşuyor onlardan, bu çok kötü bir kapitalist yöntem yüzünden oluyor. Bütün bunları görmemizi sağlayan şey internet. Bilmiyorduk bunları biz. Varsayıyorduk falan, bilenler vardı ama şimdi herkes görüyor. Esas yakındığımız şey şu: O kadar çok bilgi, çok uzaktaki insan ve topluluklardan geliyor. O kadar çaresiz kalıyoruz ki. Bu bizde yeni tür bir depresyon yaratıyor, yeni tür bir karanlık yaratıyor. Yani biliyorum, orada kötü bir şey oluyor ve hiçbir şey yapamıyorum. Vicdanlı insanlar için büyük bir problemdir.

Türkiye'de üretim koşulları sanatçıyı çoğu zaman bürokrasiyle, sponsorla, fonlarla boğuşmaya zorluyor. Çok yetenekli insanlar var ama çoğu sponsor bulmaya çalışırken yıllarını kaybediyor. Başta yap gibi klişelerin ötesinde sizce bu döngüyü kırmanın gerçek yolu nedir?

Şimdi Rönesans, biliyorsunuz, sponsorlar sayesinde doğmuş bir şey. Yeniden doğuş demek.

Özellikle İtalya'dan başlayan bir büyük sanat akımı aynı zamanda, Avrupa Rönesansı'ndan söz ediyorum tabii. Venedik dükaları olmasaydı Da Vinciler, Michelangelolar falan doğmayacaktı. Böyle bir kaderi var bunun. Bir kere bunun tek çaresi sanatın halk tarafından sponsor ediliyor olması, yani halk küçük bütçeleriyle sanat eserlerinin üretilmesine katkıda bulunabildiği müddetçe namerde muhtaç olmayacağız sanatçılar olarak. Aynı zamanda sosyal bir devletin, kapitalist bir devletin değil, sosyal bir devletin sanatçıların üretebilmesi için imkânlar yaratması lazım. Mümkün bu, yani yapıyor böyle şeyler. Bunun sayısının artması lazım. En önemlisi sanatçıların, sanatçı örgütlerinin, bu örgütlerle ilişki kuracak devletlerin daha iyi örgütlenmesi lazım. Bizi kurtaracak şey budur. Bu alanda bir sürü örnek var, adımlar atılıyor, denemeler yapılıyor ama büyük sanat fonları Avrupa'da ve Amerika'da daha iyi çalışıyor. Sonuçta bu alandan ekmeğini kazanarak yaşamak geçmiş yüzyıllarda daha zordu. Şimdi daha kolay ama o kolaylık bile yeterli değil, bu öyle bir şey. Yenilip yutulmuyor sanat diye düşünüyoruz hepimiz. Ekmek almakla sinemaya gitmek arasında tercih sadece açlığının seviyesiyle ilgili bir tercih. Bu mücadele alanı değişmeden devam edecek. Mücadele değişmeyecek ama açlıktan ölen sanatçı kalmayacak ileride. Ben böyle düşünüyorum. Neden böyle düşünüyorum? Ben bir sosyalist olarak böyle düşünüyorum. Yeteri kadar üretim var. Hiç kimsenin aç kalmasına gerek yok ve dünya bir gün barınma, sağlık, eğitim, iletişim ve açlık konularında herkese eşit imkanlar sağlarsa o zaman sanatçılar da para kazanmasalar da sanat eseri üretmeye devam edecek. Yani bunun imkânları var diyorum. O zaman sosyalizm kelimesini kaldırıyorum. Taleplerde bulunuyorum. Enerji bedava olsun. Mümkün mü bu? Evet, mümkün. Teknoloji, bilimsel olarak mümkün.

Bu konuya yatırım yapmak, bu konudaki idealist insanların önünü açmak, teknolojileri geliştirmek

zaten yapıyor ve mümkün. Bu olduğu anda çok büyük bir adımdır, internet kadar büyük bir devrimdir. Bir kere ısınma sorunun kaldırarak mesela. Değil mi? Ölmeyeceksin yani soğuktan veya enerjisizlikten. Bir yerden bir yere gitmek için, şunun için bunun için kullanılan bütün enerjiler bedava olduğu için üzerinden büyük bir mali yük kalkmış olacak insanların. Açlık ortadan kalksın. Mümkün mü? Biz bunu istiyorsak devleti buna mecbur etme gücümüz var artık. Baskı yapıyoruz, oluyor, etkisi görünüyor. Devlet dediğimiz şey bize ait. Bunu parayla yiyecek satanlar ister mi diye bakacağız. Demek ki orada bir denge kuracağız. Çok yemek isteyenler parayla alacak, karnı doyuracak ve sağlığı bozmayacak kadar yiyecek alanlardan para almayacağız. Mümkün mü? Bakınız, kent lokantaları. Bakınız, affordable grocery. Mamdanî'nin projesi. Çok örnekleri var yani. Şu anda Türkiye'de hiç para harcamadan sağlığına baktırabiliyorsunuz. Amerika'da olmuyor ama burada oluyor, birçok ülkede de oluyor. Sağlık, yemek, enerji konusunda uzlaştık. Geriye bir barınma var. Ev fazlası var Türkiye'de. Şimdi talep etmekte bir sakınca yok. Bak, sosyalizm kelimesini kaldırdım. Ev istiyor, evsiz kalmasın. Mümkün mü? O zaman bak, gördüğün gibi sosyalizm mümkün değil ama bunlar mümkün çünkü görüyoruz hepimiz insan türünün ne kadar zenginleştiğini. Çin üç tane beş yıllık plan yaptı, on beş yıl önce başladılar. Bu sene şey dediler: Çin'in nüfusunun %70'i Doğu'da yaşıyor, Batı tarafında büyük bir çöl var. %30'da Doğu'da yaşıyor, Batı'da yaşıyor. Doğu'daki bütün yoksulluğu ortadan kaldırdık bu beş yıllık planlarda. Yeni beş yıllık planında, 2025-2030 planında Batı eyaletlerimizin yoksulluğunu kaldıracağız diyorlar. Bunu gerçekten başarmışlar çünkü muazzam bir kaynak var. Birtakım formüller bulmuşlar. Kapitalizmi, kapital sahiplerini siyasete bulaşmaktan ayırmışlar. O zaman yapılabilir beş yıllık plan çünkü beş yıllık plan ne demek? Şuraya fabrika yapacağım diyorsun, oraya yatırım yapanlara teşvik veriyorsun. Eskiden Türkiye'de de vardı beş yıllık planlar. Güneydoğu'da geliyor, yani birçok yer var. Orta Anadolu daha kötü durumda. Doğu tabii ki daha kötü durumda, onlar da

kötü durumdalar ama onlar da düzelir. Düzelmeyecek bir şey yok Türkiye'de. Türkiye de çok zengin bir ülke aslında, parası çalınmış bir ülke sadece. Çin örneğini şunun için verdim: Orada birtakım yöntemlerle açlığın, yoksulluğun önünü almak mümkün olmuş. Yani çok yaklaşmışlar diyelim. Ben Çin'e 2-3 kere gittim. Pazar yerlerini gezdiğimde şaşkınlığa düşüyordum. Muazzam bir zengin zirai ürün çeşitlemesi var ve çok ucuz. Gidip süpermarketten alınca pahalı ama pazar yerleri muazzam şeylerle dolu ve çok ucuz. Pekin'de uçakla iniyorsun Pekin'e. Pekin işte kocaman bir şehir, bayağı kalabalık. Yirmi milyon falan bir şehir, etrafı tarla. Uçsuz bucaksız zirai alanlar var etrafında. Yani insanlara yiyecek ulaştırmanın, çok ucuza ya da bedava hizmet vermenin imkanları var yeryüzünde ve kapitalizmin de buna engel olmasını engellemek lazım. Bir sürü yolu var, yapılmış da var. Orada bir anti demokratik bir işleyişi yok. Demokrasiden söz etmek mümkün değil ama insanlar çok özgür yaşıyorlar. Yani hayatları, yolla gitmeleri, çalışmaları, iyi maaş alıyorlar. Öyle küçük, az falan değil. Yani evin var, sağlık giderlerin karşılanıyor, ucuza yiyecek alıyorsun, çok ucuza araba ve teknolojik ihtiyaçlarını gideriyorsun, az maaş alıyorsun. Sovyetler Birliği'nde de vardı bugün. Bunlar insan deneyi. Yani insani deneylerinin içinde var olan çözümler. Bak, internet sayesinde şimdi fark ediyoruz. Herkes fark ediyor ki kapitalizm bütün problemlere çözüm olamıyor çünkü kapitalist prensip olarak insanlığı düşünmüyor. Gerek yok onun insana. Kâr maksimizasyonunu düşünüyor, özelliği o zaten. E yani insanlıkla ilgili mesela kapitalizm demir yolu istemiyor çünkü kârlı değil ama ekonomiye katkısı o kadar büyük ki demir yolunun. Sen o demir yolunu giderken gidiş gelişi için masrafını biletten karşılayamıyorsun ama o insanlar hızla oraya ulaştıkları için müthiş bir ticari alan yaratıyorlar. Yani bunları, bu tür şeyleri devletlerin yapması gerekir. Bu çok kesin benim gözümde. Şimdi hiç bunlara isim koymaya, kapitalizm, sosyalizm demeye gerek yok. Bizim bir ihtiyacımız var, bunu yapmak için de böyle bir imkân var. Sen para mı kazanacaksın? Tabii kazan, şöyle yap: Siyasete bulaşmayacaksın para sahibiyisen.

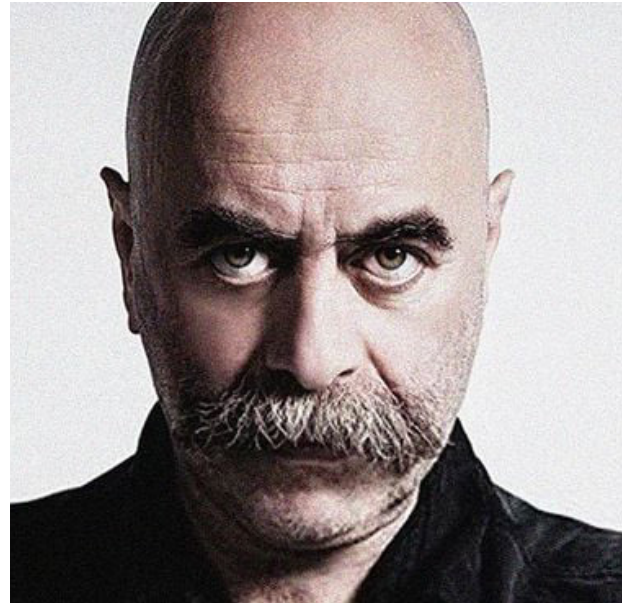
Endorse edemeyeceksin bir başkanı Amerika'daki gibi, yasak. Kampanyasına iki milyon dolar yatıramayacaksın, yüz dolarla sınırlı. Hiç kimse hiçbir şekilde para veremeyecek devlet hazinesinden, Türkiye'de var bu. Belli sayıda seçmen toplamış partilere, kampanya parası verecek. Veriyor zaten Türkiye'de, Amerika'da da var aslında. Hiçbir şekilde lobisi olmayacak, bilmem nesi olmayacak. Suç olacak siyaseti yönetmeye çalışmak. Çin'de var bu.

Çin'in en büyük başarısı, en ilginç başarısı bu. Üç bin tane iklim karşıtlığı lobicisi var Amerika'da. Yani iklim kötüye gidiyor, iklim krizi var diyenlere karşı argümanlar geliştiren ve hepsi de korporasyonların ücretlendirdiği üç bin beş yüz kişilik bir lobi grubu var. İklim krizi yoktur çünkü ticaretlerine zararlı.

Genç yönetmenlere bunu kesinlikle yapmalısınız ve bunu kesinlikle yapmamalısınız diyeceğiniz şeyler nedir?

Genç yönetmenler, hemen film çekmelisiniz yoksa yönetmen olamazsınız ve hemen film çekmek mümkün. Eskiden değildi, şimdi mümkün. Çekmeyi ben dövüyorum. Çekerseniz yönetmen olursunuz, çekmezseniz yönetmen falan değilsiniz ve çekebilirsiniz. Kafayı çalıştırın, cep telefonunu önünüze koyun, kendiniz oynayın, kurgulayın. Dünyada çok film var, seyredip ilham versin size, film çekin. Arkadaşlarınızı bir araya getirin, harçlığını biriktirin, vesaire vesaire. Mümkün, örnekleri de çok bol var. Kısa filmle başlayın, uzun metraj film çekin, fark etmez, film çekin. Yani buna konsantre olun. Ben film çekeceğim deyin, kararınızı verin, öykünüzü

bulun. İnternet size yardım edebilecek yüz binlerce, milyonlarca meleklerle dolu. Kadraj nasıl yapılırdan tut, senaryo nasıl yazılıra kadar, oyunculuk nasıl yönetilire kadar hepsi var. Ders çalışın, filminizi yapın. Ne yapmayın? Sanat yaptığınızı unutmayın. Sanat yapmayan yönetmenler beni ilgilendirmiyor. Reklam çekiyorlar, verilmiş olan bir televizyon dizisini çekiyorlar falan. Ben onlarla ilgilenmiyorum, var onlar. Ben sanat yapıyorum. Bunun bir sanat olduğunu, kendi tecrübenizi aktarmak durumunun içtenliğini...Mesela içtenlik gerektiriyor sanat yapmak, özgünlük gerektiriyor. Özgünlük arayacağım diye düşünmeyin, içten olduğunuzda yeteri kadar özgün olursunuz. Özgürlük diye bir şey yok, o peşine düşülen bir şey. Hiçbirimiz hiçbir şeyde özgür değiliz. Hele bağımsız sinemacılar lafına hiç takılmayın, hiçbirimiz bağımsız değiliz. Hepimiz paraya bağlıyız. Öyle bağımsızlık mı olur? Bu bağımsız sinemacılar Amerika'da stüdyo sisteminin dışında iş yapan sinemacıları adlandırmak için kullanıldı, stüdyodan bağımsız onlar. Bizde stüdyo bile yok doğru dürüst. O kavramlara takılmayın. Özgürlük kazanılan bir şey. Yani sen film çekerken seni çekecek trafik polisi, durduracak ve çekemezsiniz diyecek. Esnaf "Ne yapıyorsunuz? Para vermezseniz çekemezsiniz." diyecek. Allah "Yağmur gönderiyorum, siktirin gidin." diyecek. Hiçbirinden özgür falan değiliz. Biz özgürlüğü kazanmaya çalışıyoruz. Ayrıca özgürlük bile çok önemli değil ama sanat önemli. Yani o sanat eserini ürettiğimiz zaman, insanlara ilham verdiğimiz zaman, insani özgürleşmenin adımına katkıda bulunmuş olacağız. Dedim ve ruhumu kurtardım.

Hayatınız boyunca sizi en çok değiştiren talihsiz olay nedir? O anın içinde kaybolup yıllar sonra iyi ki olmuş dediğiniz bir şey var mı?

Keşke olmasaydı dediğim bir şey var, hiç iyi ki olmuş falan demiyorum. Bir sürü şey var tabii ki ama en önemlisi Hacivat Karagöz filminin, ilginçtir. Yani ben filmci olduğum için, hayatım öyle olduğu için en önemli şey de orada oldu. Beklenmedik bir şekilde batması. O batış, kendi bütçesini karşılayamadığı için büyük bir iflasa yol açtı benim için ve birden hayatım değişti, hâlâ onun izlerini taşıyorum fakat aynı zamanda beni şirketsiz bir yönetmen olmanın zevkiyle tanıştırdı. Keşke hiç şirketim olmasaydı, hep yönetmen olarak kalsaydım diye düşündüm ama o zaman mesela Hacivat Karagöz'ü çekebilir miydim bilmiyorum çünkü kendi paramla çektim. Neredesin Firuze'yi de, Yedi Kocalı Hürmüz'ü de, hepsini kendi paramla çektim. Dokuz Kere Leyla'yı da. Bir tek Osman 8'i başkasının parasıyla çektim, o da ortaya çıkmadı oyunumuzda.

Dergimizin yeni sayısının teması talih. Talihsizliğin içindeki talihi arıyoruz, tüm zorluklara rağmen pes etmeden hayallerimiz için var olmaya çalışıyoruz. Pes etmemek konusunda zaman zaman çok zorlanıyoruz. Peki bu konuda sizin bir motivasyonunuz var mı?

şöyle söyleyeyim: Ben ne zaman “Ya hadi, talih bana yardım etsin.” dedim. Talih kuşu bu, fıy deyip gitti. Asla talihim yaver gitmedi. şansa bıraktığım, talihime bıraktığım her şey battı. Yani hiçbir şekilde güvenmiyorum talihe. Ben yalnızca peşine düşüp zorladığım zaman, takla attığım zaman, ısrar ettiğim zaman, hırs yaptığım zaman bir şey elde ettim. şöyle çok mücadele edersen ve başarılı olmaya başlarsan bir bakıyorsun, aa ne şans diyorsun. şanstan değil o, çalışmaktan. Nasıl bırakır insan kendini şansa? Çaresizlikten bırakırsın ancak. “Yapacak hiçbir şeyim yok. Bir dua edeyim ya da evrene mesaj göndereyim, frekansları tutturayım.” falan diye. Kendince oynarsın.

Ezel Akay 2025 yılında Mars'a götürülüyor. Bundan sonraki hayatında sadece bir yemek, bir film, bir albüm ve bir kitapla geçirecek olsa hangilerini seçerdi?

Benim restoranım var, aşçılık yapıyorum, yemek programı yapıyorum. Çok ünlü bir yemek programım var benim Çatal Sofrası'nda. Yıllardır aşçılık yapıyorum BEIN Gurme'de. Dört yıldır yayınlanıyor. Şimdi bir yenisini çektik, yani bir 16 bölüm. O da büyük ihtimalle BEIN Gurme'de yayınlanacak ama benim restoranım var, Agora Meyhanesi diye. Balat'ta. Sadece bir ortağımla aram çok bozuk, hisselerin bir kısmını ona devrettim. Pek gitmiyorum şu sıralar maalesef. Film olarak hangi filmi alırdım? Böyle ara ara dönüp seyrettiğim filmler var da hangisi acaba diye düşünüyorum. Brazil diye bir film var. İki film alırdım. Yani bir filmmiş gibi sahtekarlık yapıyorum. Biri Brazil. Birbirinden çok alakasız iki şey söyleyeceğim. Brazil, Terry Gilliam'ın böyle garip bir bilim kurgu filmi. Bir de Von Carvai'nin In The Mood For Love diye bir filmi vardır. O ikisini alırdım. Yemek olarak malzeme alırdım. Orada kendim yemek yapardım. Ağırlıklı olarak da meze malzemeleri. Şart değil rakı, meze önemli. Rakı onun mütemmimi. Tersiydi eskiden, benim için öyle değil. Başka ne vardı? Müzik... Vallahi Pink Floyd'un albümlerinden birini alırdım, The Wall. Kitap... Ursula Le Guin'in, Mülksüzler'i. İki kere okudum, üç kere okurum. Budur.

MUTLU YILLAR

HKD